

ПОСТАНОВЛЕНИЕ

25.05.2026

г. Заинск

КАРАР

№ 264

**«2026-2030 елларга Татарстан
Республикасы Зэй муниципаль
районының мәгариф системасын
үстерү» муниципаль
программасын гамәлгә ашыру**

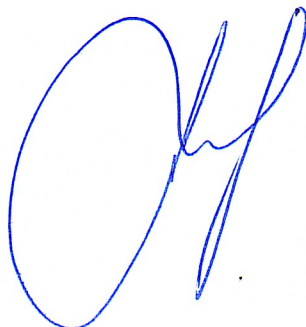
«Россия Федерациясендә мәгариф турында» 2012 елның 29 декабрдәге 273-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә һәм Зэй муниципаль районында мәгариф системасы белән идарә итүнең нәтижәләлеген арттыру максатларында, Зэй муниципаль районы Уставының 45 статьясына таянып, Татарстан Республикасы Зэй муниципаль районы Башкарма комитеты

каرار бирә:

1. «2026-2030 елларга Татарстан Республикасы Зэй муниципаль районының мәгариф системасын үстерү» муниципаль программасын (1 нче кушымта) расларга.
2. Татарстан Республикасы Зэй муниципаль районы Башкарма комитетының 2022 елның 11 июлдәге 341 номерлы «2022-2025 елларга Татарстан Республикасы Зэй муниципаль районының мәгариф системасын үстерү» муниципаль программасын раслау турында» карарын үз көчен югалткан дип танырга.
3. Әлеге карарны "Татарстан Республикасының хокукый мәгълүматның рәсми порталында" түбәндәге веб-адрес буенча: <http://pravo.tatarstan.ru> бастырып чыгарырга һәм Зэй муниципаль районының рәсми сайтында урнаштырырга.
4. Әлеге карар рәсми басылып чыккан көнненән үз көченә керә.

5. Әлеге қарарның үтәлешен тикшереп торуны Башкарма комитет
житәкчесенәң социаль мәсьәләләр буенча урынбасарына йөкләргә.

Башкарма комитет житәкчесе

A handwritten signature in blue ink, consisting of a large, stylized loop followed by several smaller, fluid strokes.

Э.Э. Галеев

М.К. Вәлиәхмәтова,
9-90-16

Татарстан Республикасы Зэй
муниципаль районы Башкарма
комитеты карарына 1 нче кушымта
«15» май 2026 елдан № 264

**«2026-2030 ЕЛЛАРГА
ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ЗЭЙ МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫНЫҢ
МӘГАРИФ СИСТЕМАСЫН ҮСТЕРҮ»
ПРОГРАММАСЫ**

Зэй муниципаль районы
2026 ел

ЭЧТӨЛӨК

№	Бүлөк	бите
1.	Программа паспорты	3
2.	Аңлатма язуу	7
3.	Зэй муниципаль району мэгариф системасын үстөрү динамикасы	9
4.	Проблеманың эчтөлеге һәм аны программа методы белән хәл итү кирәклеген нигезләү	10
5.	"Инклюзивны да кертеп, мәктәпкәчә белем бирүне үстөрү һәм әлегә өлкә хезмәткәрләренәң квалификациясен күтәрү" ярдәмче программасы	12
6.	"Инклюзивны да кертеп, гомуми белем бирүне үстөрү һәм әлегә өлкә хезмәткәрләренәң квалификациясен күтәрү" ярдәмче программасы	20
7.	«Милли мэгарифне үстөрү " ярдәмче программасы	39
8.	«Инвалид балаларга белем бирүне һәм әлегә өлкә хезмәткәрләренәң квалификациясен күтәрүне кертеп, тәрбияне һәм өстәмә белем бирүне үстөрү " ярдәмче программасы	49

ПРОГРАММАНЫҢ ПАСПОРТЫ

Программаның исеме	“2026-2030 елларга Татарстан Республикасы Зэй муниципаль районының мәгариф системасын үстерү” программасы (алга таба-Программа)
Программа әзерләү өчен нигез	<p>Россия Федерациясе Конституциясенең 43 статьясы.</p> <p>“Россия Федерациясендә мәгариф турында” Федераль закон 29.12.2012 № 273-ФЗ.</p> <p>“Россия Федерациясе халыклары телләре турында” Федераль закон, 25.10.1991 ел, № 1807-1.</p> <p>Россия Федерациясе Президентының “2030 елга кадәр чорга һәм 2036 елга кадәр перспективага Россия Федерациясе үсешенен милли максатлары турында” 2024 елның 7 маендагы 309 номерлы Указы.</p> <p>“Мәгариф турында” Татарстан Республикасы законы, 22.07.2013 ел, № 68-ТРЗ.</p> <p>“Татарстан Республикасының дәүләт телләре һәм Татарстан Республикасында башка телләр турында” Татарстан Республикасы законы, 08.07.1992 № 1560-ХІІ.</p> <p>«Татарстан Республикасында мәгарифне үстерү «Дәүләт программасын раслау турында» 22.02.2014 № 110 (01.11.2025 № 898 редакциясе) ТР МК карары.</p> <p>«Татарстан Республикасында дәүләт милли сәясәтен гамәлгә ашыру «Дәүләт программасын раслау турында» ТР МК 18.12.2013 № 1006 (03.11.2025 № 900 ред.) карары.</p> <p>«Татарстан Республикасы дәүләт телләрен һәм Татарстан Республикасында башка телләрен саклау, өйрәнү һәм үстерү «Дәүләт программасын раслау турында» ТР МК 10.09.2020 № 821 (10.11.2025 № 925 ред.) карары.</p> <p>Татарстан Республикасының «Татарстан Республикасының фәнни-технологик үсеше» дәүләт программасын раслау турында ТР МК 27.12.2022 № 1429 карары (01.11.2025 № 897 редакциядә).</p> <p>Татарстан Республикасы Мәгариф һәм фән министрлыгының «2026-2030 елларга «Татарстанда рус теле» концепциясен һәм «Татарстанда рус теле» Концепциясен гамәлгә ашыру буенча чаралар планын раслау турында» 30.12.2025 № под-2239/25 боерыгы.</p> <p>Татарстан Республикасы Зэй муниципаль районы Уставы.</p> <p>Зэй муниципаль районы Башкарма комитетының "Татарстан Республикасы Зэй муниципаль районы муниципаль программаларын эшләү, гамәлгә ашыру һәм аларның нәтижелелеген бәяләү тәртибен раслау турында" 29.12.2017 ел, № 2496 карары.</p>
Программаның максаты	Халыкның үзгәрәп торучы таләпләре һәм жәмгыятьне һәм икътисадны үстерүнең перспектив бурычлары нигезендә барлык дәрәжәләрдә белем бирүнең югары сыйфатын тәмин итү һәм Зэй

	<p>муниципаль районы мәгариф системасын үстерү өчен оптималь шартлар тудыру;</p> <p>Россия Федерациясе халыкларының рухи-әхлакый кыйммәтләре, тарихи һәм милли-мәдәни традицияләр нигезендә гармонияле үскән һәм социаль җаваплы шәхес тәрбияләү.</p>
Программаның бурычлары	<ol style="list-style-type: none"> 1. Балаларны мәктәптә уңышлы укуыту нигезләре буларак тулы физик һәм психологик яктан үстерү өчен мәктәпкәчә белем бирүнең тиешле шартларын тәмин итәргә. 2. Гомуми белем бирүнең яңартылган һәм гамәлдәге федераль дәүләт белем бирү стандартларын кертү һәм гамәлгә ашыру шартларында гомуми белем бирүнең заманча сыйфатына ирешүне тәмин итәргә. 3. Зәй муниципаль районында яшәүче халыкларның татар, рус һәм башка телләрен саклау, өйрәнү һәм үстерү өчен тиешле шартлар тудырырга. 4. Тәрбия эше системасын һәм тәрбия һәм өстәмә белем бирү даирәләренең потенциалын үстерә торган бердәм тәрбия пространствосын үстерү өчен шартлар һәм инновацион механизмнар булдыру.
Программа бүлекләре исемлеге	<ol style="list-style-type: none"> 1. Аңлатма язуы. 2. Зәй муниципаль районының мәгариф системасы үсеше динамикасы. 3. Проблеманың эчтәлеген һәм аны программалы метод белән хәл итү кирәклеген дәлилләү. 4. «Инклюзивны да кертп, мәктәпкәчә белем бирүне үстерү һәм әлегә өлкә хезмәткәрләренең квалификациясен күтәрү» ярдәмче программасы. 5. «Инклюзивны да кертп, гомуми белем бирүне үстерү һәм әлегә өлкә хезмәткәрләренең квалификациясен күтәрү» ярдәмче программасы. 6. «Милли мәгарифне үстерү» ярдәмче программасы. 7. «Инвалид балаларга белем бирүне һәм әлегә өлкә хезмәткәрләренең квалификациясен күтәрүне кертп, тәрбияне һәм өстәмә белем бирүне үстерү» ярдәмче программасы.
Программаның заказчысы	Татарстан Республикасы Зәй муниципаль районы Башкарма комитеты
Программаны эшләүче	«Татарстан Республикасы Зәй муниципаль районы Башкарма комитетының мәгариф идарәсе» муниципаль казна учреждениесе
Программаны башкаручылар	Татарстан Республикасы Зәй муниципаль районы Башкарма комитеты, «Татарстан Республикасы Зәй муниципаль районы Башкарма комитетының мәгариф идарәсе» муниципаль казна учреждениесе, Татарстан Республикасы Зәй муниципаль районы мәгариф учреждениеләре
Программа сроклары	2026-2030 еллар

<p>Еллар буенча программаны финанслау күләмнәре һәм чыганакалары</p>	<p>Зәй муниципаль районы бюджетыннан бүлөп бирелә торган акчалар күләме фаразланган характерда була һәм, ирешелгән нәтижеләргә туры китереп, программа чаралары исемлеген, аларны гамәлгә ашыру срокларын һәм этапларын төгәлләштерүне исәпкә алып, тиешле финанс елына бюджет проекты формалаштырганда билгеләнгән тәртиптә ел саен төзәтелергә тиеш. Программаны финанслау күләме 9.610.715, 7 мең сум тәшкил итә.</p> <p style="text-align: center;">Программаны еллар буенча финанслау:</p> <table border="1" data-bbox="435 501 1527 1579"> <thead> <tr> <th data-bbox="435 501 663 651">Финанслау чыганакалары</th> <th data-bbox="663 501 834 651">2026 ел</th> <th data-bbox="834 501 1005 651">2027 ел</th> <th data-bbox="1005 501 1176 651">2028ел</th> <th data-bbox="1176 501 1347 651">2029 ел</th> <th data-bbox="1347 501 1527 651">2030 ел</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td data-bbox="435 651 663 846">Федераль бюджет (мең сумнарда)</td> <td data-bbox="663 651 834 846">71 225,5</td> <td data-bbox="834 651 1005 846">65 429,4</td> <td data-bbox="1005 651 1176 846">64 611,4</td> <td data-bbox="1176 651 1347 846">64 611,4</td> <td data-bbox="1347 651 1527 846">64 611,4</td> </tr> <tr> <td data-bbox="435 846 663 1041">Республика бюджеты (мең сумнарда)</td> <td data-bbox="663 846 834 1041">1 177 350,1</td> <td data-bbox="834 846 1005 1041">1 339 650,2</td> <td data-bbox="1005 846 1176 1041">1 502 236,5</td> <td data-bbox="1176 846 1347 1041">1 502 236,5</td> <td data-bbox="1347 846 1527 1041">1 502 236,5</td> </tr> <tr> <td data-bbox="435 1041 663 1236">Жирле бюджет (мең сумнарда)</td> <td data-bbox="663 1041 834 1236">446 436,4</td> <td data-bbox="834 1041 1005 1236">420 988,7</td> <td data-bbox="1005 1041 1176 1236">412 592,4</td> <td data-bbox="1176 1041 1347 1236">412 592,4</td> <td data-bbox="1347 1041 1527 1236">412 592,4</td> </tr> <tr> <td data-bbox="435 1236 663 1467">Бюджеттан тыш чыганакалар (мең сумнарда)</td> <td data-bbox="663 1236 834 1467">30 262,9</td> <td data-bbox="834 1236 1005 1467">30 262,9</td> <td data-bbox="1005 1236 1176 1467">30 262,9</td> <td data-bbox="1176 1236 1347 1467">30 262,9</td> <td data-bbox="1347 1236 1527 1467">30 262,9</td> </tr> <tr> <td data-bbox="435 1467 663 1579">Барлығы (мең сум)</td> <td data-bbox="663 1467 834 1579">1 725 274,9</td> <td data-bbox="834 1467 1005 1579">1 856 331,2</td> <td data-bbox="1005 1467 1176 1579">2 009 703,2</td> <td data-bbox="1176 1467 1347 1579">2 009 703,2</td> <td data-bbox="1347 1467 1527 1579">2 009 703,2</td> </tr> </tbody> </table>	Финанслау чыганакалары	2026 ел	2027 ел	2028ел	2029 ел	2030 ел	Федераль бюджет (мең сумнарда)	71 225,5	65 429,4	64 611,4	64 611,4	64 611,4	Республика бюджеты (мең сумнарда)	1 177 350,1	1 339 650,2	1 502 236,5	1 502 236,5	1 502 236,5	Жирле бюджет (мең сумнарда)	446 436,4	420 988,7	412 592,4	412 592,4	412 592,4	Бюджеттан тыш чыганакалар (мең сумнарда)	30 262,9	30 262,9	30 262,9	30 262,9	30 262,9	Барлығы (мең сум)	1 725 274,9	1 856 331,2	2 009 703,2	2 009 703,2	2 009 703,2
Финанслау чыганакалары	2026 ел	2027 ел	2028ел	2029 ел	2030 ел																																
Федераль бюджет (мең сумнарда)	71 225,5	65 429,4	64 611,4	64 611,4	64 611,4																																
Республика бюджеты (мең сумнарда)	1 177 350,1	1 339 650,2	1 502 236,5	1 502 236,5	1 502 236,5																																
Жирле бюджет (мең сумнарда)	446 436,4	420 988,7	412 592,4	412 592,4	412 592,4																																
Бюджеттан тыш чыганакалар (мең сумнарда)	30 262,9	30 262,9	30 262,9	30 262,9	30 262,9																																
Барлығы (мең сум)	1 725 274,9	1 856 331,2	2 009 703,2	2 009 703,2	2 009 703,2																																
<p>Программаның үтәлешен тикшереп торуны оештыру системасы</p>	<p>Программаның үтәлешен гомуми тикшереп торуны Зәй муниципаль районы Башкарма комитеты гамәлгә ашыра, ул программа чараларына максатчан күрсәткечләрне һәм чыгымнарны, программаны гамәлгә ашыру механизмын һәм башкаручылар составын төгәлләштерә, «Татарстан Республикасы Зәй муниципаль районы Башкарма комитетының мәгариф идарәсе» муниципаль казна учреждениесеннән программаны үтәүнең барышы һәм финанс чараларыннан файдалануның нәтижелелеге турында белешмәләр соратып ала.</p> <p>Программада үлчәнә торган максатлар һәм бурычлар билгеләнде, мәгариф системасы үсеше нәтижеләрен бәяләү критерийлары</p>																																				

	төзелде.
Максатларны һәм бурычларны гамәлгә ашыруның көтелә торган ахыргы нәтижәләре	<ul style="list-style-type: none"> - мәктәпкәчә һәм төп гомуми белем бирү балаларының тулы физик һәм психологик үсешә өчен кирәкле шартлар тудыру; педагогларның һөнәри үсешә, муниципаль белем бирү чөлтәренәң ресурс базасын ныгыту, инновацион педагогик технологияләрдән файдалану, мәгариф системасының икътисадый нәтижәләлеген арттыру нигезендә гомуми белем бирүнең яңартылган Федераль дәүләт белем бирү стандартларын кертү һәм гамәлдәге федераль дәүләт белем бирү стандартларын гамәлгә ашыру шартларында гомуми белем бирүнең заманча сыйфатына ирешү; - Зәй муниципаль районында яшәүчә халыкларның татар, рус һәм башка телләрен саклау, өйрәнү һәм үстерү өчен тиешле шартлар тудыру; -Россия Федерациясә халыкларының рухи-әхлакый кыйммәтләре, тарихи һәм милли-мәдәни традицияләр нигезендә гармониялә үскән һәм социаль жаваплы шәхес тәрбияләү; - тәрбия эшә системасын һәм тәрбия һәм өстәмә белем бирү даирәләренәң потенциалын үстерә торган бердәм тәрбия пространствосын үстерүнең кирәкле шартларын һәм инновацион механизмнарын тәэмин итү; - кулланучыларның белем сыйфатыннан канәгатьләгә арту.

1. АҢЛАТМА ЯЗУЫ

Зэй муниципаль районында 46 белем бирү учреждениесе бар. 17 мәктәпкәчә белем бирү учреждениесеннән 16 шәһәр һәм 1 авыл балалар бакчасы. Авыл гомуми белем бирү учреждениеләрендә 13 мәктәпкәчә төркем бар. Барлығы 1 575 тәрбияләнүче. 22 гомуми белем бирү оешмасыннан 8 шәһәр мәктәбе (7 урта, 1 төп) һәм 14 авыл мәктәбе (4 урта, 10 төп). Аларда 4 891 укучы белем ала. Районда 3 өстәмә белем бирү учреждениесе эшли. Сәламәтлек мөмкинлекләре чикләнган балалар өчен дәүләт мәктәбе һәм «Зэй политехника көллияте» дәүләт автоном һөнәри белем бирү учреждениесе эшли.

Зэй муниципаль районының мәгариф системасын үстерү өстенлекләре балаларга гомуми һәм өстәмә белем бирү, кадрлар ресурслары, мәгариф учреждениеләренең матди-техник базасы торышының төп күрсәткечләренең уңай динамикасын билгеләде.

Мәгариф учреждениеләре биналарын заманча таләпләргә туры китерү муниципаль мәгариф системасы эшчәнлегенә өстенлекле юнәлешләреннән берсе булып тора. 2022 елдан 2025 елга кадәр капитал һәм агымдагы ремонтка төрле дәрәжәдәге бюджеттан 569 млн. сумнан артык акча бүлеп бирелгән.

Соңгы 5 елда “Мәгариф объектларын капитал ремонтлау” программасын гамәлгә ашыру кысаларында “Р.Ш. Фәрдиев исемдәге татар гимназиясе” муниципаль бюджет мәгариф учреждениесе, “2 нче мәктәп”, “4 нче мәктәп” муниципаль бюджет мәгариф учреждениесе, “3 нче мәктәп”, “Югары Шепкә төп гомуми белем бирү мәктәбе” муниципаль бюджет мәгариф учреждениеләре ремонтланды. 2026 елда шәһәрнең иң зур мәктәбендә - 6 нчы мәктәптә азык-төлеккә капитал ремонтлау планлаштырылган, анда 1140 укучы белем ала.

2019 елдан «Мәгариф» милли проектын гамәлгә ашыруда катнашу мәгарифнең ресурсларын, эчтәлеген һәм технологияләрен яңарту эшен башлап жиберергә мөмкинлек бирде.

Россия Федерациясе Президентының «2030 елга кадәрге чорга һәм 2036 елга кадәрге чорга Россия Федерациясе үсешенә милли максатлары турында» 2024 елның 7 маендагы 309 номерлы Указы кысаларында милли проектларны гамәлгә ашыру дәвам итә.

Мәгариф системасына яшь педагогларны жәлеп итү максатында 2024-2031 елларга «Кадрлар капиталы» муниципаль программасы кабул ителде, аның кысаларында педагогик белгечлекләр буенча максатчан белгечләргә ай саен 5 мең сум, торак сатып алу өчен бер тапкыр бирелә торган түләүләр, яшь белгечләргә ай саен 5 мең сум өстәмә түләү каралган. 2025 елга «Кадрлар капиталы» программасы буенча финанслауның гомуми суммасы 2708,8 мең сум тәшкил итте. Педагогик югары уку йортларында максатчан юнәлештәге 9 стипендиат белем ала. Беренче чыгарылыш укучылары 2026 елда 2, 3 һәм 7 нче мәктәпләрдә эшкә керешчәк. Дәүләт торак фонды программасы буенча Зэй муниципаль районы Башлыгы ярдәмендә жәлеп ителүче белгечләрнең ихтыяжларын канәгатьләндерү өчен 2 хезмәт фатиры рәсмиләштерелде.

Мәгарифне цифрлы трансформацияләү бурычларын хәл итүгә педагогик бергәлекнең актив катнашуы мәгариф мөнәсәбәтләрендә катнашучыларның хәзерге компетенция дәрәжәсен сизелерлек күтәрде.

Россия Федерациясе Хөкүмәте карары белән Россия милли МАХ мессенджеры расланды. Яңа платформа уку процессын оештыруны һәм идарә итүне җиңеләйтә торган электрон журналлар, чаралар календарьлары, коммуникация каналлары һәм дистанцион уку кебек сервисларның киң спектрны тәкъдим итә. Бердәм цифрлы мохитне файдалану шәхси мәгълүматларны өстәмә яклауны тәмин итәчәк һәм илнең мәгълүмати бәйсезлеген ныгытасыз. 2025 елның 1 сентябреннән мәгариф оешмаларының барлык коллективлары МАХ мессенджерында эш алып бара.

Гомуми белем бирүнең барлык дәрәжәләрендә белем бирү сыйфатын бәйсез бәяләү һәм балаларны уку һәм тәрбияләүне тышкы бәяләү нәтижәләре буенча Зәй муниципаль районы төбәк һәм федераль мәгариф системаларында алдынгы урыннарны били.

2026-2030 елларга Зәй муниципаль районы мәгариф системасын үстерү программасы барлык дәрәжәләрдә белем бирүнең югары сыйфатын тәмин итүгә һәм халыкның үзгәреш торучы таләпләре һәм җәмгыятьне һәм икътисадны үстерүнең перспектив бурычлары нигезендә Зәй муниципаль районы мәгариф системасын үстерү өчен оптималь шартлар тудыруга, Россия Федерациясе халыкларының рухи-әхлакый кыйммәтләре, тарихи һәм милли-мәдәни традицияләре нигезендә гармонияле үсеш алган һәм социаль җаваплы шәхес тәрбияләүгә юнәлдерелгән.; фән һәм техника, мәдәният һәм сәнгать, социаль иҗат, эшкүарлык, физик культура һәм спорт өлкәсендә укучыларны үстерү.

Яңа программаның чаралар системасы гражданның һәркем файдалана алырлык һәм сыйфатлы белем алуга, белем алуучыларда үз-үзен үстерүгә һәм үз-үзен укуга кыйммәтләрнең барлык төрләрен формалаштыруга, балаларның махсус белем алу ихтыяжларын исәпкә алуга гарантияләрен тәмин итә.

Программаның көтелә торган нәтижәләренә ирешүнең мөһим шарты булып белем бирү мөнәсәбәтләрендә катнашучыларның барысын да - укучыларны, педагогларны, ата-аналарны (законлы вәкилләрне), эш бирүчеләрне, иҗтимагый берләшмәләр вәкилләрен балаларны уку һәм тәрбияләү шартларының сыйфаты, процессы һәм нәтижәләре үзгәрешләрен мониторинглау нигезендә муниципаль белем бирү системасын үстерүгә җәлеп итү тора.

2. ЗӘЙ МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ МӘГАРИФ СИСТЕМАСЫН ҮСТЕРҮ ДИНАМИКАСЫ

№	Белем бирү учреждениеләре, тәрбияләнүчеләр һәм укучылар саны	2025/2026 уку елы	2026/2027 уку елы	2027/2028 уку елы	2028/2029 уку елы	2029/2030 уку елы
1	Мәктәпкәчә белем бирү учреждениеләре	17	17	17	17	17
2	Авыл урта гомуми белем бирү учреждениеләрендә ә мәктәпкәчә төркемнәр	13	13	13	13	13
	-тәрбияләнүчеләр саны	1 575	1 511	1 431	1 332	1 246
3	Гомуми белем бирү учреждениеләре	22	22	22	22	22
	-укучылар саны	4 891	4 766	4 637	4 427	4 272
4	Сәламәтлеге буенча мөмкинлекләре чикле булган балалар өчен гомуми белем бирү учреждениесе	1	1	1	1	1
	-укучылар саны	128	128	130	130	130
5	Урта һөнәри белем бирү учреждениеләре	1	1	1	1	1
	-студентлар саны	530	530	530	530	530
6	Балалар өчен өстәмә белем бирү учреждениеләре	3	3	3	3	3
	-балалар саны	2 958	2 803	2 698	2 593	2 471
7	Психолого-педагогик хезмәт	1	1	1	1	

3. ПРОБЛЕМАНЫҢ ЭЧТӘЛЕГЕ ҺӘМ АНЫ ПРОГРАММА МЕТОДЫ БЕЛӘН ХӘЛ ИТҮ КИРӘКЛЕГЕН НИГЕЗЛӘҮ

Зэй районы мэгариф системасын үстерү төп стратегик максат - барлык дэрэжелердэ сыйфатлы белем бирүне тээмин итү һәм кеше потенциалын формалаштыру һәм районны социаль янарту нигезе буларак Зэй муниципаль районы мэгариф системасын үстерү өчен оптималь шартлар тудыру, белем бирү оешмаларында укучылар һәм тәрбияләнүчеләр өчен имин мохит булдыру нигезендэ гамэлгэ ашырыла.

«Мэгариф» өстенлекле милли проектын модернизацияләү һәм хэл итү барышында түбэндэге нәтижелергэ ирешелде:

- 1) уку курсларының темаларын һәм исемлеген киңәйтү, социаль интеграцияләнгән модульләр керту, тикшеренү һәм проект эшчәнлеген белем бирү эчтәлеген интеграцияләү чаралары буларак киң куллану ярдәмендэ белем бирү эчтәлеген янарту процессы тизленде;
- 2) балаларны үз мотивациясе һәм жаваплылыгы нигезендэ укутуны, мультимедиа курслары, мульти - һәм видеотекалар, Электрон ресурслар һәм белем бирү порталлары рәвешендэ мәгълүмат һәм компьютер технологияләрен куллануны тээмин итә торган белем бирү процессын оештыруның яңа формаларын һәм технологияләрен керту активлашты;
- 3) белем бирүне актив укуту формалары-конференцияләр, слетлар, уку уеннары, фәнни жәмгыятьләр проектлары, фестивальләре белән баету бара;
- 4) белем бирү сыйфаты белән идарә итү өчен мониторинг системасы эшләнә;
- 5) кулланучыларның сорауларын һәм өметләрен максималь гамэлгэ ашыру максатыннан муниципаль ата-аналар комитеты, яшь белгечләр советы төзелде һәм эшли;
- 6) авылдагы төп гомуми белем бирү оешмаларына кушу юлы белән мәктәпкәчә мэгариф оешмалары үзгәртеп корылды.

Районның мэгариф оешмаларында цифрлаштыруны гамэлгэ керту буенча актив эш алып барыла: мэгариф оешмаларының барлык коллективлары МАХ милли мессенджерында эш алып баралар.

Районда педагогик хезмәтнең абруен күтәрү буенча системалы эш алып барыла: һөнәри осталык конкурслары, мастер-класслар, форумнар үткәрелә.

Укучылар һәм тәрбияләнүчеләр өчен комплекслы куркынычсызлык шартлары тудыру максатында барлык учреждениеләр тышкы видеокүзәтү белән жиһазландырылган. Барлык белем бирү оешмалары автоматлаштырылган янғын сигнализациясе системасы белән жиһазландырылган.

Шул ук вакытта түбэндэге юнәлешләр буенча кайбер проблемаларны хэл итәргә кирәк булачак:

- 1) федераль белем бирү программасы (алга таба-ФББП) буенча белем бирү эчтәлеген Килештерү;
- 2) мэгариф оешмаларында компетентлылык, системалы-эшчәнлек, дифференциацияләнгән-дэрәжәле якин килү нигезендә Яңа мэгариф мохитен камилләштерү;
- 3) укучыларның яңа белем бирү нәтижеләрен булдыру өчен шартлар тудыру, хокук бозуларны профилактикалау максатында тәрбия, өстәмә белем бирү системасын камилләштерү - төп компетентлыклар һәм социализация системасы;

- 4) педагогик кадрлар эзерлэү һәм яңадан эзерлэү системасын үзгәртеп кору;
- 5) фопны гамәлгә ашыру нигезендә белем бирү сыйфатын бәяләнүен муниципаль системасын үстерү;
- 6) мәгарифне үстерү программасын гамәлгә ашыру шартларында район мәгариф системасын фәнни, фәнни-методик, психологик, мәгълүмати тәмин итү һәм аңа ярдәм итү.

Программаны эшлэү сәбәпләрен анализлау.

Россия мәгарифен модернизациялэү концепциясе идеяләрен гамәлгә ашыру кысаларында мәгариф системасын үстерү программасын эшлэү зарурлыгы туды.:

- 1) Белем бирүнең сыйфатын яхшырту;
- 2) профиль алды һәм профильле белем бирүне гамәлгә ашыру;
- 3) сәләтле балалар белән эшне оештыру;
- 4) сәламәтлеге мөмкинлекләре чикләнгән балалар өчен ФББП, ФББП ын гамәлгә ашыру;
- 5) инклюзив белем бирүне гамәлгә ашыру өчен шартлар тудыру;
- 6) югары квалификацияле педагогик кадрлар эзерлэү.

Мәгарифне үстерү программасы Зәй муниципаль районы мәгариф системасы белән идарә итүдә максатчан программалы алымны тормышка ашырырга, белем бирүнең яңа сыйфатына чыгу перспективасын билгеләргә, аның динамикалылыгын, конкурентлыкка сәләтлелеген тәмин итәргә мөмкинлек бирәчәк.

4.«ИНКЛЮЗИВ БЕЛЕМ БИРҮНЕ ДӘ КЕРТЕП, МӘКТӘПКӘЧӘ БЕЛЕМ БИРҮНЕ ҮСТЕРҮ ҺӘМ ӘЛЕГЕ ӨЛКӘ ХЕЗМӘТКӘРЛӘРЕНЕҢ КВАЛИФИКАЦИЯСЕН КҮТӘРҮ» ЯРДӘМЧЕ ПРОГРАММАСЫ

Ярдәмче программаның максаты	Мәктәптә уңышлы укыту нигезе буларак, мәктәпкәчә һәм гомуми белем бирү балаларының тулы физик һәм психологик үсеше өчен кирәкле шартларны тәмин итү;
Ярдәмче программаның бурычлары	<ol style="list-style-type: none"> 1. Туган телдә дә булган, ирешелә торын сыйфатлы белем алу һәм тәрбияләнү өчен шартлар булдыру. 2. Махсус педагогик подходлар нигезендә мәктәпкәчә яшьтәге балалар өчен инклюзив белем алу һәм аларның социаль адаптациясе өчен шартлар булдыру. 3. Мәктәпкәчә белем системасы педагогик хезмәткәрләренә профессиональ осталыгын күтәрү. 4. Мәктәпкәчә белем педагогик хезмәткәрләренә аларның ижади һәм шәхси үз-үзен торгызуларында фәнни-методик, мәгълүмати ярдәм күрсәтү. 5. Халыкның мәктәпкәчә сыйфатлы белемгә булган сорауларын иң тулы канәгатьләндерү, балаларның гамәли үсешен, уку эшчәнлегенә алгы шартларын формалаштыруны тәмин итү.
Ярдәмче программа бүлекләре исемлеге	<ol style="list-style-type: none"> 1. Мәктәпкәчә белем системасының хәзерге халәтен бәяләү. 2. Педагогик һәм житәкче хезмәткәрләренә квалификациясен күтәрү курслары һәм профессиональ эзерлек үткөрүне оештыру. 3. «Мәктәпкәчә белем бирүне, шул исәптән инклюзив белем бирүне үстерү һәм әлеге өлкә хезмәткәрләренә квалификациясен күтәрү» ярдәмче программасын гамәлгә ашыруны бәяләү индикаторлары.
Ярдәмче программа максатларын һәм бурычларын гамәлгә ашыруның көтелә торган ахыргы нәтижәләре (нәтижәләрне бәяләү индикаторлары)	<p>2030 елга Ярдәмче программа чараларын гамәлгә ашыру:</p> <ul style="list-style-type: none"> - «Электрон балалар бакчасы» АМС аша 100% дәрәжәсендә 1,5 яшьтән 7 яшькә кадәр балаларны мәктәпкәчә оешмаларда урыннар белән тәмин итү; - мәктәпкәчә яшьтәге балаларны мәктәпкәчә белем бирү программалары белән колачлау өлешен 75 процентка кадәр арттыру; -мәктәпкәчә учреждениеләргә йөрүче мәктәпкәчә яшьтәге татар балаларының гомуми санында туган татар телендә тәрбияләнүче мәктәпкәчә яшьтәге балаларны колачлау өлешен 60 % ка кадәр арттыру; - 68% дәрәжәсендә мәктәпкәчә белем бирүнең яңа формаларын да кертеп, инклюзив, интегратив һәм махсус белем бирүне үстерү юлы белән сәламәтлеге мөмкинлекләре чикләнгән мәктәпкәчә яшьтәге балаларны колачлау өлешен

	<p>арттыру;</p> <ul style="list-style-type: none"> - мәктәпкәчә мәгариф учреждениеләрендә тәрбияләнүчеләрнең авыру очраklarын елына 3 көнгә кадәр киметү; - мәктәпкәчә мәгариф оешмаларының мәктәпкәчә белем бирүнең федераль дәүләт таләпләрен гамәлгә ашыру проблемасы буенча мәктәпкәчә белем бирүнең гомуми педагогик хезмәткәрләре санының 100 процент дәрәжәсендә квалификациясен күтәргән һәм (яисә) яңадан һөнәри әзерлек үткән педагогик хезмәткәрләр санының чагыштырма күләмен саклап калу; - педагогларның гомуми санында беренче һәм югары квалификация категорияләре булган педагогларның өлешен 80% гә кадәр арттыру; - мәктәпкәчә белем бирү муниципаль мәгариф оешмаларының педагогик хезмәткәрләренең уртача айлык хезмәт хакының Татарстан Республикасы гомуми белем бирү оешмаларының уртача айлык хезмәт хакына мөнәсәбәтен 100 процент дәрәжәсендә саклап калу; -һөнәри эшчәнлектә заманча белем бирү технологияләрен (шул исәптән цифрлы, мәгълүмати-коммуникацион технологияләрне) нәтижәле кулланучы педагогларның өлешен мәктәпкәчә белем бирү учреждениесе педагогларының гомуми санында 100% кадәр арттыру; - мәктәпкәчә белем бирүнең сыйфатыннан канәгать булган халык өлешен сораштырылучылар саныннан 95% ка кадәр арттыру
--	--

1. Мәктәпкәчә белем бирү системасының агымдагы торышын бәяләү

2013 елның 1 сентябреннән үз көченә кәргән «Россия Федерациясе Мәгариф турында» Федераль законда Россия Федерациясе Конституциясенә 43 статьясында түләүсез мәктәпкәчә белем алуның һәркем өчен мөмкин булуына дәүләт гарантиясе игълан ителә, шуңа күрә мәктәпкәчә белем бирү өлкәсендә мәгариф белән идарә итүнең мәгариф сәясәтенең иң мөһим өстенлегә булып белем алуның һәркем өчен мөмкинлеген һәм сыйфатын тәэмин итү буенча комплекслы чараларны гамәлгә ашыру тора.

Һәр балалар бакчасында балаларны карау һәм карау өчен заманча шартлар тудырылган. 2025 ел ахырына район территориясендә 17 мәктәпкәчә белем бирү оешмасы һәм гомуми белем бирү оешмаларында 13 мәктәпкәчә төркем эшли. Мәктәпкәчә белем бирүнең күпфункцияле системасы, аңа мәктәпкәчә белем бирү учреждениеләре керә

- катнаш төрдә-3 мәктәпкәчә белем бирү учреждениесе
- гомуми үстерү төрендә-13
- компенсацияләү төрендә - 1

Мәктәпкәчә мәгариф оешмаларында тәрбияләнүчеләр саны 01.09.2025 елга 1579 кеше тәшкил итә, бу 2024 елга караганда 102 кешегә (6,6%) азрак.

Балалар бакчасында тәрбияләнүчеләр	2023/2024 уку елы	2024/2025 уку елы	2025/2026 уку елы
шәһәр	1670	1579	1474
авыл	128	117	101
Район буенча барлыгы:	1798	1696	1575

0 яшьтән 7 яшькә кадәрге балаларга мәктәпкәчә белем бирү 63,8% тәшкил итә, 3 яшьтән 7 яшькә кадәрге балаларга мәктәпкәчә белем алу мөмкинлеге-100 %

«Тату гаилә» балалар бакчасы базасында мөмкинлекләре чикләнгән гаиләләргә һәм балаларга консультация ярдәме күрсәтелә.

Төркемнәргә туплау «Электрон балалар бакчасы» АМС республика программасы белән «Балаларны исәпкә кую һәм балалар бакчаларына кертү» Административ регламенты нигезендә башкарыла.

Президент программалары кысаларында, республика һәм муниципаль бюджет акчалары, шулай ук «Татнефть " ГАЖ гранты хисабына 2022 елда районда 3 балалар бакчасы ремонтланды:

Мәктәпкәчә белем бирү учреждениеләре	«Татнефть» гранты, мең сум	Республика бюджетыннан, мең сум	Муниципаль бюджеттан, мең сум
«Дюймовочка " МББМУ	10 655,6		4 571,0
«Василек " МББМУ	1 647,7		830,6
«Светлячок " МББМУ		14 417,3	
Всего:	12 303,3	14 417,3	5 401,6

Мәктәпкәчә учреждениеләрнең уртача тулыланышы: шәһәрдә – 13,9, авыл жирендә – 7,6. Мәктәпкәчә белем бирү 1 елдан 7 яшькә кадәр – 63,8 %, 3 елдан 7 яшькә кадәр-100% тәшкил итә.

Мәктәпкәчә белем бирү педагогларының педагогик бергәлегендә 229 педагог бар, шуларның:

Өлкән тәрбияче	Тәрбияче	Музыка житекчесе	Укытучы-логопед	Татар (рус) теле өйрәтү буенча тәрбиячеләр	Педагог-психолог	Физик культура буенча инструктор
15	161	14	7	15	1	15

Уку елында мәктәпкәчә белем бирү учреждениеләрендә барлык төп үсеш юнәлешләре буенча 79% бала (2023-2024 уку елы белән чагыштырганда 15% ка күбрәк) өстәмә белем алган, шулардан түгәрәкләргә 16 мәктәпкәчә учреждениедә 849 бала йөргән. Еллык бурычларны хәл итү мәгариф идарәсенең мәгълүмат-

методика бүлөгө һәм мәктәпкәчә учреждениеләр оештырган барлык чараларда да чагылыш тапты.

Зэй муниципаль районының мәктәпкәчә мәгариф оешмаларында тәрбия системасы Россия Мәгариф министрлыгының «Мәктәпкәчә белем бирүнең федераль мәгариф программасын раслау турында» 2022 елның 25 ноябрена 1028 номерлы боерыгы нигезендә гамәлгә ашырыла.

Мәктәпкәчә белем бирү системасында кадрларның һөнәри компетентлыгы дәрәжәсен күтәрү ФОП ны гамәлгә ашыру шартларында республика, төбәк һәм муниципаль семинарлар барышында гамәлгә ашырылды:

Мәктәпкәчә белем бирү системасында кадрларның һөнәри компетентлыгы дәрәжәсен күтәрү ФОП ны гамәлгә ашыру шартларында республика, төбәк һәм муниципаль семинарлар барышында гамәлгә ашырылды:

- "ОВЗ лы балалар белән эшләүдә танып белү һәм коррекцияләү бурычларын хәл итүдә нәтижәле чара буларак халык-гамәли сәнгать" конференциясе («Тату гаилә» МББМУ);

- «Мәктәпкәчә яшьтәге балаларга патриотик тәрбия бирүне оештыруга заманча алымнар» («Эңжә» мәктәпкәчә белем бирү учреждениесе) конференциясе;

- «ФОП ны гамәлгә ашыру шартларында мәктәпкәчә педагогның уңышлылык нигезе буларак үзлегеннән белем алу " семинар-практикумы («Кыңгырау» МББУ);

- «Әкият мәктәпкәчә яшьтәге балаларга рухи-әхлакый тәрбия бирү чарасы буларак" семинары («Алтынчәч» МББУ);

- «Инновацион технологияләрне кулланып, ата-ана-педагогик жәмәгәтчелек арасында татар телен популярлаштыру " семинар-практикумы («Светлячок» МББУ);

- «Балалар бакчасында уен эшчәнлеген: баланың ижади потенциалын үстерү һәм заманча алымнар" семинары («Шатлык» мәктәпкәчә белем бирү учреждениесе);

- «Балалар инициативасына ярдәм итүнең нәтижәле практикалары проект эшчәнлеген, лепбуклар, активлык зоналары, квестлар, Кейс технологияләр» семинар-практикумы («Дюймовочка» МББУ);

- «Мәктәпкәчә яшьтәге балаларның тавыш культурасын һәм бәйләнешле сөйләмен үстерүдә уен технологияләре " семинары («Урман әкиятен» МББУ);

- «Уйныйбыз, хыялланабыз, һөнәр сайлыйбыз» семинары («Каенкай» МББУ).

Педагогик осталык конкурсларында («Ел тәрбиячесе» республика конкурсы, «Россия тәрбиячеләре» Бөтенроссия конкурсы, «Яшел ут» республика конкурсы кысаларында юл йөрү кагыйдәләрен укыту буенча иң яхшы тәрбиячеләр) муниципаль этапта ел саен 40 ка якын бала катнаша.

«Беренчеләр хәрәкәте» пилот проектында 2023-2024 елларда «Василек» балалар бакчасы» МББМУ катнашты, 2024-2025 елларда проектка 1 балалар бакчасы кушылды: «Төрөмкәй» балалар бакчасы» МББМУ, 2025-2026 елларда тагын 9 балалар бакчасы кушылды. «Дюймовочка» балалар бакчасы» МББМУ, «Светлячок» балалар бакчасы» МББМУ, «Салават күперен» балалар бакчасы» МББМУ, «Кояшкәй» балалар бакчасы» МББМУ, «Урман әкиятен» балалар бакчасы» МББМУ, «Колокольчик» балалар бакчасы» МББМУ, «Миләшкәй» балалар бакчасы» МББМУ, «Каенкай» балалар бакчасы» МББМУ катнашты.

2024-2025 уку елында ММБ нең 28 утырышы үткәреде, анда 90% педагоглар катнашты, аларның темалары мәгариф системасын үстерүгә һәм педагогларның һөнәри компетенциясен күтәругә юнәлдерелде.

Мәктәпкәчә белем бирү учреждениеләрендә төрле милләтләрнең телен һәм мәдәни традицияләрен үстерү өчен барлык шартлар да тудырылган. 2 милли мәктәпкәчә учреждение уңышлы эшләп килә, тәрбия һәм укуы татар телендә алып барыла. 7 рус телле мәктәпкәчә белем бирү учреждениеләрендә 11 татар төркеме бар. Туган тел (татар) телендә тәрбия һәм укуы 59% тәшкит итә.

Татарстан Республикасының дәүләт телләре буларак рус һәм татар телләренең тигез яшәшенә ярдәм итү максатларында шундый ук программалар Зәй муниципаль районының барлык мәгариф оешмаларында кабул ителде һәм гамәлгә ашырыла. 2024-2025 уку елына милли мәгарифне үстерүнең «Юл картасында» планлаштырылган барлык чаралар үтәлдә.

Районның муниципаль мәктәпкәчә мәгариф учреждениеләрендә талантлы һәм сәләтле балаларга ярдәм итү өчен барлык кирәкле шартлар тудырыла.

Педагогларның эш тәҗрибәсе төрле басма һәм электрон басмаларда актив бастырыла.

Әмма мондый сораулар актуаль булып кала бирә:

- мәктәпкәчә белем бирүнең вариатив формаларын булдыру, мәктәпкәчә учреждениеләргә йөрмәгән, шул исәптән 0 яшьтән 3 яшькә кадәрге балалар бакчалары базасында балалар һәм ата-аналар өчен түләүсез консультация пунктлары булдыру;

- мәктәпкәчә белем бирү учреждениесе базасында стажировка майданчыклары чөлтәрен кулланып, район педагогларының алдынгы педагогик эш тәҗрибәсен диссеминацияләүнең яңа формаларын куллану.

2. Педагогик һәм җитәкче хезмәткәрләргә яңадан һөнәри әзерләүне һәм аларның квалификациясен күтәру курсларын оештыру

№	Чаралар	Гамәлгә ашыру сроклары	Җаваплы башкаручылар
1	Тыңлаучылар проблемалары нигезендә педагогларны курслар буенча әзерләүне оештыру һәм белем бирү процессын оештыру мәсьәләсен эшләү: тәрбияче музыка җитәкчеләре укытучы-логопедлар педагог-психологлар өлкән тәрбиячеләр татар телен өйрәтү буенча тәрбиячеләр	График буенча ККК	МББМУ җитәкчеләре
2	«Мәгарифтә менеджмент» программасы буенча мәктәпкәчә белем бирү учреждениеләре мөдирләрен яңадан һөнәри әзерләү	Яңа билгеләнгәннәр өчен	МББМУ җитәкчеләре

3	Темалар буенча квалификация күтәрүнең проблемалы курслары: - мәктәпкәчә белем бирү учреждениесендә хезмәтне саклауны оештыру; - мәгариф учреждениесендә янгынга каршы куркынычсызлык; - инновация процессларын методик тәэмин итү; - мәктәпкәчә белем бирү учреждениесендә балаларның юл-транспорт травматизмын профилактикалау; - балаларның инклюзив юнәлештәге төркемнәрдә булуларын һәм укытуларын оештыру; - балаларга татар телен өйрәтүнең инновацион технологияләре; балаларга инглиз телен өйрәтүдә тел мохите булдыру	график буенча	МББМУ житәкчеләре
4	«Электрон балалар бакчасы «АМС та эшләү» укыту семинары	яңа билгеләнгә н житәкчелә р өчен ел саен	МББМУ житәкчеләре

**3. "Инклюзивны да кертеп, мәктәпкәчә белем бирүне үстерү һәм әлеге өлкә хезмәткәрләренең квалификациясен күтәрү"
ярдәмче программасын гамәлгә ашыруны бәяләү индикаторлары**

№ п/п	Максатчан күрсәткечләр	2026	2027	2028	2029	2030
	1 нче бурыч: Сыйфатлы белем һәм тәрбия алу өчен шартлар тудыру, шул исәптән туган телдә дә					
1.	«Электрон балалар бакчасы» АМС аша 2,5 яшьтән 7 яшькә кадәрге балаларны мәктәпкәчә оешмаларда урыннар белән тәэмин итү, %	100	100	100	100	100
2.	1,5 яшьтән 3 яшькә кадәрге балаларны мәктәпкәчә мәгариф учреждениеләрендә урыннар белән тәэмин итү, %	100	100	100	100	100
3.	Мәктәпкәчә яшьтәге балаларның гомуми санында мәктәпкәчә белем алучы мәктәпкәчә яшьтәге балаларның өлеше, %	63,8	63,8	63,8	63,8	63,8
4.	Мәктәпкәчә яшьтәге татар балаларының гомуми санында туган телдә тәрбияләнүче балалар өлеше, %	59	60	63	65	68

	2 нче бурыч: Мәктәпкәчә яшьтәге балалар өчен инклюзив белем алу һәм аларны махсус педагогик алымнар нигезендә социаль жайлаштыру өчен шартлар тудыру					
5.	Мәктәпкәчә белем бирүнең яңа формаларын да кертеп, инклюзив, интегратив һәм махсус белем бирүне үстерү юлы белән сәламәтлек мөмкинлекләре чикләнгән балаларны мәктәпкәчә белемгә жәлеп итү, %	60	62	62	65	65
6.	Бер бала авыру сәбәпле елына үткәреп жибәргән көннәр саны	4,2	4,0	3,8	3,8	3
	3 нче бурыч: Мәктәпкәчә белем бирү системасының педагогик хезмәткәрләренә һөнәри осталыгын арттыру					
7.	Мәктәпкәчә мэгариф оешмаларының квалификациясен күтәргән һәм (яисә) яңадан һөнәри эзерлек узган педагогик хезмәткәрләре санының мәктәпкәчә мэгариф оешмаларының педагогик хезмәткәрләренә гомуми санында чагыштырма күләмен саклап калу, %	100	100	100	100	100
8.	Педагогларның гомуми санында беренче һәм югары квалификация категорияләре булган педагогларның өлеше, %	75	80	81	82	83
9.	Мәктәпкәчә белем бирү муниципаль мэгариф оешмаларының педагогик хезмәткәрләренә уртача айлык эш хакының Татарстан Республикасы гомуми белем бирү оешмаларының уртача айлык эш хакына мөнәсәбәтән саклап калу, %	100	100	100	100	100
10.	Республика дәрәжәсендә һөнәри конкурсларда призер һәм жиңүче булган педагоглар саны-кеше.	1	1	1	1	1
	4 нче бурыч: Мәктәпкәчә белем бирүнең педагогик хезмәткәрләренә аларның ижади һәм шәхес буларак тормышка ашырылуында фәнни-методик, мәгълүмати ярдәм күрсәтү					
11.	Мәктәпкәчә белем бирүнең федераль дәүләт таләпләрен гамәлгә ашыру проблемасы буенча укыган педагогларның гомуми санында өлеше, %	100	100	100	100	100
12.	Һөнәри эшчәнлектә заманча белем бирү технологияләреннән (шул исәптән цифрлы, мәгълүмати-коммуникацион технологияләрдән) нәтижәле файдаланучы педагогларның өлеше, мәктәпкәчә белем бирү учреждениесе педагогларының гомуми санында, %	95	98	100	100	100
	5 нче бурыч: Балаларның күпкырлы үсешен, уку эшчәнлегенә					

	алшартларын булдыруны тээмин итэ торган сыйфатлы белем алуда халыкның ихтыяжларын тулырак канэгательлэндерү.					
13.	Сораштыруда катнашучылар саныннан мөктөпкөчө белем бирүнең сыйфатыннан канэгать булган халык өлөшө, %	93	93,5	94	94,5	95

3. "ИНКЛЮЗИВНЫ ДА КЕРТЕП, ГОМУМИ БЕЛЕМ БИРҮНЕ ҮСТЕРҮ ҺӘМ ӘЛЕГЕ ӨЛКӘ ХЕЗМӘТКӘРЛӘРЕНЕҢ КВАЛИФИКАЦИЯСЕН КҮТӘРҮ" ЯРДӘМЧЕ ПРОГРАММАСЫ

<p>Ярдәмче программаның максаты</p>	<p>Гомуми белем бирүнең яңартылган Федераль дәүләт белем бирү стандартларын кертү һәм гамәлдәге гамәлгә ашыру шартларында гомуми белем бирүнең заманча сыйфатына ирешү</p>
<p>Ярдәмче программаның бурычлары</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Гомуми белем бирүнең барлык дәрәжәләрендә белем бирү программаларының давамлылыгы нигезендә белем бирү сыйфатын тәмин итү өчен шартлар тудыру. 2. Белем бирүнең барлык дәрәжәләрендә белем бирү процессын психологик-педагогик тәмин итүнең нәтижәле системасын булдыру. 3. Интеллектуаль һәм ижади эшчәнлекнең төрле өлкәләрендә сәләтле балаларны һәм талантлы яшьләрне, шул исәптән сәламәтлек мөмкинлекләре чиклэнгән балалар белән, ачыклау, үстерү һәм аларга ярдәм итүнең бердәм системасын булдыру өчен уңай шартлар тудырырга. 4. Ачыклык, объективлык, ачыклык, ижтимагый-һөнәри катнашу принциплары нигезендә белем бирү сыйфатын бәяләүнең заманча системасын булдыру. 5. Гомуми белем бирү программаларының эчтәлеген һәм укыту технологияләрен яңарту, мәгариф системасында катнашучыларның барысын да (укучылар, педагоглар, ата-аналар (законлы вәкилләр), эш бирүчеләр һәм ижтимагый берләшмәләр вәкилләре) гомуми белем бирү системасын үстерүгә жәлеп итү, шулай ук матди-техник базаны яңарту һәм педагогик кадрларны яңадан әзерләү исәбенә. 6. Педагогик хезмәткәрләрнең һөнәри кытлыкларын төзәтүне, педагогларның казанышларының ачыклығын тәмин итә торган, инновация тәҗрибәсен таратуда һәм үзләштерүдә аларның активлыгын стимуллаштыра торган, педагогик хезмәткәрләрнең һөнәри осталыгын күтәрү, өзлексез белем алу һәм аларның һөнәри компетентлыгын камилләштерү өчен уңай шартлар тудыра торган методик челтәр аша мәгариф системасын үстерү. 7. Педагогик хезмәткәрләрнең һөнәри осталыгын өзлексез күтәрүне фәнни-методик тәмин итү һәм индивидуальләштерү, аларның квалификациясен бәяләү системасын булдыру. 8. Яшь педагогларның остаз белән берлектә уңышлы жайлашуы һәм тулы канлы үз-үзләрен тормышка ашыруы өчен шартлар тудыру. 9. Мәгълүмат-коммуникация инфраструктурасын яңарту, кадрлар әзерләү, цифрлы платформалардан

	<p>файдалану юлы белән белем бирү оешмаларында укучыларда үз-үзен үстерүгә һәм үз-үзен укутуга кыйммәтләр булдыруны тәмин итә торган заманча һәм имин санлы белем бирү мохитен кертү өчен шартлар тудыру.</p>
<p>Ярдәмче программа бүлекләре исемлеге</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Гомуми белем бирү системасының агымдагы торышын бәяләү; 2. Матди-техник һәм укуту-методик шартларны камилләштерү. 3. Яңартылган өченче буын федераль дәүләт белем бирү стандартларын гамәлгә кертүгә мәгълүмати-методик ярдәм күрсәтү һәм оештыру ярдәме 4. Идарәче һәм педагогик кадрларның квалификациясен күтәрү системасын үстерү 5. Программаны гамәлгә ашыру мониторингы 6. “Инклюзивны да кертәп, гомуми белем бирүне үстерү һәм әлеге өлкә хезмәткәрләренең квалификациясен күтәрү” ярдәмче программасын гамәлгә ашыруны бәяләү индикаторлары.
<p>Ярдәмче программа максатларын һәм бурычларын гамәлгә ашыруның көтелә торган ахыргы нәтижәләре (нәтижәләрне бәяләү индикаторлары)</p>	<p>Ярдәмче программа чараларын гамәлгә ашыру 2030 елга ирешергә мөмкинлек бирерчәк:</p> <ul style="list-style-type: none"> - гомуми белем бирүнең яңартылган Федераль дәүләт белем бирү стандарты нигезендә белем алучы гомуми белем бирү оешмалары укучыларының чагыштырма күләмен укучыларның гомуми саныннан 90 % ка кадәр арттыру; - башлангыч гомуми, төп гомуми, урта гомуми белем бирүнең төп гомуми белем бирү программасын үзләштерүне йомгаклау бәяләү нәтижәләре буенча үз белемнәрен раслаган укучыларның өлеше 100% ка кадәр; - төп гомуми/ урта гомуми белем бирү гомуми белем бирү программалары буенча дәүләт йомгаклау аттестациясе нәтижәләре буенча үз белемнәрен раслаган укучылар өлеше 100%; - төп гомуми/ урта гомуми белемнәң гомуми белем бирү программасын үзләштергән һәм аттестатлар алган чыгарылыш укучыларының чагыштырма күләме 100 %; - бердәм дәүләт имтиханында математикадан (профиль дәрәжәсендә) уртача баллга ирешү-68 балл; - БДИ да рус теленнән уртача баллга ирешү-67 балл; <p>урта гомуми белем бирүнең профильле укуту сыйныфлары булган гомуми белем бирү оешмаларының (универсаль профильдән тыш) өлешен 35% ка кадәр һәм предметларны тирәнтен дәрәжәдә өйрәнәп, профильле юнәлешләр буенча 10-11 сыйныфларда укучыларның өлешен 40% ка кадәр арттыру;</p>

- 9 класс укучыларының профиль алды белемнәрен саклап калу, 7-10 класс укучыларының һөнәри өстенлекләрен мониторинглау 100%;

- сәләтле балаларны, махсус белем бирү ихтыяжлары булган балаларны 100 гә кадәр индивидуаль медик-социаль һәм психологик-педагогик ярдәм белән тәмин итү%;

- инклюзив һәм жайлаштырылган белем бирүне үстерү юлы белән сәламәтлек мөмкинлекләре чикләнгән (аутист) балаларга гомуми белем бирүне тәмин итү 100%;

- Бөтенроссия олимпиадасының республика этабында, мәктәп укучыларының республика олимпиадаларында жиңүчеләрнең һәм призерларның өлешен бөтенроссия олимпиадасының республика этабында, республика олимпиадаларында катнашкан укучыларның гомуми саныннан 46% ка кадәр арттыру;

- интеллектуаль, ижади конкурсларда, фәнни-гамәли конференцияләрдә жиңүчеләр һәм призерлар өлешен укучыларның гомуми саныннан 55 % ка кадәр арттыру;

- олимпиадаларга әзерлек буенча укыту-күнекмә жыеннарында катнашучы укучылар санын 35 кешегә житкерү;

-сәләтле балаларны һәм талантлы яшьләргә ачыклау, үстерү һәм аларга ярдәм итү мәсьәләләргә буенча конференцияләрдә, семинарларда, түгәрәк өстәлләрдә катнашучы укытучыларның өлешенә ирешү, шул исәптән сәламәтлек мөмкинлекләре чикләнгән балалар белән 35 % ка кадәр;

мәгариф оешмасында бәяләү процедураларын үткәргәндә кимендә 30 кеше жәмәгать күзәтүчеләрен жәлеп итү;

- укучылар мәгариф системасы мониторингы кысаларында үткәрелгән федераль һәм региональ бәяләү чараларында катнашкан мәгариф оешмалары булу;

- мәгариф оешмаларының үзара хезмәттәшлеге турында кимендә 30 шартнамә төзү;

матди-техник базаны яңарткан гомуми белем бирү оешмаларының өлешен, шул исәптән региональ һәм федераль бюджет акчалары исәбеннән, шул исәптән «Технология», «ОБЗР», №Физика», «Музыка һәм ИЗО» предмет кабинетлары исәбеннән 90 % ка кадәр арттыру;

- мәктәп ашханәләренә капитал ремонт ясалган гомуми белем бирү оешмалары өлешен кимендә 50 тапкыр арттыру;

- ата-аналарның гомуми белем бирүнең, психологик белем бирүнең төрле формалары белән ата-аналарны 100% ка колачлауга ирешүне саклап калу;

- муниципаль, региональ, федераль дәрәжәдәге инновацион, стажировка майданчылары булган мәгариф оешмаларының өлешенә 60 %ка кадәр ирешү;
- инновацион эшчәнлек өчен бүләкләүләр алуға региональ һәм федераль дәрәжәдәге педагогик осталык конкурсларында катнашучы педагогик хезмәткәрләр өлешен 35 %ка кадәр арттыру;
алдынгы педагогик тәҗрибәне тарату буенча методик семинарларда катнашучы гомуми белем бирү оешмаларының педагогик хезмәткәрләре өлешен гомуми белем бирү оешмаларының педагогик хезмәткәрләренә гомуми санында 85 %ка кадәр арттыру;
- гомуми белем бирү оешмаларының федераль дәүләт белем бирү стандартлары нигезендә эшләү өчен квалификациясен күтәргән һәм (яисә) яңадан һөнәри әзерлек үткән житекчеләренә һәм педагогик хезмәткәрләренә гомуми белем бирү оешмалары житекчеләренә һәм педагогик хезмәткәрләренә гомуми санында өлешен 100 % ка кадәр арттыру;
- укучыларның функциональ грамоталылыгын үстерү мәсьәләләре буенча квалификациясен күтәргән гомуми белем бирү оешмалары житекчеләренә һәм педагогик хезмәткәрләренә гомуми белем бирү оешмалары житекчеләренә һәм педагогик хезмәткәрләренә гомуми санындагы өлешен 100 % кадәр саклап калу;
- беренче һәм югары категорияле педагогик хезмәткәрләр өлешен 85% ка кадәр арттыру;
- гомуми белем бирү оешмалары укытучыларының гомуми санында 35 яшькә кадәрге укытучылар санының чагыштырма күләмен 45 % кадәр арттыру;
- муниципаль мәгариф учреждениеләренә педагогик хезмәткәрләре штатларының тулылыгын саклап калу 100%;
- региональ, Бөтенроссия дәрәжәсендә уңай һөнәри-ижтимагый экспертиза узган остазлыкның кимендә 4 практикасына ирешү;
- остазлар әзерләгән һәм һөнәри осталык конкурсларында катнашучы кимендә 8 педагогның казанышы ("Педагогик дебют" һ. б.);
- остазлыкны гамәлгә ашыру нәтижәсендә кадрлар белән идарә итү резервына кергән кимендә 6 педагогның казанышы;
- санлы белем бирү технологияләрен куллану өлкәсендә алдынгы педагогик тәҗрибәне тарату буенча методик семинарларда катнашучы гомуми белем бирү оешмаларының педагогик хезмәткәрләре өлешен гомуми

	<p>белем бирү оешмаларының педагогик хезмәткәрләренән гомуми санында 65 % ка кадәр арттыру;</p> <ul style="list-style-type: none"> - дәрестә һәм дәрестән тыш вакытта санлы белем бирү ресурсларынан файдаланучы педагогик хезмәткәрләренән 100% казанышы; -Мәгариф, финанс-хужалык эшчәнлеге турында бастырып чыгарылган (массакуләм мәгълүмат чараларында, Интернет челтәрендә) хисабы, үз-үзен тикшерү турында хисабы булган мәгариф учреждениеләре өлешенә 100 % кадәр ирешү; - Интернет челтәрендә даими рәвештә яңартыла торган үз сайтлары булган гомуми белем бирү учреждениеләре өлешен 100% саклап калу; - мәктәптә белем бирүнең сыйфатыннан канәгать булган халыкның өлешен сораштыруда катнашучылар саныннан 95 % ка кадәр арттыру
--	---

1. Гомуми белем бирү системасының агымдагы торышын бәяләү

Зәй муниципаль районында территорияне социаль-икътисадый үстерүнең бердәм пространствосы буларак мәгариф экосистемасы эзлекле рәвештә үсә. Штат режимында ФДББС ын гамәлгә ашыру бара. Математик, физик, географик белем бирүне үстерүнең заманча концепцияләре нигезендә укуыту эчтәлеген яңарту өчен шартлар тудырылды.

2024 елның 1 сентябрнен Мәгариф Министрлыгының федераль белем бирү программаларында «Хезмәт (технология)» һәм «Ватанны саклау һәм иминлек нигезләре» предметлары өлешендә үзгәрешләргә кагылышлы боерыклары үз көченә керде. 2025 елда 19 мәктәптә әлеге фәннәр буенча кабинетларны жиһазлау башланды.

2025 елның 1 сентябрнен «Тарих» предметы программасына эчтәлекне яңарту һәм аны «Безнең төбәк тарихы» уку курсы белән тулыландыру өлешендә үзгәрешләр кертелде.

«Мәгарифне үстерү» дәүләт программасының «Мәгариф» милли проектында катнашучы мәгариф учреждениеләренең ресурс базасы сизелерлек яңартылды. «Мәгариф» милли проектының «Заманча мәктәп» федераль проекты кысаларында 2020 елдан Зәй районының 14 мәктәбе базасында «Үсеш ноктасы» мәгариф үзәкләре ачылды һәм эшли: 3 цифрлы һәм гуманитар профильле үзәк һәм 11 табигый-фәнни һәм технологик юнәлешле үзәк. Район мәктәпләренең 63,6% ы уку һәм дәрестән тыш вакытта үзәкләр инфраструктурасыннан актив файдалана. "Мәгариф" милли проектының «Һәр баланың уңышы" федераль проекты кысаларында МББУ «Р.Ш.Фәрдиев исемендәге Татар гимназиясе» ндә 2024 елдан бирле хезмәттәшлек турында килешү нигезендә Яр Чаллы шәһәренең «Кванториум» мобиль балалар технопарки техник ижат һәм табигый фән эшчәнлеге өлкәсендә өстәмә белем бирү программаларын гамәлгә ашыра.

«Яшьләр һәм балалар» милли проектын гамәлгә ашыру кысаларында Зәй муниципаль районының авыл мәктәпләрендә «Ватанны иминлек һәм саклау

нигезләре» һәм «хезмәт (технология)» предметлары буенча матди базаны яңарту башланды.

Гомуми белем бирү учреждениеләренә 390 укучыны 17 мәктәпкә 20 маршрут буенча йөртү өчен 20 мәктәп автобусы йөри. Укучыларны «Авторитет» транспорт компаниясе йөртә. ТР рәисе Рөстәм Нурғали улы Миңнеханов ярдәме белән ел саен мәктәп автобуслары базасы яңартыла: республика программасы кысаларында 2025 елда 2 яңа мәктәп автобусы бүлеп бирелде (гомуми суммасы 6 146 500,00 сумлык ГАЗ).

Кайнар туклануны оештыру «Дәүләт һәм муниципаль ихтыяжларны тәмин итү өчен товарлар сатып алу өлкәсендә контракт системасы турында» 05.04.2013 елның 5 апрелендәге 44-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә гамәлгә ашырыла. Яр Чаллы шәһәренә «Мәктәп туклануы» ЖЧЖ комбинаты белән укучыларны тукландыруны һәм тәрбияләнүчеләрне баланслы тукландыруны оештыру буенча хезмәтләр күрсәтүгә муниципаль контрактлар төзелде. Ике атналык менюда укучыларның гомуми белем бирү учреждениесендә булу вакыты, яшь категориясе һәм физик йөкләнешләре, шулай ук аларның туклану нормалары исәпкә алына. Башлангыч мәктәп укучылары бушлай кайнар иртәнге ашлар алалар. 2025 елда махсус хәрби операциядә катнашучы гаиләләрдәге 295 бала өчен (мәктәпкәчә белем бирү учреждениесе - 86; гомуми белем - 209) бушлай туклану һәм мәдәни – күңел ачу чараларына йөрү оештырылды.

2025 елда балалар сәламәтләндерү лагерьларында авыр тормыш хәлендә булган 199 бала ял иткән, шуларның 101е махсус хәрби операциядә катнашучылар гаиләләреннән.

Федераль дәүләт белем бирү стандартларын гамәлгә ашыру эшенә арадаш нәтижеләрен диагностикалау һәм анализлау муниципаль белем бирү системасының киләчәктә дә үсешенә ышаныч бирә. Башлангыч мәктәптән башлап балалар дәрестә һәм дәрестән тыш эшчәнлектә спорт-сәламәтләндерү, рухи-әхлакый, социаль, гомуминтеллектуаль, гомуммәдәни юнәлешләрдә югары предмет һәм шәхси нәтижеләргә ирешүгә юнәлдерелгән. Уку предметларын өйрәнү системасында төп гомуми белем дәрәжәсендә, проект һәм тикшеренү эшчәнлеген гамәлгә ашырганда, укучылар укыту профилен сайлаганда үз-үзләрен билгелиләр. 10-11 сыйныфларда фәннәрне тирәнтен дәрәжәдә һәм электив курсларда өйрәнгәндә чыгарылыш укучыларының югары уку йортларында укырга эзерлеге формалаша.

Зәй муниципаль районында инновацион белем бирү пространствосы булдырылды һәм үстерелә. Югары дәрәжәдәге программалар буенча МБМУ “Аерым фәннәрне тирәнтен өйрәтүче 7 нче урта гомуми белем бирү мәктәбендә”, МБМУ “Р.Ш.Фәрдиев исемендәге Татар гимназиясендә” 24% укучы белем ала.

Ел саен төрле дәрәжәдәге олимпиадаларда катнашучылар саны арта. 2025 елда Бөтенроссия олимпиадасының республика, төбәк һәм йомгаклау этаплары йомгаклары буенча 98 призлы урынга ия (2024 елда - 75, 2025 елда – 67). Хезмәт һәм физик культура буенча Бөтенроссия олимпиадаларының йомгаклау этабында 2 укучы призер булды (2024 елда – 3, 2023 елда – 2).

2024-2025 уку елында олимпиада хәрәкәтендә югары нәтижеләр күрсәткән өчен шәһәр һәм район мәктәпләреннән 68 укучы һәм 58 укытучы район Башлыгының «Сәләтле укытучы – сәләтле укучы» Грантын алды. Бөтенроссия олимпиадасының йомгаклау этабында нәтижәле катнашкан педагогларга

эзерлэнгән һәр жиңүче яки призер өчен 40 һәм 30 мең сум, укучыларга 20 һәм 15 мең сум түләнде. Укучылар олимпиадасының республика этабында жиңүче һәм призер булган һәр укучы өчен педагогларга 20 һәм 10 мең сум, укучыларга жиңүче һәм призер дипломнары өчен 10 һәм 5 мең сум түләнде. Түләүләрнең гомуми суммасы 1 605 000 сум тәшкил итте

4-8,10 сыйныф укучылары ел саен Бөтенроссия тикшерү эшләрендә катнашалар. Укучыларны колачлау 100%. Нәтижәләр предмет һәм метапредмет нәтижәләренә ирешүне, шул исәптән универсаль уку гамәлләренең формалашу дәрәжәсен һәм предметара төшенчәләрне үзләштерүне диагностикалауны тормышка ашырырга мөмкинлек бирде. Бөтенроссия тикшерү эшләренең нәтижәләре уку предметларын укутуны камилләштерү, шулай ук укучыларны һәм аларның ата-аналарын тикшерү эшләрендә һәм дөүләт йомгаклау аттестациясендә катнашуга психологик эзерләү өчен файдаланылды. Бөтенроссия тикшерү эшләре, диагностик тестлар, 11 нче сыйныфларда йомгаклау иншасы, 9 нчы сыйныфларда рус теленнән йомгаклау әңгәмәсе үткәрү һәм үткәрүнең объективлыгын күзәтү максатында жәмәгать күзәтүчеләре жәлеп ителде, алар тәртип бозуларны ачыкламады. Бөтенроссия тикшерү эшләрендә нәтижәләрен анализлап, укучылар биремнәренә үти һәм нәтижәләренә раслый дип әйтергә була.

Дөүләт йомгаклау аттестациясенә нәтижәләргә мөһим критерий булып тора.

2025 елда 105 чыгарылыш сыйныф укучысы БДИ тапшырган, аларның 100% урта гомуми белем турында аттестатлар алган. Мәгълүматлар ФИСФРДО га кертелгән. 2025 елда 32 укучы 1 дәрәжә (19 кеше) һәм 2 дәрәжә (13 кеше) медальләр алды. 80 балл һәм аннан да югарырак нәтижә белән БДИ тапшырган чыгарылыш сыйныф укучылары өлеше 11,49% тәшкил итә, имтихан йомгаклары буенча 26 чыгарылыш сыйныф укучысы 80 балл һәм аннан югарырак, Р.Ш.Фәрдиев исемендәге татар гимназиясен тәмамлаган ике кыз химия һәм әдәбият буенча 100 балл күрсәтте. Чыгарылыш сыйныф укучылары КФУга, коммуникатив дизайнга, И.М. Сеченов исемендәге МДМУ, стоматологиягә укырга керделәр.

11 сыйныфны тәмамлаучыларның өстенлекле фәннәре: профильле математика (55%), биология (26%), физика (22%), жәмгыять белеме (28%). Информатика (19%), химия (18%) тапшыручыларның проценты түбән. Табигый-фәнни фәннәр буенча БДИны 42,2% укучы сайлай.

9 нчы сыйныфны тәмамлаган 507 укучының 100% ы ялкау гомуми белем турында аттестат алды. ТДИ ның үзгәреш карата 3 еллык уртача бәясен чагыштырып, 2025 елда математика, физика, география, әдәбият, тарих, туган тел буенча үзгәреш карата уңай динамика күзәтелә дип әйтергә була. Математика һәм табигый-фәнни дисциплиналар буенча Фәннәр сайлаучы 9 нчы сыйныфны тәмамлаучылар өлеше бары тик биология буенча гына уңай динамикага ия (+3,8).

№	Предметлар	2024 (кеше/%)	2025 (кеше/%)	Катнашучыларның гомуми саныннан өлеш, динамика, %
1	Физика	31/6,4	31/6,1	-0,3
2	Химия	38/7,8	35/6,9	-0,9

3	Информатика	241/49,6	211/41,6	-8
4	Биология	117/24	141/27,8	+3,8
5	География	312/64,2	341/67,3	+3,1

«Химия», «Информатика» фәннәрен тапшыручыларның колачы түбән булу проблемасын хәл итү өчен әлеге фәннәр буенча экспертлар жәлеп итү планлаштырыла. Район мәгариф системасы алдына куелган бурыч, ягъни табигый-фәнни цикл предметлары буенча БДИ тапшыручылар санын арттыру, 2025 елда физика буенча үтәлде. Предмет укытучыларының һәм укучыларның предмет комиссияләре рәисләре белән очрашуларын оештыру тәҗрибәсе үзен уңай яктан күрсәтте, әлеге практика дәвам итәчәк.

Профильле укыту мәктәпләр эшчәнлегенә нәтиҗәләргә күрсәткечләренә берсе булып тора. 2025-2026 уку елында 10 сыйныфның 135 укучысы өчен 2 табигый-фәнни профиль (1нче мәктәп һәм Кадер мәктәбе), 3 социаль-икътисади профиль (2нче, 7нче мәктәпләр һәм татар гимназиясе), 3 технологик профиль (Бигеш, Түбән Биш, Сәвәләй мәктәпләре) һәм 2 универсаль профиль (3нче, 4нче һәм бнчы мәктәпләр) ачылды. 11 сыйныфның 133 укучысы өчен 2 табигый-фәнни профиль (Түбән Биш һәм Бигеш мәктәпләре), 4 социаль-икътисади профиль (2 нче, 7 нче мәктәпләр һәм татар гимназиясе, Кадер мәктәбе), 2 технологик профиль (3 нче мәктәп һәм Сәвәләй мәктәпләре), 3 универсаль профиль (1 нче, 4 нче һәм 6 нчы мәктәпләр) эшли.

Кызганычка каршы, 11 сыйныфны тәмамлаучылар саны кимү тенденциясе күзәтелә (алдагы елларда 2022 елда 146 чыгарылыш, 2023 – 133, 2024 – 115, 2025 - 105 укучысы тәмамлаган иде)

2024-2025 уку елында 10-11 сыйныфларда (244 укучы) социаль-икътисади юнәлештәге профильле укулар «2 нче номерлы урта гомуми белем мәктәбе» МБМУ, «7 нче номерлы аерым фәннәрне тирәнтен өйрәнүле урта гомуми белем бирү мәктәбе» МБМУ, « Р. Ш. Фәрдиев исемендәге Татар гимназиясе» МБМУ, «Кадер урта гомуми белем бирү мәктәбе» МБМУ гамәлгә ашырылды (33 укучыдан 11 сыйныф югары уку йортларына профиль буенча 28 – 84,8%. Математиканы профиль дәрәжәсендә 13 кеше (39,4%) тапшырган, жәмгыять белемен - 16 (48,5%). Түбән Биш урта мәктәбендә гуманитар юнәлешле профильле укыту гамәлгә ашырылган, бу 1 укучы, профиль гамәлгә ашырылган, МБОУ «Сәвәләй урта гомуми белем бирү мәктәбендә» мәгълүмати-технологик юнәлешле профильле укыту гамәлгә ашырылган, бу 1 укучы (2 кеше чыгарылыш), профиль 50% гамәлгә ашырылган, «Бигеш урта гомуми белем бирү мәктәбендә» мәгълүмати-технологик профиль гамәлгә ашырылмаган. 11 нче сыйныфны тәмамлаган 68 укучы универсаль профильле сыйныфларда белем алды. Профильле белем бирү 35,2% тәшкил итә, профильле белем бирүне гамәлгә ашыру 70,3% тәшкил итә.

Шулай итеп, профильле сыйныф укучыларының яртысына якыны профиль буенча БДИ тапшыра. Авыл мәктәпләрендә югары сыйныфларда укучылар саны аз булу сәбәпле, профиль сайлау һәм гамәлгә ашыруның үз кыенлыктары бар. Әмма имтихан нәтиҗәләре укучылар арасында һөнәри юнәлеш бирү эшен камилләштерү кирәклеге күрсәтә. 10 нчы сыйныфта уку планын төзегәндә укучыларның сайлавын исәпкә алырга, укучыларның әзерлек дәрәжәсен күздә тотарга кирәк.

Зэй педагоглары үсешле белем бирү технологияләрен яхшы беләләр, актив эш формаларын уңышлы үзләштерәләр. Иң яхшы мәктәп житәкчеләренең һәм укытучыларның инновацион тәҗрибәсенә Татарстан Республикасы һәм Россия төбәкләре педагогик коллективлары ихтыяж зур. Педагогларны укытуны оештыруның нәтиҗәле модельләре таралды:

- БДИ формасында аттестацион тест үткәру;
- өйрәтү семинарлары, вебинарлар, мастер-класслар, тренинглар, кейс-технологияләр кулланып төркемнәрдә эшләү;
- педагоглар эшчәнлеген рейтинг бәяләү системасы.

Әмма белем бирүнең эчтәлеген яңарту шартларында педагогик кадрларның һөнәри дәрәжәсен күтәрүнең нәтиҗәле технологияләрен эшләү нигезендә педагогик белем бирүнең сыйфатын күтәрү проблемасы хәл ителүне таләп итә. Моннан тыш, кулай сыйфатлы белем бирү мәсьәләләрен тулысынча хәл итү өчен педагогларның һөнәри үсеше, мәктәпләргә психологлар, логопедлар, тьюторлар, социаль педагоглар, өстәмә белем бирү педагоглары белән тәэмин итү буенча эшнә дәвам итәргә, шулай ук белем бирү процессын заманча мәгълүмати һәм укыту-методик тәэмин итүне тәэмин итәргә кирәк.

2026-2030 елларда мөмкин булган һәм сыйфатлы белем бирүне тәэмин итү бурычларын хәл итү өчен укытучыларның, тәрбия өлкәсе педагогларының һөнәри үсеше һәм балаларга өстәмә белем бирү буенча эшнә дәвам итәргә кирәк. Эшнәң төп юнәлешләре:

- педагогның һөнәри-шәхес үсеше белән аның һөнәри бергәлек белән үзара хезмәттәшлегендә идарә итү.

Гомуми белем бирүне камилләштерү юнәлешләре - функциональ грамоталылыкны формалаштыруга, укучыларны укытуда дифференциациялә-дәрәжәле якин килүне куллануга игътибарны көчәйтү, укучыларның танып белү мөстәкыйльлеген арттыру, метапредмет нәтиҗәләрен формалаштыру, укучыларның математиканы һәм табигать фәннәрен өйрәнүгә кызыксынуын арттыру, укытуның тәрбияви юнәлеше, мәктәптә белем бирү мохитен яхшырту, цифрлы мәгариф трансформациясе.

Мәктәпләргә системалы үстерүгә методик ярдәмнәң төп юнәлешләре:

- мәгариф системаларын модернизацияләү проектларын эшләү һәм гамәлгә ашыру буенча мәктәпләрдә вакытлыча оештыру структуралары төзүгә һәм аларның эшенә ярдәм итүгә оештыру-идарә итү;

- яңа белем бирү максатларын, укытуның эчтәлеген, формаларын һәм методларын күртүне дидактик һәм методик тәэмин итүгә юнәлдерелгән фәнни-методик, ;

- һөнәри бергәлекләргә мәгарифне үстерү мөмкинлекләре һәм перспективалары турында мәгълүмат бирә торган мәгълүмати;

мәктәп педагогларының белем бирү системасын модернизацияләү программасын эшләүгә һәм гамәлгә ашыруга әзерлеген тәэмин итә торган белем бирү системасы;

эксперт-консультатив, белгеч-экспертларның компетентлыгына һәм тәҗрибәсенә таянучы.

2026 – 2030 елларга гомуми белем бирүне һәм кадрлар потенциалын үстерү программасы идарәче һәм педагогик кадрларны үстерү, мәгариф эчтәлеген һәм

технологияларен яңарту нигезендә гомуми белем бирүнең сыйфатын күтәрү буенча мәгариф учреждениеләре һәм мәгариф идарәсе эшенең инновацион юнәлешләрен билгели.

2. Матди-техник һәм укыту-методик шартларны камилләштерү

№	Чаралар исемлеге	Башкару сроклары	Жаваплы
1.	Төп гомуми белем бирүнең төп белем бирү программасын гамәлгә ашыруга карата таләпләр нигезендә гомуми белем бирү учреждениеләрен ресурслар белән тәмин итүне үстерү	даими	Гомуми белем бирү учреждениеләр е житәкчеләре
2.	Гомуми белемнең билгеле бер дәрәжәләрендә федераль дәүләт белем бирү стандартларын гамәлгә ашыру өчен шартларның туры килүен билгеләү максатларында мәгариф оешмаларының үз-үзен тикшерүе	ел саен	Мәгариф идарәсе, Гомуми белем бирү учреждениеләр е житәкчеләре
3.	Мәктәпләрнең региональ һәм федераль дәрәжәдәге грант программаларында катнашуын оештыру, педагоглар һәм мәктәп укучылары өчен конкурслар кысаларында федераль акчалар жәлеп итү	ел саен	Мәгариф идарәсе, Гомуми белем бирү учреждениеләр е житәкчеләре
4.	Гомуми белем бирү учреждениеләрен гомуми белем бирүнең төп белем бирү программасына үзгәрешләр кертүгә һәм аны гамәлгә ашыруга әзерләү	2-3 квартал	Гомуми белем бирү учреждениеләр е житәкчеләре
5.	Мәктәпләрнең матди-техник жиһазланышын ФГОС нормативлары һәм регламентлары нигезендә яңарту	ел саен	Гомуми белем бирү учреждениеләр е житәкчеләре
6.	Мәгариф учреждениеләрен ресурслар белән тәмин итү мониторингын оештыру	ел саен	Мәгариф идарәсе, Гомуми белем бирү учреждениеләр е житәкчеләре
7.	Функциональ грамоталылыкны формалаштыру буенча мәктәпләрнең муниципаль чөлтәре эшен камилләштерү	даими	Мәгариф идарәсе, Гомуми белем бирү учреждениеләр

			е житәкчеләре
8.	Мәдәният, спорт учреждениеләре, предприятиеләр, оешмалар, фондлар белән белем бирү буенча үзара хезмәттәшлекне оештыру	даими	Мәгариф идарәсе, Гомуми белем бирү учреждениеләр е житәкчеләре

3. ФДББС ны гамәлгә ашыруга мәгълүмати-методик ярдәм күрсәтү һәм оештыру ярдәме

№	Чаралар исемлеге	Башкару сроклары	Жаваплы
1.	ФДББС гамәлгә ашыруның Юл картасын тормышка ашыру	ел саен	мәгариф идарәсе
2.	Базик уку планының вариант өлеше уку-методик материалларын экспертизасы	ел саен	мәгариф идарәсе
3.	ФДББС гамәлгә ашыру методик яклау модельләрен камилләштерү	ел саен	Мәгариф идарәсе, Гомуми белем бирү учреждениеләр е житәкчеләре
4.	ФДББС гамәлгә ашыру актуаль мәсьәләләре буенча методик семинарлар оештыру	ел саен	мәгариф идарәсе
5.	ФДББС гамәлгә ашыру нәтижеләре буенча мәгариф учреждениеләре эшчәнлеген күзәтү үткөрү	ел саен	мәгариф идарәсе
6.	Югары мәгариф нәтижеләренә ирешүгә юнәлдерелгән эшчәнлек типлы мәгариф технологияләрен үзләштерү: -дифференцияләнгән уку технологияләре; -төрле дәрәжәле уку технологияләре; -уку тикшеренүләре, проектлау технологияләре; -диалог технологияләре; -кейс-технологияләре; -ТРИЗ-технологияләре; -үз-үзен анализлау, үз-үзен бәяләү һәм рефлексия нигезендә контроль-бәяләү эшчәнлеге технологияләре; -проблемалы уку технологияләре; -индивидуаль уку планнары һәм мәгариф программалары эшләү технологияләре; -критик фикерләүне үстерү технологияләре; -медиа-мәгариф технологияләре;	ел саен	Мәгариф идарәсе, Гомуми белем бирү учреждениеләр е житәкчеләре

	-лидерлык формалаштыру технологиялэре.		
7.	Башлангыч гомуми, төп гомуми һәм урта гомуми белем дәрәжэләрендә индивидуаль уку планнары һәм мәгариф программаларын тормышка ашыру өчен шартлар тудыру	ел саен	Мәгариф идарәсе, Гомуми белем бирү учреждениеләр е житәкчеләре
8.	Гаилә һәм социум белән үзара эш системасын үстерү	ел саен	Мәгариф идарәсе, Гомуми белем бирү учреждениеләр е житәкчеләре

4. Идарәче һәм педагогик кадрларның квалификациясен күтәрү системасын үстерү

№	Чаралар исемлеге	Башкару сроклары	Жаваплы
1.	Гомуми белем бирү оешмалары директорларының һәм директор урынбасарларының квалификациясен күтәрүнең дәрәжәле программалары форматында квалификациясен күтәрү	ел саен	мәгариф идарәсе
2.	Мәктәпләрне өстәмә белем бирү педагоглары, социаль педагоглар, психологлар, логопедлар, тьюторлар белән тәмин итүгә, шул исәптән педагогик кадрларны яңадан әзерләүне оештыру нигезендә	ел саен	мәгариф идарәсе
3.	Укучыларның казанышларын исәпкә алуға нигезләнган укытучыларны аттестацияләүнең интеграцияләнган системасын керту	даими	Гомуми белем бирү учреждениеләр е житәкчеләре
4.	Терәк мәктәпләргә беркетү нигезендә мәгариф учреждениеләренең үзара чөлтәрле хезмәттәшлеген оештыру	ел саен	Мәгариф идарәсе, Гомуми белем бирү учреждениеләр е житәкчеләре
5.	Мәктәпләрне өстәмә белем бирү педагоглары, социаль педагоглар, психологлар, логопедлар, тьюторлар белән тәмин итүгә, шул исәптән педагогик кадрларны яңадан әзерләүне оештыру нигезендә	ел саен	Мәгариф идарәсе, Гомуми белем бирү учреждениеләр е житәкчеләре

6.	Укучыларның казанышларын исәпкә алуга нигезлэнгән укытуучыларны аттестацияләүнең интеграциялэнгән системасын кертү	даими	Мәгариф идарәсе, Гомуми белем бирү учреждениеләр е житәкчеләре
7.	Терәк мәктәпләргә беркетү нигезендә мәгариф учреждениеләрененң үзара чөлтәрле хөзмөттәшлеген оештыру	өл сәен	мәгариф идарәсе
8.	Гомуми белем бирүне үстерүнең актуаль мәсьәләләре буенча житәкче һәм педагогик хөзмөткәрләр өчен укыту һәм проблемалы семинарлар, мастер-класслар үткөрү	даими	мәгариф идарәсе
9.	Конкурс хәрәкәтен һәм педагогларның грант проектларында катнашуын оештыру	өл сәен	мәгариф идарәсе
10.	Яшь педагогларны МУ жайлаштыру өчен шартлар тудыру. «Яшь укытучы мәктәбе» эшен оештыру	даими	Мәгариф идарәсе, мәгариф учреждениеләр е
11.	МУ да остазлык системасын оештыру. "Чөлтөрдөгө хөзмөттәшлек нигезендә педагогик һәм житәкче кадрларга остазлыкны оештыруның муниципаль системалары" проектын гамәлгә ашыру	даими	Мәгариф идарәсе, мәгариф учреждениеләр е

5. Программаны гамәлгә ашыру мониторингы

№	Чаралар исемлеге	Башкару сроклары	Жаваплы
1.	Программаны гамәлгә ашыру буенча статистик һәм мониторинг мәгълүматыннан файдаланучыларны жыю һәм адреслы тәмин итү	өл сәен	мәгариф идарәсе
2.	Мәгариф учреждениеләрен ресурслар белән тәмин итү мониторингын оештыру	өл сәен	мәгариф идарәсе
3.	Федераль дөүләт белем бирү стандартларын гамәлгә ашыруны мәгълүмати-методик озата баруның һәм оештыру ярдөменең нәтижәлелеген мониторинглау	даими	мәгариф идарәсе, мәгариф учреждениесе житәкчеләре
4.	Мәктәпләрне кадрлар белән тәмин итү мониторингы, шул исәптән педагогларны	өл сәен	мәгариф идарәсе,

	яңадан эзерләү, студентларны жәлеп итү һәм чыгарылыш укучыларын максатчан укуту нигезендә		мәгариф учреждениесе житәкчеләре
5.	Мәгариф һәм мәгариф учреждениеләре белән идарә итү сайтларында ФДББС ны гамәлгә ашыру барышы турында тематик материаллар урнаштыру	ел саен	мәгариф идарәсе, мәгариф учреждениесе житәкчеләре
6.	Федераль дәүләт белем бирү стандартларын һөнәри һәм ата-аналар бергәлегендә тикшерү һәм карау	даими	мәгариф идарәсе, мәгариф учреждениесе житәкчеләре

5. «Гомуми белем бирүне, инклюзивны да кертеп, үстерү һәм әлеге өлкә хезмәткәрләренәң квалификациясен күтәрү» ярдәмче программасын гамәлгә ашыруны бәяләү индикаторлары

	Максатчан күрсәткечләр	2026	2027	2028	2029	2030
	1нче бурыч: гомуми белемнең барлык дәрәжәләрендә белем бирү программаларын өстенлеклелеге нигезендә белем сыйфатын тәмин итү шартларын булдыру					
1	Гомуми белем бирүнең яңартылган федераль дәүләт белем бирү стандарты нигезендә белем алучы гомуми белем бирү оешмаларының гомуми белем алучыларның гомуми саныннан %	100	100	100	100	100
2	Башлангыч гомуми белем бирүнең төп гомуми белем программасын үзләштерүнең йомгаклау нәтижәләре буенча үз белемнәрен раслаган укучылар өлеше, %	100	100	100	100	100
3	Төп гомуми белем бирү программалары буенча дәүләт йомгаклау аттестациясе нәтижәләре буенча үз белемнәрен раслаган укучылар өлеше, %	100	100	100	100	100
4	Урта гомуми белем бирү программалары буенча дәүләт йомгаклау аттестациясе нәтижәләре буенча үз белемнәрен раслаган укучылар өлеше, %	100	100	100	100	100
5	Төп гомуми белем бирү программасын үзләштергән һәм аттестатлар алган чыгарылыш укучыларының чагыштырма авырлыгы, %	100	100	100	100	100

6	Урта гомуми белем бирү программасын үзләштергән һәм аттестатлар алган чыгарылыш укучыларының чагыштырма авырлыгы, %	100	100	100	100	100
7	Математика (профиль дәрәжәсе) буенча уртача баллы белән бердәм дөүләт имтиханы (алга таба - БДИ) нәтижәләре	67	68	69	69,5	70
8	Рус теле буенча урта баллы БДИ нәтижәләре, баллар	67	68	68,5	69	69,5
9	Предметларны тирәнтен дәрәжәдә өйрәнү белән профильле юнәлешләр буенча белем алучы 10-11 сыйныфлар өлеше (универсаль профильдән тыш), %лар	34	35	38	40	45
10	Урта гомуми белем бирүнең профильле белем бирү сыйныфлары булган гомуми белем бирү оешмалары өлеше (универсаль профильдән тыш), %	18	20	25	30	35
11	9 класс укучыларын профильле белем белән тәэмин итү, %	100	100	100	100	100
12	Һөнәри өстенлекләргә мониторинглауны үз эченә алган 7-10 сыйныф укучылары өлеше, %	100	100	100	100	100
2 нче бурыч: белем бирүнең барлык дәрәжәләрендә белем бирү процессын психологик-педагогик тәэмин итүнең нәтижәле системасын булдыру						
13	Индивидуаль медицина-социаль һәм психологик-педагогик ярдәм белән тәэмин ителгән махсус белем бирү ихтыяжлары булган балалар өлеше, %	100	100	100	100	100
14	СМЧ (аутист) балаларны инклюзив һәм жайлаштырылган белем бирүне үстерү юлы белән гомуми белемгә тарту, %	100	100	100	100	100
15	Оештыру исеме, оешма эше графигы, Брайль рельеф-нокта шрифты белән һәм капма-каршы фонда башкарылган гомуми белем бирү учреждениеләре өлеше, %	50	70	90	100	100
3 нче бурыч: сәләтле балаларны һәм талантлы яшьләргә ачыклау, үстерү һәм аларга ярдәм итүнең бердәм системасын булдыру өчен, шул исәптән СМЧ балалар белән, интеллектуаль һәм ижади эшчәнлекнең төрле өлкәләрендә уңай шартлар тәэмин итү						

16	Бөтенроссия олимпиадасының республика этабында жиңүчеләр һәм призерлар өлеше, Бөтенроссия олимпиадасының республика этабында катнашкан укучыларның гомуми саныннан мәктәп укучыларының республика олимпиадалары, %	45	46	47	48	49
17	Интеллектуаль, ижади конкурсларда, укучыларның гомуми саныннан фәнни-гамәли конференцияләрдә жиңүчеләр һәм призерлар өлеше, %	30	35	40	45	50
18	Олимпиадаларга эзерлек буенча уку-күнегүләр жыенында катнашучы укучылар саны, кеше.	50	50	50	50	50
19	Сәләтле балаларны һәм талантлы яшьләрне ачыклау, үстерү һәм аларга ярдәм итү мәсьәләләре буенча конференцияләрдә, семинарларда, түгәрәк өстәлләрдә катнашучы укытучылар өлеше, шул исәптән ОВЗ белән, %	20	25	30	35	40
4 нче бурыч: ачыклык, объективлык, үтә күренмәлелек, ижтимагый-һөнәри катнашу принциплары нигезендә белем бирү сыйфатын бәяләүнең заманча системасын булдыру						
20	Белем сыйфатын бәяләүнең объективсызлык билгеләре булган белем бирү учреждениеләре өлеше, %	0	0	0	0	0
21	Белем бирү учрежденсендә бәяләү процедураларын үткәргүгә жәлеп ителгән жәмәгать күзәтчеләре саны	25	25	30	35	37
22	Белем мониторингы чикләрендә үткәрелгән федераль һәм регион бәяләү чараларында катнашкан укучылар булган белем бирү учреждениеләре булуы	да	да	да	да	да
5нче бурыч: гомуми белем бирү программалары эчтәлеген һәм технологиясен яңарту, белем системасының барлык катнашучыларын (укучылар, педагоглар, ата-аналар (законлы вәкилләре), эш бирүчеләр һәм жәмәгать берләшмәләре вәкилләре) гомуми белем системасын үстерүгә керту, шулай ук мәктәпнең матди-техник базасын яңарту аша						
23	Челтәрле үзара эшләү турында килешү төзегән гомуми белем бирү учреждениеләре өлеше, %	45	50	55	60	65
24	Регион һәм федераль бюджет акчасына сатып алынган матди-техник базаны	100	100	100	100	100

	кулланучы гомуми белем бирү учреждениеләре өлеше, шул исәптән «Технология», «ОБЖ», «Физика», «Музыка һәм Сәнгать» фәнни кабинетлары, %					
25	Мәктәп ашханәләрен капиталъ ремонтлау үткәрелгән гомуми белем бирү учреждениеләре өлеше, %	30	35	40	45	50
26	Төрле формадагы ата-аналарның һәр яклы белем алу һәм психологик мәгълүмат бирү формалары белән капланган, шулай ук гомуми белем мәсьәләләре буенча конференцияләр, форумнарда катнашучы ата-аналар өлеше, %	100	100	100	100	100
	6 бурыч: педагогик хезмәткәрләренң һөнәри кытлыкларын коррекцияләүне, педагогларның казанышларының ачыклығын тәэмин итә торган, инновацион тәҗрибәне таратуда һәм үзләштерүдә аларның активлығын стимуллаштыра торган, педагогик хезмәткәрләренң һөнәри осталыгын күтәрү, өзлексез белем алу һәм аларның һөнәри компетентлығын камилләштерү өчен уңай шартлар тудыра торган методик чөлтәр аша белем бирү системасын үстерү					
27	Муниципаль, регион, федераль дәрәжәдә инновацион, стажировка мәйданчыклары булган белем бирү учреждениеләре өлеше, %	40	42	44	46	48
28	Региональ һәм федераль дәрәжәдәге педагогик осталык бәйгесендә катнашып, инновацион эшчәнлек өчен бүләк алган педагогик хезмәткәрләренң өлеше, %	20	24	28	32	36
	7 нче бурыч: педагогик хезмәткәрләренң һөнәри осталыгын өзлексез күтәрүне фәнни-методик тәэмин итү һәм индивидуальләштерү, аларның квалификациясен бәяләү системасын булдыру					
29	Гомуми белем бирү оешмалары педагогик хезмәткәрләренң гомуми санында алдынгы педагогик тәҗрибәне тарату буенча методик семинарларда катнашучы гомуми белем бирү оешмалары педагогик хезмәткәрләренң өлеше, %	70	75	80	85	90
30	Гомуми белем бирү оешмалары житәкчеләре һәм педагогик хезмәткәрләренң гомуми санында федераль дәүләт белем бирү	90	92	94	96	100

	стандартлары нигезендә эшләү өчен квалификация күтәрүне һәм (яки) һөнәри янадан әзерләүне узган гомуми белем бирү оешмалары житәкчеләре һәм педагогик хезмәткәрләренең өлеше, %					
31	Гомуми белем бирү оешмалары житәкчеләре һәм педагогик хезмәткәрләренең гомуми санында мәктәп укучыларының функциональ грамотлыгын үстерү мәсьәләләре буенча квалификация күтәрү узган гомуми белем бирү оешмалары житәкчеләре һәм педагогик хезмәткәрләренең өлеше, %	100	100	100	100	100
32	«Дәүләт һәм муниципаль идарә», «Менеджмент», «Кеше ресурсларын идарә итү» программалары буенча әзерлек узган мәгариф учреждениеләре житәкчеләренең өлеше, %	100	100	100	100	100
33	Беренче һәм югары категорияле педагогик хезмәткәрләренең өлеше, %	75	76	76,5	77	80
8 нче бурыч: яшь педагогларның остаз белән бергәләп уңышлы адаптацияләүе һәм тулы канлы үз-үзләрен тормышка ашыруы өчен шартлар тудыру						
34	Гомуми белем бирү оешмалары укытучыларының гомуми санында 35 яшкә кадәрге укытучылар санының чагыштырма күләмен арттыру, %	25	30	35	40	45
35	Муниципаль мәгариф учреждениеләренең педагогик хезмәткәрләре штатларының комплекташуы, %	100	100	100	100	100
36	Региональ, Бөтенроссия дәрәжәсендә уңай һөнәри-ижтимагый экспертиза узган остазлык практикалары саны	1	2	3	4	5
37	Остазлар әзерләгән һәм һөнәри осталык конкурсларында катнашучы педагоглар саны ("Педагогик дебют" һ. б.)	3	4	5	6	6
38	Остазлыкны гамәлгә ашыру нәтижәсендә кадрлар белән идарә итү резервына кергән педагоглар саны	2	3	4	5	6
9 нчы бурыч: мәгълүмат-коммуникация инфраструктурасын яңарту, кадрлар әзерләү, цифрлы платформалардан файдалану юлы белән белем бирү оешмаларында укучыларда үз-үзен үстерүгә һәм үз-үзен укытуга						

кыйммәтләр булдыруны тәэмин итә торган заманча һәм имин санлы белем бирү мохитен кертү өчен шартлар тудыру						
39	Санлы белем бирү технологияләрен куллану өлкәсендә алдынгы педагогик тәҗрибәне тарату буенча методик семинарларда катнашучы гомуми белем бирү оешмаларының педагогик хезмәткәрләренең гомуми белем бирү оешмаларының педагогик хезмәткәрләренең гомуми санында өлешен арттыру, %	50	52	55	58	60
40	Дәрестә һәм дәрестән тыш вакытта цифрлы белем бирү ресурсларыннан файдаланучы педагогик хезмәткәрләр өлеше, %	60	70	80	90	100
41	БДИ тапшыру йомгаклары буенча 100 баллга эзәрләгән өчен бүләкләнгән педагогик хезмәткәрләр саны-кеше.	2	2	2	3	3
42	Белем бирү һәм финанс-хужалык эшчәнлеге турында бастырып чыгарылган (массакуләм мәгълүмат чараларында, Интернет челтәрендә) гавами хисабы, үз-үзен тикшерү турында хисабы булган мәгариф учреждениеләре өлеше, %	100	100	100	100	100
43	Интернет челтәрендә даими рәвештә яңартыла торган үз сайтлары булган гомуми белем бирү учреждениеләре өлеше, %	100	100	100	100	100
44	Даими рәвештә яңартыла торган мәктәп каналлары булган гомуми белем бирү учреждениеләре өлеше, %	100	100	100	100	100
45	Сораштырылуучылар саныннан мәктәп белеменең сыйфатыннан канәгать булган халык өлеше, %	90	92	94	96	98

5. “МИЛЛИ МӘГАРИФНЕ ҮСТЕРҮ” ЯРДӘМЧЕ ПРОГРАММАСЫ

Ярдәмче программаның максаты	Зэй муниципаль районында яшәүче халыкларның татар, рус һәм башка телләрен саклау, өйрәнү һәм үстерү өчен кирәкле шартларны тәэмин итү
Ярдәмче программаның бурычлары	1. Татарстан Республикасының дәүләт телләре буларак татар һәм рус телләренең партнерлык функциясенә булышу. 2. Ике телле һәм күп телле мәгариф системасына организацион һәм уку-методик яклау күрсәтү.

	<p>3. Район территориясендә яшәүче халык вәкилләренә милли мәдәни үсешенә булышу, бөтенроссия гражданлык үзаңын ныгыту.</p> <p>4. Туган телдә һәм туган телгә таянып белем бирү технологияләре һәм методикасын камилләштерү.</p>
<p>Ярдәмче программа бүлекләре исемлеге</p>	<p>1. Агымдагы торышны бәяләү.</p> <p>2. Мәгариф учреждениеләренә укыту-матди базасын ныгыту.</p> <p>3. «Милли мәгарифне үстерү» ярдәмче программасын гамәлгә ашыруны бәяләү индикаторлары.</p>
<p>Ярдәмче программаны гамәлгә ашыруның көтелә торган нәтижеләре</p>	<p>Ярдәмче программа чараларын гамәлгә ашыру 2030 елга ирешергә мөмкинлек бирәчәк:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Татарстан Республикасының дәүләт теле буларак татар телен өйрәнүче балаларның санын 55 % житкерү; - гомуми белем бирү учреждениеләренә йөрүче мәктәп яшендәге татар балаларының гомуми санында татар телен өйрәнүче һәм туган татар телендә тәрбияләнүче балаларның өлешен 35 % кадәр арттыру; - гомуми белем бирү учреждениеләренә йөрүче мәктәп яшендәге татар балаларының гомуми санында туган татар телендә белем алучы һәм тәрбияләнүче балалар санын 40 % кадәр арттыру; - милли-гамәли, культурология һәм туган якны өйрәнү юнәлешендәге өстәмә белем бирү программалары гамәлгә ашырыла торган гомуми белем бирү оешмалары өлешен 55 % кадәр арттыру; - мәгариф оешмаларында уздырыла торган чаралар өлешен ике дәүләт телендә 100 % дәрәжәсендә саклау; - мәгълүматның гомуми санында ике дәүләт телендә рәсмиләштерелгән тышкы һәм эчке визуаль мәгълүмат чаралары өлешен 100 % кадәр арттыру; - массакүләм матбугат чараларында иң яхшы укытучыларның рус һәм татар телләрендәге эш тәҗрибәсеннән материалларны 50 % кадәр арттыру; - би – һәм полилингваль белем бирү мәсьәләләре буенча укытучылар, ата - аналар (законлы вәкилләр) өчен ел саен оештырылган һәм үткәрелгән семинарлар, түгәрәк өстәлләр санына ирешү-5; - ел саен квалификация күтәрү курсларында кимендә 15 кешедән узучы Туган тел һәм әдәбият укытучыларының саны артуы; - тел лагерларында профильле сменаларда катнашучы укучылар санын 20 кешегә житкерү; - «Тартария» балалар һәм яшьләрнең интеллектуаль ижаты төбәкара жәйге форумында катнашучы укучылар санының 15 кешегә житүе, - туган телне саклауга һәм үстерүгә юнәлдерелгән грант

конкурсларында жинүче белем бирү оешмаларының санын 4 кә кадәр арттыру;

- Татар теленнән, рус теленнән туган (рус булмаган) мәктәп укучылары өчен Халыкара олимпиадада катнашучылар саны, чуваш теле һәм әдәбиятыннан һәр олимпиадага 2шәр кешегә житү;
- «Илһам» («Илһам») Бөтенроссия яшь шагыйрьләр һәм язучылар конкурсында, «Шәжәрәләр-нәсел агачи» төбәкара фәнни-гамәли конференциясендә, Каюм Насыри исемендәге төбәкара яшүсмерләр фәнни-тикшеренү укуларында, Туфан Миңнуллин исемендәге республика мәктәп укучылары фәнни-гамәли конференциясендә, фәнни-тикшеренү һәм «Аксаков укулары» мәктәп укучыларының ижади эшләрә, «Онегин укулары» Республика фәнни-гамәли конференциясе, мәктәп укучыларының Л. Н. Н. Толстой исемендәге Республика фәнни-гамәли конференциясендә һәр конференциягә 3әр кеше;
- «Татарча диктант» халыкара акциясендә катнашучылар санын 1100 гә житкерү;
- «Тоталь диктант» халыкара акциясендә катнашучылар санын 240 кешегә житкерү;
- «Тере классика» Бөтенроссия мәктәп укучылары конкурсының муниципаль этабында катнашучылар санын 50 кешегә житкерү;
- Рус теле көне, А.С. Пушкинның туган көне уңаеннан үткәрелгән чаралар, «Мин татарча сөйләшәм!» республика бәйгесе чаралары уздырыла торган белем бирү оешмалары өлешенә сакланып калуы, 100%;
- «Туган тел» Бөтенроссия конкурсының муниципаль этабында катнашкан туган тел укытучыларының өлешен 15 %ка кадәр арттыру;
- инновацион технологияләргә өйрәтү буенча методик семинарларда катнашучы туган тел укытучыларының өлешен, шул исәптән цифрлы укытучыларны 100 %ка кадәр арттыру;
- милли мәгарифне үстерү мәсьәләләре буенча педагогик коллективлар, ата-аналар һәм жәмәгатьчелек вәкилләре катнашында ел саен 2 мәртәбә түгәрәк өстәлләр үткәрү;
- «Ел укытучысы», «Ел укытучысы» ,«Иң яхшы татар теле укытучысы» һөнәри конкурсларында катнашучы туган тел укытучыларының өлешен 25 %ка кадәр арттыру;
- туган телнең иң яхшы укытучыларының эш тәҗрибәсеннән басмалар санын 27 кә кадәр арттыру;
- Зәй муниципаль районында яшәүче халыкларның рухи һәм мәдәни ихтыяжларын канәгатьләндерүгә юнәлдерелгән массакуләм чаралар санын арттыру.

1. Агымдагы халәтне бәяләү

Зэй муниципаль районында милли мәгарифне үстерү «Татарстан Республикасы дәүләт телләре һәм Татарстан Республикасында башка телләр турында» Татарстан Республикасы Законының һәм «2023-2030 елларга Татарстан Республикасы дәүләт телләрен һәм Татарстан Республикасында башка телләрен саклау, өйрәнү һәм үстерү» Татарстан Республикасы Дәүләт программасының нигезенә салынган.

Төп эшчәнлек нәтижеләренә мәктәпләренә үстерү, татар телендә белем һәм тәрбия бирү, белем бирү эчтәлеген яңарту, яңа технологияләр кергү, татар телен һәм әдәбиятын укытуны камилләштерү, регионара элементләренә киңәйтү һәм ныгыту керә.

Барлык балалар бакчаларында да балаларга ике дәүләт телен өйрәтү программалары гамәлгә ашырыла. 3 балалар бакчасында (шәһәрнең «Кояшкай», «Алтынчәч», авылның «Кояшкай» мәктәпкәчә белем бирү учреждениеләре каршындагы 7 мәктәпкәчә төркемдә укыту һәм тәрбия бирү татар телендә алып барыла. Балалар бакчаларына йөрүче 1635 баланың 622се татар милләтеннән (40%). Колачлау 57% тәшкил итә (2025 елда – 58%, 2024 елда-54%, 2023 елда-51%)

Бүгенге көндә Зэй районында 4891 укучыдан 1947 татар.

Районда татар телендә белем бирүче 9 мәктәп эшли (бу 40%), аларда 629 татар милләтле бала белем ала. Рус мәктәпләрендә 781 укучы татар төркемнәрендә белем ала. 2025 елда мәктәпләрдә татар телендә укыту һәм тәрбия бирү 59% тәшкил итә (2023 елда - 54%, 2025 елда - 56%).

Татар милләтле балалар-38,61% (1946 кеше.) шулардан:

- 28% ы белем һәм тәрбия сыйныфларында туган (татар) телендә белем ала (604 кеше);

-72% ы рус телендә белем алучы һәм туган (татар) телендә тәрбияләнүче сыйныфларда белем ала (1425).;

Белем бирү эчтәлегенә чуваш компоненты булган бер мәктәп, анда 16 укучы туган чуваш телен өйрәнә (колач – 100%). Мәктәптә укучыларның барысы да (16) ана (чуваш) телендә тәрбияләнәләр.

2025 елда туган тел буенча имтихан сайлау хокукыннан 69 9 нчы сыйныфны тәмамлаучы файдаланды. Бу узган ел белән чагыштырганда 20 укучыга күбрәк. (2023 елда-26 укучы, 2024-49 укучы).

2022-2025 елларда эшнең төп юнәлешләре:

- ТР Мәгарифне үстерү институтының авторлык һәм тематик курслары аша квалификация күтәрү.

- район, республика, төбәкара конкурсларда актив катнашу, алдынгы педагогик тәҗрибәне өйрәнү һәм тарату;

- дәрәсләрдә һәм дәрестән тыш эшчәнлектә мәгълүмати технологияләренә, шулай ук предметка кызыксынуны арттыра торган методларны һәм алымнарны куллануны активлаштыру;

- сәләтле балалар белән эшләү системасын камилләштерү;

- беркетелгән регионнар белән хезмәттәшлек итү, методик ярдәм күрсәтү һәм тәҗрибә уртаклашу.

Татар теле һәм әдәбияты укытучыларының район методик берләшмәсе үз эшен мәгарифне модернизацияләү шартларында тормышка ашырды, аның төп максаты-Россия Федерациясе Мәгариф һәм фән министрлыгы һәм Татарстан Республикасы

Мәгариф һәм фән министрлыгы боерыклары, тәкъдимнәре, инструктив-методик хатлары белән билгеләнгән төп бурычлардан чыгып, гомуми белем бирү эзерлегенең яңа сыйфатына ирешү. Белем бирүне яңарту шартларында үз эшчәнлегенең эчтәлеген тәнкыйди, ижади үзләштерү һәм фән казанышларын һәм алдынгы педагогик тәҗрибәсен куллану юлы белән модернизацияләргә сәләтле укытучыга ихтыяж артты. Шуна бәйле рәвештә укытучы эшчәнлеген тәэмин итүче методик ярдәм функцияләре үзгәрә дә. Педагогның һөнәри эшчәнлегенең уңышлы булуы аларда һөнәри методик күнекмәләрнең формалашуы белән бәйле. Бу процесс педагогларның һөнәри берләшмәләрдә актив катнашуы белән нәтижелерәк бара. Татар теле һәм әдәбияты укытучыларының муниципаль методик берләшмәсе «Туган телне шәхескә юнәлтелгән өйрәтү нигезендә инновацион технологияләр керту аша белем бирү сыйфатын күтәрү» дигән бердәм методик теманы тормышка ашыруга, уку дәрәсене оештыруның продуктив формаларын һәм методларын куллануга, альтернатив педагогик программаларны үзләштерүгә, заманча педагогик технологияләргә керту буенча хезмәттәшләрнең эш тәҗрибәсе белән танышуга юнәлдерелгән иде.

Педагогларның кадрлар белән сыйфатлы тәэмин ителешенә анализ шуны күрсәтә: татар теле һәм әдәбияты укытучыларының гомуми саны тотрыклы булып кала һәм 46 туган татар теле һәм әдәбияты укытучысы, 1 туган чуваш теле һәм әдәбияты укытучысы, 9 балалар бакчасында туган тел тәрбиячеләре эшли. Кадрлар белән тәэмин ителеш-100%. Шуларның 21е-югары, 22се-беренче квалификация категорияле педагоглар..

Татар теле һәм әдәбияты укытучыларының муниципаль методик берләшмәсе эшчәнлегенә диагностика нигезендә төзелде һәм практик юнәлешкә ия булды. Мәгариф учреждениеләре педагоглары эшчәнлегендәге проблемаларны, аеруча актуаль мәсьәләләргә ачыклау, укыту-тәрбия процессын камилләштерү мәсьәләләргә буенча укытучыларның белем динамикасын күзәтү игътибар итәргә тиешле мәсьәләләргә билгеләргә мөмкинлек бирде:

1. Федераль дәрәжә белем бирү стандартларын гамәлгә ашыру, укыту һәм тәрбия сыйфатын яхшырту;
2. Сәләтле балалар белән системалы эшләү, муниципаль, республика һәм Россия конкурсларында катнашу, укучыларны фәнни-тикшеренү эшчәнлегенә җәлеп итү;
3. Район, республика вакытлы басмалары битләрендә тәҗрибә уртаклашу;
4. Укучыларны яңа формада дәрәжә (йомгаклау) аттестациясенә эзерләү.

Күпмәдәни киңлектә укучыларның милли үзәнен формалаштыру бурычын тормышка ашырып, укытучылар сөйләм һәм язма сөйләм күнекмәләрен формалаштыруга һәм үстерүгә, укучыларга сәнгати зәвык, татар теле белән кызыксыну уятуга; рус телле аудиторияне татар телен аралашу чарасы буларак куллануга өйрәтүгә, программада билгеләнгән сүзлек һәм грамматик минимумнар кысаларында, сәламәтлекне саклау һәм коммуникатив үстерү технологияләрен куллану.

Практик өлеш арадаш аттестациягә эзерлек буенча эш төркемнәре утырышларыннан, аттестация узучы укытучылар белән экспертлар эшеннән, укыту-эш программаларын төзү буенча консультацияләрдән, мәктәп укучыларының бөтенроссия һәм республика олимпиадасының муниципаль этабы йөкләмәләрен тикшерү буенча эксперт төркеме эшеннән, норматив һәм методик

документларны өйрәнүдән гыйбарәт иде. Укучыларны тәрбияләү һәм укыту мәсьәләләрен компетентлы һәм нәтиҗәле хәл итәргә сәләтле татар теле һәм әдәбияты укытучыларының методик осталыгын камилләштерү, педагогик тәҗрибәне гомумиләштерү һәм тарату методик берләшмәләренң даими эшләр утырышлары, семинарлар, мастер-класслар, ачык дәресләр үткәргү, конференцияләрдә, семинарларда, түгәрәк өстәлләрдә чыгышлар, бастырылган эшләр аша гамәлгә ашырыла. Педагогик эшчәнлек барышында укытучылар үзләренң һөнәри дәрәҗәләрен күтәрүне даими күзәтеп торалар, квалификация һәм яңадан эзерлек курсларын вакытында узалар. Укытучының педагогик осталыгын күтәрүче факторларның берсе-методик эшнә фәнни-теоретик эчтәлеген көчәйтү. Шул максат белән укытучылар Казан һәм Чаллы шәһәрләрендә укыту семинарларына даими йөрделәр.

Укучыларны тәрбияләү һәм укыту мәсьәләләрен компетентлы һәм нәтиҗәле хәл итәргә сәләтле татар теле һәм әдәбияты укытучыларының методик осталыгын камилләштерү; педагогик тәҗрибәне гомумиләштерү һәм тарату методик берләшмәләренң даими эшләр утырышлары, семинарлар, мастер-класслар, ачык дәресләр аша гамәлгә ашырыла. Укытуның нәтиҗәлелеген арттыру максатында ай саен муниципаль, зона һәм төбәкара дәрәҗәдә укыту семинарлары, семинар-практикумнар уздырылды.

Татарстан Республикасында Халыкара туган тел көненә, Туган телләр һәм Халыклар бердәмлеге елына, Туган як елына багышланган күп кенә чаралар районның гомуми белем бирү учреждениеләрендә үткәрелде. Укучылар муниципаль, республика, төбәкара, Бөтенроссия укучылар конкурсларында актив катнашып, жинүчеләр һәм призерлар булдылар.

Педагогик осталык конкурсларына эзерләнү педагоглар белән эшләрнең аерылгысыз өлеше булып тора. Ел саен туган тел укытучыларының Республика мастер-класслары конкурсы, туган тел укытучыларының «Туган тел» Бөтенроссия мастер-класслары конкурсының муниципаль этабы үткәрелә.

Татар теле һәм әдәбияты укытучыларының югары профессиональгә ирешелгән нәтиҗәләр белән раслана:

2024 елда аерым фәннәрне тирәнтен өйрәнүче 7 нче мәктәп «Татарстан Республикасы территориясендә яшәүче халыкларның телләрен, горөф-гадәтләрен, мәдәниятләрен саклауга һәм үстерүгә юнәлдерелгән проектларны гамәлгә ашыруда муниципаль мәктәпкәчә мөгариф оешмаларына һәм муниципаль гомуми белем бирү оешмаларына ярдәм» грантында (500 мең сум) жинүче булды, татар гимназиясе халыкларның милли мәдәнияте элементларын куллануны популярлаштыруга юнәлдерелгән республика конкурсында жинүче булды. ТР территориясендә яшәүчеләрне (108 мең сум).

«Энҗе» балалар бакчасы тәрбиячесе Емельянова Лариса Петровна, Сәвәләй мәктәбенң татар теле һәм әдәбияты укытучысы Москова Светлана Ивановна һәм бнчы мәктәпнәң Романова Галина Николаевна Татарстан Республикасы территориясендә яшәүче халыкларның туган телләрен саклауга һәм үстерүгә юнәлдерелгән проектларны гамәлгә ашыру бунча туган (татар) телендә тәрбияләү һәм укыту белән шөгыйльләнүче педагоглар арасында үткәрелгән республика конкурсында грант оттылар. (50 мең).

Татар гимназиясенен татар теле һәм әдәбияты укытучысы Авхадеева Дания Мунзил кызы «Иң яхшы татар теле һәм әдәбияты укытучысы» Бөтенроссия конкурсының төбәк этабы лауреаты булды һәм республикада иң яхшы 5 исемлеккә керде.

«Василек» мәктәпкәчә учреждениесе педагогы Филатова Ольга Анатольевна «Мин татарча сөйләшәм һәм эшлим!» VIII республика һөнәри осталык конкурсының беренче туры жиңүчесе булды.

«Кояшкай» балалар бакчасының музыка житәкчесе Ялозюк Гөлназ Альберт кызы «Россия тәрбиячеләре» XII Бөтенроссия конкурсының төбәк этабында катнашып, «Ижади педагог – ижади балалар» номинациясендә призер булды.

2025-2026 уку елында 10 укучы татар теле һәм әдәбияты буенча республика олимпиадасының йомгаклау этабында призер һәм жиңүче булды.

Әлеге юнәлеш буенча кайбер уңай нәтижеләргә карамастан, төп проблема туган татар телендә белем бирүче мәктәпләр чөлтөрөн саклау һәм үстерү, татар теле һәм әдәбияты кабинетларын жиһазлау булып кала, бу исә милли мәгарифне үстерү буенча эшнә дөвам итүнең кирәклеген билгели.

2. Мәгариф учреждениеләренен укыту-метди базасын ныгыту

№	Чара	Гамәлгә ашыру сроклары	Жаваплы башкаручылар
1.	Мәгариф учреждениеләрен укыту-методик һәм белешмә әдәбият, электрон ресурслар, газета һәм журналларга язылу белән тәмин итү	ел саен	мәгариф идарәсе, мәгариф учреждениеләре житәкчеләре
2.	Мәгариф учреждениеләрен интерактив комплектлар белән жиһазландыру	ел саен	мәгариф идарәсе
3.	Зәй муниципаль районы территориясендә яшәүче халыкның туган телендә матур әдәбиятның китапханә фондын арттыру	ел саен	мәгариф идарәсе, мәгариф учреждениеләре житәкчеләре

3. Ярдәмче программаны гамәлгә ашыруны бәяләү индикаторлары «Милли мәгарифне үстерү»

№ п/п	Ярдәмче программа юнәлешләре буенча максатчан күрсәткечләр	2026	2027	2028	2029	2030
	1 нче бурыч: Татарстан Республикасы дәүләт телләре буларак татар һәм рус телләренен паритетлы яшәшенә ярдәм итү					

1	Татарстан Республикасының дәүләт теле буларак татар телен өйрәнүче балаларның өлеше, %	37	45	46	47	50
2	Гомуми белем бирү учреждениеләренә йөрүче яшьтәге татар балаларының гомуми санында татар телен өйрәнүче һәм туган татар телендә тәрбияләнүче балаларның өлеше, %	22	25	30	35	37
3	Гомуми белем бирү учреждениеләренә йөрүче мәктәп яшендәге татар балаларының гомуми санында туган татар телендә белем алучы һәм тәрбияләнүче балалар өлеше, %	37	38	39	40	42
4	Милли-гамәли, культурология һәм туган якны өйрәнү юнәлешендәге өстәмә белем бирү программалары гамәлгә ашырыла торган гомуми белем бирү оешмалары өлеше, %	40	45	50	55	57
5	Мәгариф оешмаларында уздырыла торган чараларның ике дәүләт телендә өлеше, %	100	100	100	100	100
6	Мәгълүматның гомуми санында ике дәүләт телендә рәсмиләштерелгән тышкы һәм эчке визуаль мәгълүмат чараларының өлеше, %	100	100	100	100	100
7	Ике дәүләт телендә эш алып бару өчен шартлар тудырылган мәгариф оешмалары өлеше, %	100	100	100	100	100
8	Иң яхшы укытучыларның рус һәм татар телләрендәге эш тәҗрибәсеннән материалларны массакуләм матбугат чараларында бастырып чыгару, %	50	50	50	50	60
2 нче мәсьәлә: би-һәм полилингваль белем бирү системаларын оештыру һәм укыту-методик яктан тәэмин итү						
9	Би-һәм полилингваль белем бирү мәсьәләләре буенча укытучылар, ата-аналар (законлы вәкилләр) өчен оештырылган һәм үткәрелгән семинарлар, түгәрәк өстәлләр саны	2	2	2	2	2
10	Туган тел һәм әдәбият, чит тел укытучылары өчен оештырылган һәм үткәрелгән түгәрәк өстәлләр саны	3	3	3	3	3
11	Ел саен квалификация күтәрү курслары узучы Туган тел һәм әдәбият укытучылары саны, кеше	25	25	25	25	25
12	Тел лагерларында профильле	10	15	18	20	21

	сменаларда катнашучы укучылар саны, кеше					
13	«Тартария» балалар һәм яшьләрнең интеллектуаль ижаты төбәкара жәйге форумында катнашучы укучылар саны, кеше	5	7	10	15	16
14	Рус теленнән «фигыль» профильле сменада катнашучы укучылар саны, кеше	5	7	10	12	13
15	Туган телне саклауга һәм үстерүгә юнәлдерелгән грант конкурсларында жиңүче мәгариф оешмалары саны	3	3	4	4	4
3 нче бурыч: муниципаль район территориясендә яшәүче халыклар вәкилләренең милли мәдәни үсешенә ярдәм итү, гомумроссия гражданлык үзенчәлеген ныгыту						
16	Татар теленнән Халыкара олимпиадада катнашучылар саны, кеше	2	2	2	2	2
17	Туган теле (рус булмаган) мәктәп укучылары өчен рус теле буенча Халыкара олимпиадада катнашучылар саны, кеше	1	1	2	2	2
18	Чуваш теле һәм әдәбияты буенча республика олимпиадасында катнашучылар саны, кеше	1	1	2	2	2
19	Яшь шагыйрьләр һәм язучыларның «Илһам» («Илһам») Бөтенроссия конкурсында катнашучылар саны, кеше	2	2	3	3	3
20	«Шәжәрәләр-нәсел агач» («Шәжәрәләр-буыннар агачы») төбәкара фәнни-гамәли конференциясендә катнашучылар саны, кеше	1	2	2	3	3
21	Каюм Насыри исемендәге төбәкара яшүсмерләр фәнни-тикшеренү укуларында катнашучылар саны, кеше	2	3	3	3	3
22	Туган Миннуллин исемендәге мәктәп укучыларының республика фәнни-гамәли конференциясендә катнашучылар саны, кеше	2	3	3	3	3
23	Габдулла Тукай исемендәге Республика фәнни-тикшеренү укуларында катнашучылар саны, кеше	4	6	6	7	3
24	«Аксаков укулары» мәктәп укучыларының фәнни-тикшеренү һәм ижәт эшләре конкурсында катнашучылар саны, кеше	2	2	3	3	3
25	Мәктәп укучыларының «Онегин	2	2	3	3	3

	укулары» Республика фәнни-гамәли конференциясендә катнашучылар саны, кеше					
26	Л.Н.Толстой исемендәге мәктәп укучыларының республика фәнни-гамәли конференциясендә катнашучылар саны, кеше	2	2	3	3	3
27	“Татарча диктант” халыкара акциясендә катнашучылар саны, кеше	1000	1100	1150	1200	1300
28	“Тоталь диктант” халыкара акциясендә катнашучылар саны, кеше	550	560	570	575	580
29	“Тере классика” Бөтенроссия мәктәп укучылары конкурсының муниципаль этабында катнашучылар саны, кеше	30	40	45	50	55
30	Рус теле көненә багышланган чаралар узган белем бирү оешмалары өлеше, %	100	100	100	100	100
31	Рус теле көненә, А.С.Пушкинның туган көненә багышланган чаралар узган белем бирү оешмаларының өлеше, %	100	100	100	100	100
32	“Мин татарча сөйләшәм!” республика конкурсы кысаларында чаралар уздырылган мәгариф оешмалары өлеше, %	100	100	100	100	100
33	«Туган тел» Бөтенроссия мастер-класслар конкурсының муниципаль этабында катнашкан туган тел укытучылары өлеше, %	10	12	14	15	16
4 нче бурыч: туган телдә һәм туган телгә таянып укытуның белем бирү технологияләрен һәм методикасын камилләштерү						
34	Инновацион технологияләргә, шул исәптән цифрлы технологияләргә өйрәтү буенча методик семинарларда катнашучы Туган тел укытучылары өлеше, %	100	100	100	100	100
35	Милли мәгарифне үстерү мәсьәләләре буенча педагогик коллективлар, ата-аналар һәм жәмәгатьчелек вәкилләре катнашында уздырылган түгәрәк өстәлләр саны	2	2	2	2	2
36	«Ел укытучысы», «Ел укытучысы», «Иң яхшы татар теле укытучысы» һөнәри конкурсларында катнашучы туган тел укытучылары өлеше, %	10	15	20	25	26
37	Иң яхшы туган тел укытучыларының эш тәҗрибәсеннән материаллар публикацияләре саны	20	23	25	27	28

6. “ИНВАЛИД БАЛАЛАРГА БЕЛЕМ БИРҮНЕ ҺӘМ ӘЛЕГЕ ӨЛКӘ ХЕЗМӘТКӘРЛӘРЕНЕҢ КВАЛИФИКАЦИЯСЕН КҮТӘРҮНЕ КЕРТЕП, ТӘРБИЯНЕ ҺӘМ ӨСТӘМӘ БЕЛЕМ БИРҮНЕ ҮСТЕРҮ” ЯРДӘМЧЕ ПРОГРАММАСЫ

Балаларның һәм яшьләрнең рухи-әхлакый аякка басуы, аларны мөстәкыйль тормышка әзерләү жәмгыять, дәүләт үсешенең мөһим өлеше булып тора. «Россия Федерациясендә мәгариф турында» Россия Федерациясе Законында формалаштырылган белем бирүнең гуманистик характердагы принциплары тәрбия өлкәсендә дәүләт сәясәте чагылышы булды. Россия Федерациясе Мәгариф министрлыгының 2020 елның 11 декабрдәге 712 номерлы боерыгы белән «Россия Федерациясендә мәгариф турында «Федераль законга укучыларны тәрбияләү мәсьәләләре буенча үзгәрешләр кертү хакында» 2020 елның 31 июлдәге 304-ФЗ номерлы Федераль закон таләпләрен гамәлгә ашыру кысаларында башлангыч, төп һәм урта гомуми белем бирүнең дәүләт стандартларына үзгәрешләр кертелде.

Гомуми белем бирү федераль дәүләт белем бирү стандартлары нигезендә тәрбияләүнең үрнәк программасы үзәгендә укучыларның шәхси үсеше, аларда Россия һәм дөнья үсешенең төрле аспектлары турында системалы белемнәр формалаштыру тора. Программаны гамәлгә ашыру нәтижәләреннән берсе укучыларны Россиянең традицион рухи кыйммәтләренә, Россия жәмгыятендә үз-үзенә тоту кагыйдәләренә һәм нормаларына тарту булчак. Программа укучыларның ФДББС да күрсәтелгән шәхес нәтижәләренә ирешүен тәмин итәргә тиеш: укучыларда Россия үзенчәлегенең нигезләрен формалаштыру; укучыларның үз-үзләрен үстерүгә әзерлеге; танып белүгә һәм укутуга мотивация; шәхеснең кыйммәтле карашлары һәм социаль әһәмиятле сыйфатлары; социаль әһәмиятле эшчәнлектә актив катнашу. Тәрбиянең эш программасы белем бирү эшчәнлеген гамәлгә ашыручы оешма тарафыннан гаилә һәм башка тәрбия институтлары белән берлектә гамәлгә ашырыла торган дәрестән тыш һәм дәрестән тыш эшчәнлек бердәмлегендә гамәлгә ашырылырга тиеш.

Мәктәп бөтен мәгариф системасының үзәк звеносы, балаларны тәрбияләүнең фундаменталь базасы булып тора. Гомуми белем бирү оешмаларында тәрбия процессын яңарту, үзбездә традицияләренә, милли - төбәк үзенчәлекләрен, заманча тәҗрибә казанышларын исәпкә алып, тәрбия статусы турында сыйфат ягыннан яңа күзаллау нигезендә гамәлгә ашырылырга тиеш; төрле тәрбия системаларын булдыруны, тәрбия стратегияләренә, ысулларының төрлелеген стимуллаштыруны, аның мәктәптәге һәм мәктәптән тыш механизмнарының нәтижәлелеген арттыруны, дәүләт, гаилә һәм иҗтимагый тәрбия балансын билгеләүне һәм саклауны үз эченә алырга. Россия гражданын тәрбияләү һәм үстерү буенча мәгариф алдына куелган бурычларга аерым гомуми белем бирү оешмасы кысаларында ирешеп булмый. 2026-2030 елларга Зәй муниципаль районының мәгариф системасында тәрбияне үстерү ярдәмче программасы ведомствоара хезмәттәшлек, алымнарны модернизацияләү, инициативаны, инновацион эшчәнлекне, үсә торган тәҗрибәне, прогрессив традицияләренә актив рәвештә үстереп һәм үстереп, заманча педагогик һәм психологик технологияләренә, механизмнары, инфраструктураны, ресурслар белән тәмин итүне гамәлгә кертү

нигезендә районның бердәм тәрбия пространствосын булдыруга юнәлдерелгән. Бердәм тәрбия пространствосы челтәрле бергәлекләр төзүне, тәрбия эшенең иң яхшы, алдынгы тәҗрибәсен гомумиләштерүне, яна федераль норматив-хокукый базаны исәпкә алып, тәрбия эчтәлеген төгәлләштерүне күздә тотта. Гомуми һәм өстәмә белем бирү оешмалары, мәдәният һәм спорт учреждениеләре, сәламәтлек саклау, социаль сәясәт һәм социомәдәни киңлекнең башка субъектлары эшчәнлеген координацияләү, гаиләнең тәрбия эшчәнлегенә ярдәм итү зарур.

2026-2030 елларга Зәй муниципаль районының мәгариф системасында тәрбияне үстерү ярдәмче программасын эшләү һәм кабул итү Россиянең, Татарстан Республикасының мәгариф өлкәсендәге дәүләт сәясәте принциптарын тормышка ашыруның мөһим юнәлеше булып тора. Ярдемче программа мәгариф учреждениеләренең иҗтимагый статусын күтәргә, илебез традицияләре һәм заманча тәҗрибә нигезендә тәрбиянең эчтәлеген һәм структурасын яңартуға, барлык типтагы мәгариф учреждениеләрендә укыту һәм тәрбияви процессларның күпкырлылыгын һәм интеграцияләнгәнлеген, дәүләт, иҗтимагый һәм гаилә тәрбиясе балансын, тәрбиянең заманча механизмнарын һәм аның өстенлекләрен тәэмин итүгә юнәлдерелгән. Социаль үзгәртеп корулар чорында хәзерге Россия жәмгыятендә тәрбиянең дөньяга караш кыйммәтләрен, мәгариф системасының яңа тәрбия потенциалын формалаштыру; тынычлык мәдәниятен һәм түземлекне формалаштыру рухында иҗтимагый татулык нигезендә россиялеләрнең буыннары арасында дөвамчанлыкны тәэмин итү актуальлек ала.

Ярдәмче программа мәгариф системасында тәрбияне оештыруны камилләштерүнең максатларын, бурычларын һәм юнәлешләрен, шулай ук мәгариф учреждениеләренең тәрбия практикасын үстерүгә бәйле беренчел чараларны билгели.

Ярдәмче программа ведомство статусына ия, ул барыннан да элек барлык типтагы һәм төрдәге мәгариф учреждениеләре өчен каралган.

Ярдәмче программаның максатлары һәм бурычлары

Хәзерге заман милли тәрбия идеалы-югары эхлаклы, иҗади, компетентлы Россия гражданы, Ватан язмышын үзенең шәхси язмышы итеп кабул итә, илебезнең бүгенгесе һәм киләчәге өчен жаваплылыгын аңлый, Россия Федерациясенә күпмилләтле халкының рухи һәм мәдәни традицияләрендә тамырланган.

Ярдәмче программаның максаты-Зәй муниципаль районы мәгариф системасында тәрбия һәм өстәмә белем бирү даирәләренең потенциалын үстерә торган тәрбия эше системасын һәм бердәм тәрбия пространствосын үстерү өчен шартлар һәм инновацион механизмнар булдыру.

Ярдәмче программаның бурычлары:

- 1) башлангыч гомуми, төп гомуми һәм урта гомуми белем дәрәжәләрендә тәрбиянең дөвамлылыгын тәэмин итү һәм Зәй муниципаль районының гомуми белем бирү оешмаларында тәрбия процессын килештереп гамәлгә ашыру;
- 2) муниципаль гомуми белем бирү оешмаларында тәрбия эшчәнлеген оештыру эчтәлеген һәм методикасын яңарту һәм федераль дәүләт белем бирү стандартлары таләпләре нигезендә укучыларның шәхси белем бирү нәтижәләренә ирешүне тәэмин итү;
- 3) яшь буынны тәрбияләү бурычларын хәл итүдә өстәмә белем бирү оешмаларының һәм өлкә муниципаль гомуми белем бирү оешмаларының үзара

хезмәттәшлеген оештыру;

4) балалар һәм яшьләр ижтимагый берләшмәләрен һәм укучылар үзидарәсе органнарын үстерүгә ярдәм итү;

5) балаларны һәм яшьләргә тәрбияләү һәм социальләштерү мәсьәләләрендә мәктәп һәм гаиләнең актив хезмәттәшлегенә заманча формаларыннан файдалану эшен оештыру;

6) Укучыларның һөнәри үзбилгеләнүен тәмин итүнең нәтижәле гамәлдәге системасын булдыру;

7) балигъ булмаганнарның хокук бозуларын профилактикалауга юнәлдерелгән белем бирү процессында барлык катнашучыларның хокукый культурасын, төп хокуклары һәм бурычлары турындагы күзаллауларны тәрбияләү эшен үстерү;

8) гражданлык-патриотик тәрбиянең нәтижәле системасын булдыру һәм ул укучыларда патриотизмның төп гражданлык сыйфатларын һәм хисләрен үстерүнең оптималь шартларын тәмин итә;

9) бала шәхесен гармонияле үстерү өлкәсендә педагогик эшчәнлекнең һөнәри дәрәжәсен арттыру максатында тәрбия һәм өстәмә белем бирү өлкәсе кадрлары эшчәнлегенә методик ярдәм күрсәтүне гамәлгә ашыру;

10) гомуми белем бирү учреждениеләрендә бала үсешен психологик-педагогик тәмин итү системасын алга таба үстерү, шул исәптән психологик-педагогик ярдәм күрсәтү аша;

11) сәламәтлекне саклау технологияләрен камилләштерү һәм имин белем бирү мөһим булдыру.

Ярдәмче программаны гамәлгә ашыру срогы

Ярдәмче программа 2026-2030 еллар дәвамында чараларны үтәүне күздә тотта.

Ярдәмче программа чаралары исемлеге.

Тәрбия өлкәсендәге гамәлдәге көчле яклар һәм иң мөһим казанышлар арасында проблемалы кыр булып кала:

- мәктәпне тәмамлаучының белемле һәм тәрбияле булуына карата социаль таләпләрнең һәм таләпләрнең тиз алмашынуы, эчтәлеккә һәм тәрбияләү формаларына традицион якын килүләр арасында каршылыклар;

социаль институтларның һәм жәмгыятьнең тәрбия бирү буенча бөтен вәкаләтләренә бары тик педагогларга һәм гомуми белем бирү оешмаларына гына тапшыру хокукы булмау;

- белем бирү стандартларының яңа буынын кертү шартларында тәрбияне яңарту процессларының укытуны модернизацияләү темпларыннан артта калуы;

- квалификацияле кадрлар жетмәү сәбәпле, укучылар үзидарәсе органнарының, яшьләр һәм балалар ижтимагый берләшмәләренең педагогик ярдәме жетәрлек булмау;

-гаиләнең рухи-әхлакый кыйммәтләрен һәм традицияләрен югалту; "Гаилә нигезләрен" какшату; рухи-әхлакый ориентирларын, сәламәт булмаган яшәү рәвешен югалту (эчкечелек һәм гомуми культураның (жаваплы ата-ана культурасының, коммуникатив, сексуаль, хокукый культураның һәм аның башка аспектларының түбән дәрәжәсе), ата-аналарның бер өлеше балаларны тәрбияләүдән үз-үзен читләштерү;

- гомуми белем бирү оешмасының ижтимагый идарәсендә ата-ана компетентлыгы жетәрлек түгел;

- укучыларның үз-үзләрэн танып белүгә, һөнәр сайлауның чын мотивларын, реаль мөмкинлекләрен һәм белем алу ихтыяжларын ачыклауга юнәлдерелгән һөнәри үзбилгеләнү процессына сыйфатлы педагогик ярдәм булмау һәм, нәтижәдә, һөнәрне аңсыз сайлау, һөнәри тормыш юллары вариантларын проектлауның булмавы;

- югары белемнең һөнәри үзбилгеләнүдән өстенрәк булуы.

Әлеге проблемалар тәрбия программасын гамәлгә кертү шартларында балалар һәм яшьләрне тәрбияләү эшендә көчләрне берләштерү һәм координацияләү максатыннан Зэй районында тәрбия эше системасындагы алымнарны педагогик жәмәгатьчелеккә яңадан карауны таләп итә.

Проблемаларны хәл итү өчен әлеге программаның төп юнәлешләре билгеләнде:

- оештыру-идарә итү чаралары;

- социаль-актив шәхес тәрбияләү; балалар ижтимагый оешмаларын үстерү;

- ата-аналар белән эшләү;

- балигь булмаганнарның хокук бозуларын һәм үз-үзләрэн тотышындагы тайпылышларны профилактикалау;

- укучыларны гражданлык-патриотик тәрбияләү;

технологик белем бирүне, фәнни-техник ижатны үстерү һәм физик культураны, мәктәп спортын үстерү;

- өстәмә белем бирүне үстерү;

- сәламәтлекне саклау эшчәнлегенә һәм имин белем бирү мөхите булдыру;

- мәгариф учреждениеләрендә укучыларның һөнәри юнәлеше.

Ярдәмче программаның һәр юнәлешенә үз эченә ала:

взгыятьне анализлау;

- төп проблемаларны билгеләү;

- өстенлекле бурычларны формалаштыру;

- куелган бурычларны хәл итү буенча финанслау сроклары, башкаручылары, чыганакалары һәм күләмнәре буенча килештерелгән чаралар;

- нәтижәлелек күрсәткечләре.

Ярдәмче программаны гамәлгә ашыруның көтелә торган ахыргы нәтижәләре фаразы

Ярдәмче программаны гамәлгә ашыру:

1) тәрбия программасын гамәлгә кертү шартларында Зэй муниципаль районында тәрбия эше системасын үстерү;

2) тәрбия компонентын гамәлгә ашыру өчен норматив-оештыру, идарә итү шартлары тудыру;

3) гомуми белем бирү оешмаларының ижтимагый институтлар белән социаль партнерлыгын ныгыту һәм тәрбияләүгә дөүләт-жәмәгать идарәсен камилләштерү;

4) балалар ижтимагый берләшмәләре эшчәнлегенә кертелгән укучылар санының артуы;

5) системада кабул ителгән критерийлар һәм күрсәткечләр буенча укучыларның (тәрбияләнүчеләрнең) тәрбияләнүенең һәм шәхси белем бирү нәтижәләренең уңай динамикасы;

6) ачыклык, объективлык, үтә күренмәлелек, ижтимагый-һөнәри катнашу принциплары нигезендә тәрбия сыйфатын бәяләүнең заманча системасын булдыру;

- 7) Зэй муниципаль районының гомуми белем бирү учреждениеләрендә тәрбияне оештыручыларның социаль статусын һәм һөнәри компетентлыгын күтәрү;
- 8) һәр гомуми белем бирү оешмасында укучыларны тәрбияләүнең эш программасы һәм аны гамәлгә ашыру буенча еллык гавами хисап булу;
- 9) педагогларның тәрбиянең актуаль бурычларын хәл итүгә эзерлеге;
- 10) белем бирү процессының тәрбияви потенциалын арттыру;
- 11) гомуми белем бирү оешмасында тәрбияләү процессын оештыручы педагоглар өчен стимуллар һәм бүләкләүләр системасы булу;
- 12) белем алучы ата-аналарның тәрбия процессының һәм өстәмә белем бирү хезмәтләренә сыйфатыннан канәгатьлеген арттыру;
- 13) ведомствоара хезмәттәшлек һәм социаль партнерлык нигезендә ата-ана (Ана һәм ата) статусын һәм гаиләләренә социаль активлыгы дәрәжәсен күтәрү;
- 14) республика һәм муниципаль хезмәт базары ихтыяжлары нигезендә һөнәрне аңлы рәвештә сайлаучы өлкән сыйныф укучылары санының артуы;
- 15) гомуми белем бирү оешмаларының өлкән сыйныфлары укучыларының һөнәри ориентациясенә муниципаль системасын үстерү;
- 16) укыту-тәрбия процессының социаль - психологик хезмәтен эшчәнлекнең барлык юнәлешләре буенча нәтижәле алып баруның үсүе;
- 17) балигъ булмаганнарның үз-үзләрен тотышындагы тайпылышларны профилактикалау, аларны социаль ихтыяж булган эшчәнлекнең төрле өлкәләренә һәм актуаль проектларга кертү юлы белән балигъ булмаганнарның социаль активлыгын һәм граждан җаваплылыгын үстерү;
- 18) балигъ булмаганнар тарафыннан кылынган хокук бозулар санының кимүе; Россиянең булачак гражданы шәхесенә нигезе буларак, укучыларның актив гражданлык позициясе һәм патриотик аңы.

Ярдәмче программалар юнәлешләре буенча эш

7.1. Оештыру-идарә чаралары

Мәгариф бүген шәхес, җәмгыять, дәүләт үсешенә мөһим стратегик ресурс буларак карала. 2020 елның 24 июлендә «Россия Федерациясендә мәгариф турында» 2012 елның 29 декабрдәге 273-ФЗ номерлы Федераль законына һәм Татарстан Республикасында тәрбияне үстерү стратегиясенә кертелгән үзгәрешләр нигезендә тәрбия шәхесне үстерүгә, социомәдәни, рухи-әхлакый кыйммәتلәр һәм Россия җәмгыятендә кабул ителгән кагыйдәләр һәм нормалар нигезендә укучыларның үзбилгеләнүе һәм социализациясе өчен шартлар тудыруга юнәлдерелгән эшчәнлек буларак билгеләнә. Кеше, гаилә, җәмгыять һәм дәүләт мәнфәгатьләрендә үз-үзенә тоту, укучыларда патриотизм, гражданлык хисе формалаштыру, Ватанны саклаучылар истәлегенә һәм Ватан геройларының батырлыкларына, законга һәм хокук тәртибенә, хезмәт кешесенә һәм өлкән буынга хөрмәт, Россия Федерациясенә күпмилләтле халкының мәдәни мирасына һәм традицияләренә, табигатенә һәм әйләнә-тирә мохитенә үзара ихтирам, сакчыл мөнәсәбәт.

Мәктәпнең тәрбияви потенциалын көчәйтү заманча мәктәпнең алдынгы өстенлеген буларак билгеләнә.

Россия гражданы шәхесен рухи-әхлакый үстерү һәм тәрбияләү концепциясе

югары эхлаклы, жаваплы, ижади, инициатив, компетентлы Россия гражданинын тәрбияләүне, үстерүгә һәм үстерүгә социаль-педагогик ярдәм күрсәтүне илебездә белем бирүнең мөһим максаты һәм жәмгыятьнең һәм дәүләтнең өстенлекле бурычы итеп билгели. Мондый сыйфатларга ия кешене хәзерге шартларда тәрбияләү өчен тәрбия процессының барлык субъектларының потенциал мөмкинлекләрен интеграцияләү зарур. Шуңа күрә 2030 елга кадәрге чорга муниципаль Программа Зәй муниципаль районында тәрбия эше системасын үстерү белән идарә итүнең өстенлекләрен, перспективаларын һәм механизмын билгеләү нигезендә тәрбияне стратегик планлаштыру һәм оештыру эшчәнлеген координацияләүдә система барлыкка китерүче факторга әверелергә тиеш.

Программа түбәндәге проблемаларны хәл итүгә юнәлдерелгән:

- тәрбиягә чаралы якин килүнең өстенлеге, өлкәннәр тарафыннан балалар өчен үткәрелә торган чараларның өлкәннәр һәм балалар тарафыннан бергәләп оештырылган эшләрдән өстенлеге;
- максатны билгеләүнең төгәл булмавы, тәрбияләүнең чыңга ашмаслык максатларын кую; тәрбиянең кыйммәтле эчтәлеген тормышка ашыруга зыян китереп, оештыру гамәлләренә артык игътибар бирү; тәрбия нәтижеләрен һәм нәтижеләрен сан ягыннан теркәүгә һәм статистик рәсмиләштерүгә омтылу.

Гомуми белем бирү оешмаларында тәрбия эшен үстерү процессы белән идарә итү норматив - хокукый тәмин итүне, кадрлар, оештыру, фәнни-методик һәм мәгълүмати тәмин итүне үз эченә алган максатчан планлаштыру нигезендә төзеләчәк.

«РАО мәгарифне үстерү стратегиясе институты» ФДБФУ тарафыннан эшләнган тәрбиянең якинча программасы нигезендә гомуми белем бирү оешмаларында һәр мәктәп үзенчәлеген чагылдыра торган укучыларны тәрбияләүнең эш программалары эшләнде.

Мотивацион, конкурс, грант ярдәме чаралары тәрбия эше белән шөгыйльләнүче педагогларның, тәрбия эше программаларын уңышлы гамәлгә ашыручы муниципаль берәмлекләр учреждениеләренен статусын күтәрүгә ярдәм итәчәк.

Балаларны һәм яшьләрне заманча тәрбияләү максатына ирешү өчен төрле ижтимагый һәм социаль институтларның уртақ эшчәнлеген чөлтәрле оештыру кертеләчәк.

Тәрбия эшенең нәтижеләлегенә мониторинг оештыру һәм уздыру ярдәмче программага үз вакытында төзәтмәләр кертергә мөмкинлек бирәчәк.

**«Оештыру-идарә чаралары »
юнәлеше буенча төп чаралар исемлеге**

№ пп	Чаралар	Гамәлгә ашыру срогы	Башкаручы	Көтелгән нәтижә
---------	---------	---------------------------	-----------	-----------------

1	Тәрбия эше буенча белгечләрне һәм сыйныф житәкчеләрен укыту	2026-2030 елл	«Татарстан Республикасы Зәй муниципаль районы Башкарма комитетының мәгариф идарәсе " МКУ	Педагогларның квалификациясен күтәрү
2	Гадәттән тыш хәл һәм объектларның(территорияләренң) террорчылыктан саклануы буенча белгечләрне укыту	2026-2030 ел	«Татарстан Республикасы Зәй муниципаль районы Башкарма комитетының мәгариф идарәсе " МКУ	Житәкчеләрнең һәм җаваплыларның квалификациясен күтәрү
3	Террорчылыкны һәм экстремизмны профилактикалау өлкәсендә идарә һәм ведомство буйсынуындагы оешмалар хезмәткәрләренең уку/квалификация күтәрү узуы	2026-2030 ел	«Татарстан Республикасы Зәй муниципаль районы Башкарма комитетының мәгариф идарәсе " МКУ	Житәкчеләрнең һәм җаваплыларның квалификациясен күтәрү
4	Гомуми белем бирү оешмаларына тәрбия программасын керту.	2026-2027 ел	Гомуми белем бирү оешмалары	Тәрбия процессын яңарту һәм системалаштыру
5	Тәрбия эшенең төп юнәлешләре буенча ел саен планнар эшләү һәм раслау	2026-2030ел	«Татарстан Республикасы Зәй муниципаль районы Башкарма комитетының мәгариф идарәсе " МКУ	Эш үзенчәлекләрен һәм өстенлекләрен исәпкә алып, юнәлешләр буенча балалар белән эшләүнең яңа формаларын эзләү
6	Стажировка мәйданчыклары эшчәнлеген өстенлекле юнәлешләр буенча оештыру	2027-	«Татарстан Республикасы Зәй муниципаль районы Башкарма комитетының мәгариф идарәсе " МКУ	Өстенлекле юнәлешләр буенча эш тәҗрибәсе белән уртаклашу
7	Тәрбия эше торышына мониторинг оештыру буенча эш алып бару	2026-2029 ел	«Татарстан Республикасы Зәй муниципаль районы Башкарма комитетының мәгариф идарәсе " МКУ	Тәрбия эшенең нәтиҗәлеге арттыру
8	Гомуми белем бирү оешмалары тарафыннан тәрбия эшен оештыру	2027 ел	«Татарстан Республикасы Зәй муниципаль районы	Гомуми белем бирү учреждениесе житәкчесе

	буенча рейтинг формалаштыру эше (мониторинг нәтижәләре буенча)		Башкарма комитетының мәгариф идарәсе " МКУ	эшчәнлеген кызыксындыру
9	Тәрбия һәм өстәмә белем бирү системасын алга таба үстерү буенча тәкъдимнәр эшләү һәм идарәче карарлар кабул итү	2026-2030 ел	«Татарстан Республикасы Зәй муниципаль районы Башкарма комитетының мәгариф идарәсе " МКУ	Тәрбия һәм өстәмә белем сыйфатын күтәрү

7.2. "Зәй муниципаль районында социаль-актив шәхес тәрбияләү, балалар ижтимагый оешмаларын үстерү»

Социаль-актив шәхес формалашу илнең һәм җәмгыятьнең тотрыклы үсешендә мөһим фактор булып тора.

«Россия Федерациясендә мәгариф турында» 2012 елның 29 декабрәндәге 273-ФЗ номерлы Федераль законы нигезендә укучыларга мәгариф оешмасы белән идарә итүдә, шулай ук ижтимагый берләшмәләр эшчәнлегендә катнашу һәм аларны гомуми белем бирү оешмаларында төзү хокукы бирелә.

Мониторинг тикшеренүләре нигезендә түбәндәге нәтижәләргә ясарга мөмкин:

- Зәй муниципаль районы мәгариф оешмалары базасындагы укучылар үзидарәсе органнары һәм ижтимагый берләшмәләр саны тотрыклы кала - 22 балалар ижтимагый берләшмәсе.

- укучылар үзидарәсе органнары, яшьләр һәм балалар ижтимагый берләшмәләре лидерларына мәктәп һәм район дәрәжәсендә ярдәм күрсәтү системасы бар.

Тәрбия бирүнең иң мөһим бурычларыннан берсе-балалар ижтимагый оешмаларын, берләшмәләрен, укучылар үзидарәсен үстерү өчен шартлар тудыру. «Беренчеләр хәрәкәте» нең беренчел бүлекчәләре районның барлык мәктәпләрендә, «Василек» һәм «Төрөмкәй» балалар бакчаларында эшли, алар үз сафларына 2760 укучыны һәм 283 остазны берләштерә. Дәрестән тыш эшчәнлек кысаларында районның 22 мәктәбе «Россия Бөркетә» башлангыч мәктәбе укучыларының социаль активлыгын үстерү проектына кертелгән, проектта 2045 башлангыч сыйныф укучысы катнаша.

Районның мәгариф учреждениеләре базасында 22 музей эшли, шуларның 13е рәсми рәвештә мәктәп музейлары реестрына кертелгән һәм теркәлү паспортына ия. 370 тән артык бала һәм яшүсмерне берләштергән 20 мәктәп театры төзелде һәм эшләп килә. 22 мәгариф оешмасында һәм ЗПК дә «Юнармия» отрядлары эшли, алар сафларына 1442 яшүсмер кабул ителгән.

Татарстан Республикасында тәрбияне үстерү стратегиясе кысаларында безнең районда балалар хәрәкәте үсеш ала. Районның һәр мәгариф учреждениесендә укучылар үзидарәсе органнары яки ижтимагый берләшмәләр булдырылган, «SaMoСтоятельные дети» республика проекты, «Юнармия» бөтенроссия хәрби-патриотик хәрәкәте, «Россия мәктәп укучылары хәрәкәте» (РДШ) балалар-

яшүсмерләр оешмасының мәктәп спорт клублары, «Юнармия» бөтенроссия хәрби-патриотик хәрәкәте, ЮИД отрядлары, волонтерлык хәрәкәте, “Сәләт” хәрәкәте, Күңеллеләр һәм тапкырлар клубы (КВН), хокук бозуларны профилактикалау мәктәп отрядлары, мәктәп урманчылыгы, мәктәп телевидениесе (эфирдагы мәктәп укучылары), «Жиңү волонтерлары» Бөтенроссия ижтимагый патриотик хәрәкәтенң Зэй бүлеге, алар «игелек чишмәләре», «Дублер көне» муниципаль проектлары, «Игелек Советы» форумы гамәлгә ашырыла. Шулай ук районда Зэй муниципаль районы балалар ижтимагый берләшмәләре Советы эшли.

Әмма шуның белән бергә билгеләп үтелә:

- квалификацияле кадрлар кытлыгы, укучылар үзидарәсе органнарының, яшьләр һәм балалар ижтимагый берләшмәләренң педагогик ярдәме житәрлек булмау;
- юридик зат статусына ия, дәүләт ярдәменә хокуклы ижтимагый берләшмәләр реестрына керә торган балалар һәм яшьләр өчен ижтимагый берләшмәләренң булмавы.

Эшчәнлекне оештыру эчтәлегендә һәм формаларында алга таба үсеш түбәндәге юнәлешләр буенча барачак: мәктәп үзидарәсен, балалар һәм ижтимагый берләшмәләренә, волонтерлык һәм иреклекне үстерү, лидерларга ярдәм итү системасын үстерү.

- Социаль-актив шәхес тәрбияләү буенча төп чаралар булачак:
 - Зэй муниципаль районында оештыручылар педагоглары өчен курсларга әзерлек, методик чаралар һәм зона семинарлары оештыру;
 - укучылар үзидарәсе органнарының, яшьләр һәм балалар ижтимагый берләшмәләренң эчтәлеген һәм эшчәнлеген оештыру формаларын яңарту буенча Методик тәкъдимнәр эшләү;
 - балалар ижтимагый берләшмәләре эшчәнлеген координацияләү һәм конкурс ярдәме, СНТ, РДШ, ЮНАРМИЯ гә аерым игътибар бирү;
- социаль әһәмиятле проектларны гамәлгә ашыру һәм балалар һәм яшьләр өчен масса күләм чаралар системасы аша мәгариф өлкәсен һәм яшьләр сәясәтен укучыларны һәм яшьләренә социализацияләүгә интеграцияләү;
- балалар һәм яшьләр белән эшләүнең яңа ысулларын кертү аша районда балалар ижтимагый оешмалары һәм укучылар үзидарәсе эшчәнлеген үстерүгә, Район балалар ижтимагый оешмалары советы һәм Зэй муниципаль районы укучылар үзидарәсе эшенә ярдәм итү.

«Социаль-актив шәхес тәрбияләү, балалар хәрәкәтен үстерү» юнәлешен гамәлгә ашыру буенча төп чаралар исемлеге

№	Чаралар	Тормышка ашыру вакыты	Башкаручылар	Көтелгән нәтижә
1	Квалификация күтәрү курслары программасында катнашу	Ел саен	«Татарстан Республикасы Зэй муниципаль районы Башкарма	ТЭ буенча урынбасарларның сыйныф укытучыларының

			комитетының Мәгариф идарәсе» МКУ	, житәкчеләрнең квалификациясен күтәрү
2	Оештыру-методик чаралар үткәрү. (семинарлар, вебинарлар һ. б.)	Ел саен	«Татарстан Республикасы Зәй муниципаль районы Башкарма комитетының Мәгариф идарәсе» МКУ	Педагогик компетентлыкны күтәрү
3	Укучылар үзидарәсе органнары һәм яшьләр һәм балалар ижтимагый берләшмәләре эшчәнлеген оештыру, гамәлгә ашыру буенча методик кулланмалар-тәкъдимнәмәләр бастыру	2027-2030 еллар	«Татарстан Республикасы Зәй муниципаль районы Башкарма комитетының Мәгариф идарәсе» МКУ	Укучылар үзидарәсе органы һәм яшьләр һәм балалар ижтимагый берләшмәләре эшчәнлегенә нәтижелелеген күтәрү.
4	Укучылар үзидарәсе органы һәм яшьләр һәм балалар ижтимагый берләшмәләре эшчәнлеген күзәтүне оештыру	2028-2030 еллар	«Татарстан Республикасы Зәй муниципаль районы Башкарма комитетының Мәгариф идарәсе» МКУ	Гомуми белем бирү оешмаларында укучылар үзидарәсе органы һәм яшьләр һәм балалар ижтимагый берләшмәләре эшчәнлегенә нәтижелелеген күтәрү
5	Зәй муниципаль районының гомуми белем бирү оешмаларының рәсми сайтларында «Тәрбия эше» бүлегендә - «Балалар хәрәкәте» юнәлешенә мәгълүмати ярдәм күрсәтүен тәмин итү	даими	«Татарстан Республикасы Зәй муниципаль районы Башкарма комитетының Мәгариф идарәсе» МКУ	Укучының ижтимагый-актив тормыш алып бару статусы һәм мотивациясен күтәрү
6	Бөтенроссия һәм республика фәнни-гамәли конференцияләрендә һәм юнәлеш буенча бәйгеләрдә катнашуны оештыру	Ел саен	«Татарстан Республикасы Зәй муниципаль районы Башкарма комитетының Мәгариф идарәсе»	Педагог статусын һәм абруен күтәрү

			МКУ	
7	Мәктәпләрдә балалар ижтимагый оешмаларының район советы эшчәнлеген һәм иреклеләр хәрәкәтен үстерү	даими	«Татарстан Республикасы Зәй муниципаль районы Башкарма комитетының Мәгариф идарәсе» МКУ	Яңа эшчәнлек юнәлешләрен ачыклау һәм проектлар эшләп чыгару
8	Яшьләр һәм балалар ижтимагый берләшмәләре эше тәҗрибәсен гомумиләштерү	Ел саен	«Татарстан Республикасы Зәй муниципаль районы Башкарма комитетының Мәгариф идарәсе» МКУ	Балалар хәрәкәтендә иң яхшы практикаларны ачыклау
9.	ЗМР гомуми белем бирү оешмаларында хәрәкәтнең яшь инспекторлар отрядлары эшчәнлеген план буенча алып бару	даими	«Татарстан Республикасы Зәй муниципаль районы Башкарма комитетының Мәгариф идарәсе» МКУ	Укучыларның юл хәрәкәте кагыйдәләре буенча хокукый белемен күтәрү
10.	Балалар һәм яшьләр ижтимагый хәрәкәте буенча Бөтенроссия һәм республика проектлары һәм бәйгеләрендә катнашу.	Ел саен	«Татарстан Республикасы Зәй муниципаль районы Башкарма комитетының Мәгариф идарәсе» МКУ	Укучыларның шәхси үсеше һәм ижтимагыйлашуы .

7.3. Ата-аналар белән эшләүдә өстенлекле юнәлешләр

Гаилә - төп социаль институт һәм балаларның тулы канлы үсеше һәм социализациясе өчен иң табигый мохит .

Әмма соңгы елларда күпчелек гаиләләр икътисадый проблемаларны хәл итү белән мәшгуль һәм кайчак бала тәрбияләүдән үз-үзләрен читләштерәләр, бу функцияне тулысынча мәктәпкә тапшыралар. Моның нәтижәсе булып:

- гаиләнең рухи-әхлакый кыйммәтләрен һәм традицияләрен югалту;
- рухи-әхлакый ориентирларны югалту;
- тәрбия мәсьәләләрендә ата-аналарның белем дәрәжәсе житәрлек булмавы;
- гомуми белем бирү оешмасы белән идарә итүдә ата-ана компетентлыгының түбән булуы.

Шулай итеп, төп бурыч - балалар һәм яшьләргә тәрбияләү һәм социальләштерү мәсьәләләрендә мәктәп һәм гаилә арасында актив хезмәттәшлекнең заманча формаларын куллану эшен оештыру.

Ата-аналарга формаль булмаган һәм мәгълүмати белем бирү рәвешләрен

үстерү ата, ана, күпбалалылыкның социаль статусын һәм ижтимагый абруен күтәрү өчен мәгариф оешмалары дәрәжәсендәге ижтимагый берләшмәләргә үстерү юлы белән, шул исәптән «Аталар советы» һәм «Ата-аналар университеты» проектларын гамәлгә ашыру аша гамәлгә ашырылачак.

Ата-аналарга адреслы мобиль ярдәм күрсәтү өчен «Ата-аналар өчен» гомуми белем бирү оешмалары сайтларында бүлекләр булдырылачак.

Үсеп килүче буынны тәрбияләү мәсьәләләрендә ата-аналарның белем дәрәжәсен күтәрү:

- район һәм гомуммәктәп ата-аналар комитетлары эшчәнлеген гамәлгә ашыру;
- ата-ана жәмәгатьчелеген шәһәр һәм район мәктәпләрендә үткәрелә торган мәдәни-массакүләм чараларга жәлеп итү;
- гаилә тәрбиясендә уңай тәҗрибә уртаклашу өчен коммуникатив майданчык буларак "Татарстан Республикасы Зәй муниципаль районы Башкарма комитетының мәгариф идарәсе" МКУ каршында ата-аналар өчен консультация ярдәме көннәрен оештыру.

Эшнең төп юнәлешләре һәм формалары:

1. Гаиләдәге үзара мөнәсәбәтләргә өйрәнү максатында психологик-педагогик диагностика:

- ата-аналарга анкета бирү;
- балаларга анкета бирү;
- экспресс-сораштырулар;
- ата-аналарны тестлаштыру;
- балаларны тестлаштыру.

2. Ата-аналарга психологик-педагогик консультация бирү.

3. Ата-аналарның белем бирү кичлегендә катнашуы:

- ата-аналар конференцияләре;
- мәгариф учреждениеләрендә, сыйныфларда ата-аналар жылышылары;
- ата-аналар комитеты утырышы;

4. Ата-аналар катнашында массакүләм чаралар:

- педагогик фестивальләр;
- Ачык ишекләр көне;
- календарь бәйрәмнәре;
- спорт бәйрәмнәре;
- сәламәтлек көннәре;
- гаилә ижаты конкурслары;
- гаилә клубы;
- шоу тогы;
- балалар ижаты үзәгендә традицион бәйрәмнәр.

5. Башка социаль институтлар белән үзара хезмәттәшлек:

- массакүләм чаралар;
- шәфкатьчелек акцияләре, бәйрәмнәр (Башкарма комитет белән берлектә);
- төрле социаль институтлар вәкилләре белән очрашулар;

6. Ата-аналарга психологик-педагогик агарту:

- ата-аналар өчен гомуми белем бирү;
- ата-аналар өчен лекторийлар һәм әңгәмәләр;

- семинар-практикумнар;
- шәхси һәм гаилә консультацияләре;
- тренинг элементлары белән төркемләп эшләү;
- «Ата-аналар университеты " проектын гамәлгә ашыру;
- “Уңышка юл” программасы буенча эшне оештыру;
- ата-аналарны норматив документлар белән таныштыру;
- ата-аналарны балалар ижаты нәтижеләре белән таныштыру.

Ата-аналарны гомуми белем бирү оешмасы белән идарә итүдә актив катнашуга жәлеп итү максатларында муниципаль ата-аналар советының эчтәлегә һәм эш рәвешләре сыйфатлы үзгәрәчәк. Бу ведомствоара хезмәттәшлек һәм социаль партнерлык нигезендә ата-ана статусын һәм гаиләләрнең социаль активлык дәрәжәсен күтәрүгә ярдәм итәчәк.

«Ата-аналар белән эшләүнең өстенлекле юнәлешләре» юнәлешен гамәлгә ашыру буенча төп чаралар исемлеге

№	Чаралар	Тормышка ашыру вакыты	Башкаручылар	Көтелгән нәтижә
1	Зәй муниципаль районы гомуми белем бирү оешмаларында укыучыларның ата-аналарына консультатив ярдәм күрсәтү	2026-2030 еллар	«Татарстан Республикасы Зәй муниципаль районы Башкарма комитетының Мәгариф идарәсе» МКУ	Ата-ана компетентлыгын арттыру
2	Мәктәп ата-аналар комитетлары рәисләре район Советы эшчәнлеген тормышка ашыру	2026-2030 еллар	«Татарстан Республикасы Зәй муниципаль районы Башкарма комитетының Мәгариф идарәсе» МКУ	Ата-ана компетентлыгын арттыру
3	Гаилә һәм ата-аналар белән эшләүче белгечләрнең квалификациясен күтәрү өчен семинарлар, вебинарлар һәм курслар әзерләү һәм үткәрү буенча эш алып бару	2026-2030 еллар	«Татарстан Республикасы Зәй муниципаль районы Башкарма комитетының Мәгариф идарәсе» МКУ	Гаилә һәм ата-аналар белән эшләүче педагогларның компетентлыгын арттыру
4	Авыр тормыш ситуациясендәге гаиләләргә патронаж үткәрү эшен алып бару	2026-2030 еллар	«Татарстан Республикасы Зәй муниципаль районы Башкарма комитетының Мәгариф идарәсе» МКУ	Балалар тәрбияләүдә кыенлыклары булган гаиләләргә педагогик психологик

				ярдәм күрсәтү
6	Гаилә белән эш буенча муниципаль һәм республика бәйгеләрендә катнашу	2026-2030 еллар	«Татарстан Республикасы Зәй муниципаль районы Башкарма комитетының Мәгариф идарәсе» МКУ	Ата-ана компетентлыгын арттыру
7	«Ата-аналар университеты» проектларын тормышка ашыру буенча эш	2026-20230 еллар	«Татарстан Республикасы Зәй муниципаль районы Башкарма комитетының Мәгариф идарәсе» МКУ	Ата-ана компетентлыгын арттыру
8	Район аталар Советы эшчәнлеген тормышка ашыру	2026-2030 еллар	«Татарстан Республикасы Зәй муниципаль районы Башкарма комитетының Мәгариф идарәсе» МКУ	Ата-ана компетентлыгын арттыру

7.4. Балигъ булмаганнарның хокук бозуларын һәм үз-үзләрен тотышындагы тайпылышларны профилактикалау

Профилактика эшләре мәгариф учреждениеләрендә «Балигъ булмаганнарның күзәтүчесезлеген һәм хокук бозуларын профилактикалау системасы нигезләре турында» 1999 елның 24 июнендәге 120-ФЗ номерлы Федераль закон, балигъ булмаганнарның хокукларын һәм законлы мәнфәгатьләрен тәэмин итү, аларның күзәтүчесезлеген һәм хокук бозуларын профилактикалау мәсьәләләрен регламентлаучы Россия Федерациясенә башка норматив хокукый актлары нигезендә үткәрелә.

Балигъ булмаганнарның күзәтүчесезлеген, сукбайлыгын, хокук бозуларын һәм жәмгыятькә каршы гамәлләрен кисәтү буенча профилактика субъектларының ведомствоара хезмәттәшлеге мәсьәләләрендә координацияләү роле балигъ булмаганнарның эшләре һәм аларның хокукларын яклау комиссиясенә бирелгән.

Балигъ булмаганнарның күзәтүчесезлеген һәм хокук бозуларын профилактикалау максатыннан районның 22 гомуми белем бирү оешмасы каршында хокук бозуларны профилактикалау буенча Советлар төзелде.

Киңәшмәләр яшүсмерләренә, укучыларның ата-аналарын һәм профилактика субъектлары белгечләрен (балигъ булмаганнар эшләре буенча бүлекчә инспекторлары, медицина хезмәткәрләре, участок хезмәткәрләре, үзәк район хастаханәсе белгечләре) чакырып уза.

Профилактика Советы утырышларында карала торган мәсьәләләр: өлгерешнең түбән булуы, мәктәп дисциплинасын бозу, ата-ана бурычларын үтәмәү турында мәгълүмат, педагогларның доклад язмалары, мәктәп эчендәге һәм балигъ булмаганнар эшләре буенча бүлекчәгә исәпкә алу һәм төшерү. Шулай ук өстәмә белем бирү берләшмәләрендә, спорт секцияләрендә укучыларның мәшгульлеге, гаиләләр белән эшнә оештыру, каникул чорында балигъ булмаганнарның күзәтүчесезлеген һәм хокук бозуларын кисәтү, дәрәсләргә йөрү мәсьәләләре каралды. Балигъ булмаганнар эшләре буенча бүлекчә хисабында торучы балаларның һәм социаль куркыныч хәл гаиләләрендәге балаларның мәшгульлеге аеруча күзәтелде.

Рейдлар кысаларында профилактика субъектлары белән берлектә «Хәвеф-хәтәр төркеме» гаиләләренә һәм социаль-хәвефле хәлдәге гаиләләргә һәм гаиләләргә бару алып барыла.

Мәгариф учреждениеләренә бу юнәлештәге уңай моментларын билгеләп үтәргә кирәк:

- балаларның өстәмә белем алу, шул исәптән төрле исәптә торучы балаларның мәшгульлек проценты артты;

- гаиләләренә иминлексезлеген иртә ачыклау эшенә нәтижәләгә артты, мәктәпкәчә мәгариф учреждениеләренә дә кертеп;

- мәгълүмат алмашу һәм башкарыла торган эшләр буенча ведомствоара хезмәттәшлек булдырылды.

Мәгариф идарәсе ведомство буйсынуындагы учреждениеләренә хокук бозуларны профилактикалау эшен тикшереп тора. Мәгариф идарәсе укытылырга тиешле, шулай ук укытуның башка формаларына күчүче, читкә чыгарылган, системалы рәвештә үткәреп жибәрүче һәм дәресләргә керешмәгән балаларны исәпкә ала. Мәгариф идарәсе вәкиле балигъ булмаганнар эшләре буенча комиссия составына керә, бу исә имин булмаган яшүсмерләр проблемалары буенча мәсьәләләренә оператив хәл итәргә мөмкинлек бирә.

Соңгы өч елда балигъ булмаганнар эшләре буенча бүлекчә исәптә торучы балигъ булмаганнар санында зур булмаган тирбәнәшләргә карамастан, хокук бозулар белән бәйләү вәзгыятьне тотрыклы дип атап булмый.

Хокукый тәрбия бирү буенча эш системасын анализлап, түбәндәге проблемаларны аерып күрсәтергә мөмкин:

- законлы вәкилләренә ата-аналарына хокукый тәрбия бирүнең түбән дәрәжәсе;
- ата-ана хокукларыннан чикләнгән яисә мөхрүм ителгән ата-аналар санын арттыру;
- балигъ булмаганнарга карата хокук бозуларның артуы;
- укучыларны жәмгыятькә каршы юнәлештәге хокуксыз формираниеләргә, шул исәптән деструктив формираниеләргә (АУЕ, колумбаин) жәлеп итү.
- хокук бозулар кылган балигъ булмаганнарның яшен киметү.

Килеп туган вәзгыятьне исәпкә алып, балигъ булмаганнарның үз - үзләрен тотышындагы тайпылышларны профилактикалау юлы белән балигъ булмаганнарның социаль активлыгын һәм гражданлык җаваплылыгын үстерүгә юнәлдерелгән белем бирү процессында катнашучыларны-балаларны, ата-аналарны (законлы вәкилләренә), педагогларны хокукый тәрбияләү буенча эш системасын камилләштерергә кирәк.

Үзгәрешләр һәм өстәмәләр әлегә мәсьәләнең түбәндәге юнәлешләренә кагылачак:

- белем бирү процессына, һәр мәгариф учреждениесенә тәрбия эшенә хокукый тәрбия кертү;

- балаларның үз-үзләрен тотышы мәсьәләләрендә ата-аналар белән эшләү формаларының төрлеләгә;

- балалар һәм ата-аналар мөнәсәбәтләре темасына ата-аналар җыелышлары оештыру;

- ата-аналарны проблемалы темаларга (балаларның суицидаль тәртибе, мәктәптә буллинг) агарту

- балаларның яшь үзенчәлекләрен исәпкә алып, укучыларның хокукый культурасын, төп хокуклары һәм бурычлары турындагы күзаллауларны укытуның барлык баскычларында тәрбияләү;

- «Интернет куркынычсызлыгы» юнәлеше буенча эшне көчәйтү, деструктив төркемнәргә жәлеп итүне профилактикалау.

Барлык профилактик эш 6 блокка бүленә:

- хокукка каршы тәртипне профилактикалау;

суицидаль тәртипне профилактикалау;

- психоактив матдәләрне куллануны профилактикалау;

экстремизмны һәм террорчылыкны профилактикалау;

- балигъ булмаганнар арасында рәхимсез мөгамәләне кисәтү.

Экстремизмны профилактикалауны, деструктив идеологияне кабул итмәүне формалаштыруны, ресурсларны мониторинглауны һәм контентны координацияләүне регламентлаучы төп документ булып Россия Федерациясендә экстремизмга каршы торыу стратегиясе тора (РФ Президентының 28.12.2024 № 1124 Указы белән яңартылган).

Документның төп аспекты: экстремизмны профилактикалау: мәгърифәт һәм тәрбия аша деструктив идеологияне кабул итмәү атмосферасын формалаштыру.

Мәгълүмат ресурсларын мониторинглау: көчләр идеологиясен таратучы экстремистик материалларны һәм ресурсларны ачыклау. Контент координациясе: социаль челтәрләрдә радикаль карашларны вербовкалау һәм таратуга каршы торыу.

Хокукый базасы: «Экстремистик эшчәнлеккә каршы торыу турында» 114-ФЗ номерлы һәм «Терроризмга каршы торыу турында» 35-ФЗ номерлы Федераль закон.

Каршы торыу чаралары сыйфатында стратегия гражданнарда, бигрәк тә яшьләрдә экстремистик идеологияне тотрыклы кабул итмәү формалаштыру өчен социаль челтәрләрне актив куллануға басым ясыя.

Укучылар белән террорчылык һәм экстремистлык идеяләренә таралуын кисәтүгә, шулай ук милләтара һәм динара толерантлык рухында тәрбияләүгә, патриотизм тәрбияләүгә юнәлдерелгән чаралар. «Экстремизмга – юк!» үнкөнлеген уздыру кысаларындагы чаралар. террорчылыкка каршы көрәштә теләктәшлек көненә багышланган класс сәгатьләре, әңгәмәләр, рәсем һәм плакат конкурслары, спорт ярышлары, акцияләр, тренингләр, тематик мультфильмнар һәм фильмнар карау, тренировкалар һ. б.

Мәгариф оешмаларын террорчылыкка каршы яклау чараларын көчәйтү. Персоналның, тәрбияләнүчеләрнең, укучыларның, хезмәткәрләренә кабул ителгән алгоритмнар нигезендә штаттан тыш хәлләрне булдырмау һәм килеп чыккан очракта гамәлләре турында профилактик аңлату чаралары, персонал һәм сак хезмәткәрләре белән куркынычсызлык чараларын көчәйтү буенча, шул исәптән видеокүзәтү системаларын кулланып, өстәмә инструктажлар системалы рәвештә уза. Мәгариф учреждениеләре житәкчеләренә мәгариф объектларының террорчылыктан саклану чараларын көчәйтү, мәгариф оешмаларының террорчылыктан саклану режимын көчәйтү һәм террорчылык актларын булдырмау буенча кисәтү чараларын тәмин итү мәсьәләләре буенча киңәшмәсе,

чит затларның контрольсез торуын булдырмыйча, мәгариф оешмалары территориясенә һәм биналарына кертү режимын катгыйландыру буенча киңәшмә; социаль-тискәре күренешләрне кисәтү буенча профилактика эшен, шулай ук мәгариф учреждениеләрендә укучылар арасында террорчылык һәм экстремизм идеологиясен кабул итмәүгә юнәлдерелгән эшне көчәйтү буенча. Мәгариф учреждениеләрендә балигъ булмаган укучылар арасында хокук бозу фактларын профилактикалау чараларын көчәйтү турында кварталга бер мәртәбә уздырыла. Бөек Ватан сугышы елларында нацистлар һәм аларның булышчылары тарафыннан совет халкын геноцидлау истәлегенә бердәм гамәлләр көненә багышланган Батырлык дәрәсләре. Экстремизмга һәм терроризмга каршы торуға, шулай ук патриотизм хисе тәрбияләүгә багышланган әңгәмәләр. «Мәгариф оешмалары объектларын (территорияләрен) саклау хезмәткәрләренең, укучыларның һәм хезмәткәрләренең пилотсыз очу аппараты белән китерелгән шартлаткыч жайланма белем бирү оешмасы территориясендә эшләтеп жибәргәндә гамәлләре» комплекслы сценариен эшләү буенча Бөтенроссия өйрәнүләре елына 2 тапкыр уза. Террорчылык юнәлешендәге жинаятьләр кылганда (кылыну куркынычы) мәгариф оешмасы директоры, педагоглары, укучылары һәм персоналының гамәлләр алгоритмы буенча инструктажлар квартал саен уза; юл йөрү кагыйдәләре, янгынга каршы куркынычсызлык буенча мәгълүмат почмаклары, юл йөрү кагыйдәләре һәм КТ буенча сыйныф почмаклары, куркынычсызлык почмаклары: гадәттән тыш хәлләр, юл йөрү кагыйдәләре вакытында гамәлләр, коткару хезмәтләренең ашыгыч телефон номерлары һ. б.; ата-аналар өчен мәгълүмат стендлары: тормыш эшчәнлеге иминлеге буенча балалар белән эшне оештыру («Сәламәт яшәү рәвеше», «Электр куркынычсызлыгы», «Янгың куркынычсызлыгы», «Юл хәрәкәте куркынычсызлыгы», «Террорчылыкка каршы куркынычсызлык» «Балаларны экстремистик юнәлештәге төркемнәргә жәлеп итүне профилактикалау»); Класс житәкчеләре укучылар белән юлларда, транспортта, террорчылык актлары куркынычы булганда, автобуста йөргәндә, тимер юл транспортында булганда һәм мәктәпкә һәм кире кайтканда юлда үз-үзенә куркынычсыз тоту кагыйдәләрен үтәү, янгың куркынычсызлыгы; «Ут белән эш иткәндә куркынычсызлык чаралары», «Юл-транспорт ситуацияләрендә куркынычсызлык», «Юл-транспорт ситуацияләрендә үз-үзенә тоту кагыйдәләрен үтәү турында инструктажлар үткәрә.экстремаль ситуацияләрдә», «Теракт булган очракта үз-үзенә тоту кагыйдәләре, табигый һәм техноген характердагы ситуацияләр барлыкка килү». Профилактик әңгәмәләр: “Мәктәптә эчке тәртип кагыйдәләре”, “Урамда куркынычсызлык”, “Жәмәгать урыннарында үз-үзенә тоту кагыйдәләре”, “Балигъ булмаганнарның жинаять жаваплылыгы”. Ата-аналар жыелышының көн тәртибенә ата-аналарның уяулыгын арттыру буенча мәгълүмати-пропаганда чаралары кертелгән, гадәттән тыш хәлләр килеп чыккан очракта аларның гамәлләре, балаларның юл-транспорт травматизмын кисәтү һәм яктылыкны кире кайтара торган элементлар киюнең мөһимлеге аңлатылган. Мәктәпләрдә 1-11 сыйныф укучылары өчен Бөтенроссия ачык мәдәният куркынычсызлыгы дәресе алдыннан пилотсыз очу аппаратларын (БПЛА) тапканда үз-үзенә тоту кагыйдәләренә һәм эш итү тәртибенә багышланган тематик дәрәсләр уза. Дәрәсләрдә балалар БПЛА ны ничек танырга, ни өчен аңа якин килергә,

кагылырга яки янауны мөстәкыйль рәвештә бетерергә ярамый икәнән, шулай ук нинди адымнар ясарга кирәклеген: кичекмәстән өлкәннәргә, педагогларга яки сак хезмәткәрләренә хәбәр итәргә һәм ачыклау зонасыннан китәргә кирәклеген белделәр. Кече сыйныфлар өчен мәгълүмат иллюстрацияләр һәм гади инструкцияләр кулланып аңлаешлы һәм аңлаешлы формада жайлаштырылган. Өлкән сыйныф укучылары жаваплылыкка, хокукый аспектларга һәм куркынычсызлык чараларын үтәү мөһимлегенә басым ясап, теманы жентекләбрәк карадылар.

**«Балигъ булмаганнарның хокук бозуларын һәм үз-үзләрен тотышындагы тайпылышларны профилактикалау»
юнәлешен гамәлгә ашыру буенча төп чаралар исемлеге**

№	Чаралар	Тормыш ка ашыру вакыты ции	Башкаручылар	Көтелгән нәтижә
1	Балигъ булмаганнарның һәм аларның ата-аналарын (законлы вәкилләрен) хокукый тәрбияләү буенча түбәндәге юнәлешләр буенча чаралар планнарын эшләү һәм гамәлгә ашыру буенча эш алып бару: хокукка каршы тәртипне профилактикалау; суицидаль тәртипне профилактикалау; психоактив матдәләр куллануны профилактикалау; экстремизм һәм терроризмны профилактикалау; укучыларның коррупциягә каршы аңын формалаштыру	2026-2030 еллар	«Татарстан Республикасы Зәй муниципаль районы Башкарма комитетының Мәгариф идарәсе» МКУ	Белем бирү процессында катнашучыларның хокукый компетентлыгын арттыру
2	Балигъ булмаганнарның һәм аларның ата-аналарын (законлы вәкилләрен) хокукый тәрбияләү буенча методик материал төзү	2026-2030 еллар	«Татарстан Республикасы Зәй муниципаль районы Башкарма комитетының Мәгариф идарәсе» МКУ	Методик ярдәм күрсәтү
3	Гомуми белем бирү оешмасы эшчәнлеген хокукый тәрбия өлешендә норматив-хокукый актларның РФ законнары нигезендә туры килүенә өйрәнү	2026-2030 еллар	«Татарстан Республикасы Зәй муниципаль районы Башкарма комитетының Мәгариф	Мәгариф учреждениес е тарафыннан гамәлгә ашырыла

			идарәсе» МКУ	торган профилактика эшчәнлегенең нәтижелелен арттыру
4	Психология-педагогика хезмәтенең эшләве	2026-2030 еллар	«Татарстан Республикасы Зәй муниципаль районы Башкарма комитетының Мәгариф идарәсе» МКУ	Балигъ булмаганнарга һәм аларның ата-аналарына (законлы вәкилләренә) социаль-психологик ярдәм күрсәтү
5	Балигъ булмаганнар һәм аларның ата-аналары (законлы вәкилләре) өчен хокукый ярдәм көннәре оештыру, консультатив ярдәм күрсәтү	2026-2030 еллар	«Татарстан Республикасы Зәй муниципаль районы Башкарма комитетының Мәгариф идарәсе» МКУ	Хокукый компетентлы кны арттыру
6	Уртак эшчәнлек турындагы шартнамәләр нигезендә (киләшү буенча) хокук саклау органнары хезмәткәрләре белән берлектә хокукый юнәлештәге уртак чаралар үткөрү	2026-2030 еллар	«Татарстан Республикасы Зәй муниципаль районы Башкарма комитетының Мәгариф идарәсе» МКУ	Белем бирү процессында катнашучыларның хокукый компетентлыгын арттыру
7	Уртак эшчәнлек турында шартнамәләр нигезендә (киләшү буенча) имин булмаган гаиләләргә яшүсмерләрен күпләп була торган урыннары буенча рейдларда катнашу	2026-2030 еллар	«Татарстан Республикасы Зәй муниципаль районы Башкарма комитетының Мәгариф идарәсе» МКУ	Балигъ булмаганнар тарафыннан кылынган хокук бозуларны булдырмау
8	Интернет челтәрендә куркынычсызлык чараларын үткөрүгә әзерлек (лорияләр, листовкалар, брошюралар чыгару һәм тарату, саклау)	2026-2030 еллар	«Татарстан Республикасы Зәй муниципаль районы Башкарма комитетының Мәгариф идарәсе» МКУ	Укучыларның һәм аларның ата-аналарының (законлы вәкилләренә) хокукый

				компетентлыгын арттыру
9	МСРК, КДН утырышында катнашу	2026-2030 еллар	«Татарстан Республикасы Зәй муниципаль районы Башкарма комитетының Мәгариф идарәсе» МКУ	Балигъ булмаганнар тарафыннан кылынган хокук бозуларны булдырмау
10	«Спорт - начар гадәтләргә альтернатива» профилактик акциясендә катнашу	2026-2030 еллар	«Татарстан Республикасы Зәй муниципаль районы Башкарма комитетының Мәгариф идарәсе» МКУ	Белем бирү процессында катнашучыларның хокукый компетентлыгын арттыру
11	«Закон территориясе» конкурсында катнашу	2026-2030 еллар	«Татарстан Республикасы Зәй муниципаль районы Башкарма комитетының Мәгариф идарәсе» МКУ	Белем бирү процессында катнашучыларның хокукый компетентлыгын арттыру
12	Ведомствоара хезмәттәшлекне, жинаятьләрне булдырмауга һәм ачуга ярдәм итә торган сәясәтне гамәлгә ашыру.	2026-2030 еллар	«Татарстан Республикасы Зәй муниципаль районы Башкарма комитетының Мәгариф идарәсе» МКУ	Балигъ булмаганнарның аларга карата да хокук бозуларын һәм жинаятьләрен киметү.
13	Террорчылыкка каршы	2026-2030 еллар	«Татарстан Республикасы Зәй муниципаль районы Башкарма комитетының Мәгариф идарәсе» МКУ	Белем бирү процессында катнашучыларның хокукый компетентлыгын арттыру

7.5. Укучыларны гражданлык-патриотик тәрбияләү

Гражданлык-патриотик тәрбия кайбер тәрбия һәм социаль проблемаларны хәл итүдә зур әһәмияткә ия. Безнең илдә гражданлык жәмгыяте һәм хокукый дәүләтнең аякка басуы күбесенчә гражданлык белеме һәм патриотик тәрбия дәрәжәсенә бәйле.

Әлеге юнәлеш социаль активлык, индивидуальләштерү, мотивацияләү, тәрбияне үстерүче шәхес һәм коллективның үзара бәйләнеше, мәгариф һәм тәрбия мохитенең бердәмлеге принципларына таяна.

Зәй муниципаль районында балаларга системалы һәм нәтижәле гражданлык-патриотик һәм рухи-әхлакый тәрбия бирелде.

Ватанга һәм аның героик үткәненә патриотик хисләр һәм мэхәббәт күрсәтү, Россия Армиясенә хөрмәт тәрбияләү өчен балалар бакчаларында тәрбияләнүчеләрдә һәм башлангыч сыйныф укучыларында барлык кирәкле шартлар тудырылган. Яшүсмерләр һәм яшьләр арасында үз илебезгә, тарихыбызга, мәданиятебезгә һәм горейф-гадәтләребезгә хөрмәт тәрбияләү буенча максатчан эш алып барыла. Безнең максат һәр гражданинда үз Ватанына аңлы рәвештә хезмәт итәргә әзер булган Россия патриоты тәрбияләү.

Патриотик тәрбия бирү процессында район житәкчелеге, мәгариф, яшьләр, мәданият, физик культура, спорт һәм туризм идарәсе, ветераннар советы, локаль сугышлар ветераннары клубы төп катнашучылар булып тора. Патриотик юнәлештәге чараларны оештыруда төп роль мәгариф учреждениеләренә йөкләнгән.

Зәй муниципаль районында хәрби-патриотик тәрбия кысаларында түбәндәге юнәлешләрдә эшчәнлек алып барыла:

- рухи-әхлакый тәрбия бирү, класс сәгатьләре, тематик чаралар системасы аша ата-аналарга хөрмәт, Ватанга мэхәббәт тәрбияләү, гаилә тәрбиясе бирү;

- музей педагогикасын, укучыларның фәнни-тикшеренү эшчәнлеген, интеллектуаль характердагы чаралар системасын үстерү аша үз Ватанының тарихын дәрес вакытында өйрәнү;

- укучыларны балалар ижтимагый берләшмәләре, волонтерлык отрядлары эшчәнлегенә жәлеп итү, «Юнармия» Бөтенроссия хәрби-патриотик ижтимагый хәрәкәтен үстерү аша Балигь булмаганнарның Ватан файдасына социаль активлығын үстерү;

- чаралар системасы аша гамәлгә ашырыла торган спорт-патриотик юнәлеш;

- гражданлык-хокукый тәрбия бирү.

Зәй районында традицион чаралар системасы барлыкка килде: «Ажаган 2.0» «Хәрби хезмәткә чакырылучылар көне», Жиңү көненә строй смотры һәм жырлар, Хәтер вахтасы, Жиңү Парадында катнашу, «Үлемсез полк», Хәрби – кыр жыеннары, тематик кичәләр, Батырлык дәресләре, сугыш ветераннары белән очрашу, уку һәм фәнни-гамәли конференцияләр, төрле акцияләр, пневматик ату буенча район ярышлары винтовкалар һәм хәрби - гамәли күпбәйге, укуту – тренировка ярышлары, хәрби хезмәткә чакырылука кадәрге яшьләрнең Бөек Ватан сугышы ветераннары һәм локаль сугышлар ветераннары, хәрби комиссариат хезмәткәрләре белән очрашулары.

Музей тәрбия бирүнең нәтижәле чараларының берсе булып тора. Мәгариф оешмаларында 22 музей эшли:

"6 нчы номерлы урта гомуми белем мәктәбе" муниципаль бюджет гомуми белем бирү учреждениесенең мәктәп тарих-туган якны өйрәнү музейе ТР ЖИҢҮ МУЗЕЕНЫҢ ПАРТНЕРЫ булып тора.

Музей педагогикасы тәрбияләү процессында төп роль уйный, бигрәк тә мәктәп музейлары, алар укучыларга рухи, әхлакый, патриотик һәм гражданлык тәрбиясе бирүнең мөһим коралы булып торалар. Алар, төбәкнең мәдәни мирасын

саклап калуга ярдәм итеп, туган якны өйрәнү белемнәрен тарату үзәкләренә әвереләләр. Бүгенге көнгә районыбызның мәгариф учреждениеләре базасында 22 музей эшли, шуларның 13е рәсми рәвештә мәктәп музейлары реестрына кертелгән һәм теркәлү паспортына ия.

Мәктәп музейлары хәрби-патриотик тәрбия бирү эшен иң яхшы куюга республика һәм Россия конкурсларында катнаша. Һәр мәктәптә Бөек Ватан сугышы тарихына, сугыш хәрәкәтләрендә катнашучылар һәм ветераннарга, МХО га багышланган тематик почмаклар булдырылган.

22 мәгариф оешмасында һәм ЗПК дә «Юнармия» отрядлары эшли, алар сафларына 1442 яшүсмер кабул ителгән. Яшь армиячеләр мемориалларны,obeliskларны саклау буенча эш алып баралар, Мәңгелек ут янында «Хәтер вахтасын» алып баралар, волонтерлык эшчәнлегә белән шөгыйльләнәләр, зур мэдәни һәм спорт чараларында катнашалар, конкурсларда жинүчеләр, призерлар һәм лауреатлар булалар («ТР юнкоры» журналист осталыгы конкурсы, «Туган як» яшь армиячеләр арасында «Традицияләрне саклап» видеороликлар республика конкурсы, яшь армия отрядлары арасында “Шигырьләрдә жинү тарихы” республика видеороликлар конкурсы, Татарстан Республикасы юнармиясенә иң яхшы штабы республика ижади конкурсы һ. б.).

Ватанны саклау һәм иминлек нигезләре укутуның иң яхшы практикаларын алга сөрү буенча практик юнәлешле семинарлар эшен оештыру. Зәй муниципаль районы мәгариф оешмаларында ТИН укуту Концепциясен гамәлгә ашыру механизмнары, арадаш нәтижеләре турындагы мәсьәләләрне Ватанны саклау һәм иминлек нигезләре укутучылары ММБ утырышларында карау. Квалификация күтәрү курсларында һәм курслар арасында педагогларның һөнәри компетентлыгын үстерү. Хәрби-патриотик юнәлешнең абруен күтәрү.

Социаль партнерларны жәлеп итеп, 8 сыйныф укучылары өчен 5 көнлек уку жыеннары оештыру һәм үткөрү. Ватанны саклау һәм иминлек нигезләре буенча укучылар олимпиадасын үткөрү. Гадәттән тыш хәлләр министрлыгы, ашыгыч ярдәм, ЮХИДИ, Эчке эшләр министрлыгы һәм башкаларның гамәлдәге коткаручыларын индивидуаль консультацияләр уздыру өчен жәлеп итү. «ОБиЗР» укуту предметын укутуда укуту формаларын, ысулларын, чараларын яңарту буенча муниципаль чаралар (максатчан семинар-практикумнар, мастер-класслар, брифинглар һ.б.) оештыру һәм үткөрү. « Ватанны саклау һәм иминлек нигезләре » укуту предметы буенча материалларның муниципаль банкын (методик, дидактик эшләнмәләр) һәм иң яхшы педагогик практикаларны (укуту предметына ярдәм итү буенча дәрестән тыш эшчәнлек программалары, социаль-педагогик юнәлештәге өстәмә гомумүстерү программаларын формалаштыру. Мәгариф оешмалары укучыларының һәм педагогларының ижтимагый әһәмиятле, волонтерлык проектларында, шул исәптән бөтенроссия балалар-яшүсмерләр хәрәкәтләрендә («Батырлык дәрәсләре»; МХО катнашучыларын, сугышчан хәрәкәтләр ветераннарын чакырып, сыйныф сәгатьләре) катнашуын оештыру; «Солдатка хат» акциясе, “Обелиск янында чәчәкләр”; шундый һөнәр бар – Ватанны саклау; һәйкәлләр һәм стелалар янындагы акцияләр «Геройга исеменә кайтар», «Обелиск»; хәрби - гамәли ярышлар «Ягез, әле, егетләр!"; "Алга, яшь армиячеләр" хәрби-спорт уены; «Ватанны саклауга эзер!” яшь армия отрядлары арасында ярышлар; «2025 ел лицейчысы" спартакиадасы; Татарстан Республикасы Дәүләт

флагы көне; «Билгесез солдат көненә» һәм «Ватан Геройлары көненә» багышланган чаралар үткәрү; Әфганстан Республикасына совет гаскәрләрен кертүне һәм; Бөек Ватан сугышында катнашкан Осипов Никита Васильевич хөрмәтенә традицион биатлон ярышлары; сугыш кырында һәлак булган махсус хәрби операциядә (МХО) катнашучыларга дәүләт бүләкләре тапшыру тантанасында катнашу.).

Гражданлык-патриотик тәрбия айлыгы. Балаларның куркынычсызлык айлыгы. Тормыш эшчәнлегенә куркынычсызлык нигезләре буенча Бөтенроссия ачык дәресен үткәрү. «Ватанны саклау һәм иминлек нигезләре» укыту предметы буенча иң яхшы гомуми белем бирү оешмасына смотр-конкурс. «Ватанны саклау һәм иминлек нигезләре» укыту предметы буенча Татарстан Республикасының Ел укытучысы» республика конкурсының муниципаль этабын оештыру һәм үткәрү буенча семинар-киңәшмә (мастер-класслар). Шәһәр округлары һәм муниципаль районнар башкарма комитетларын төзү белән идарә итү органнарының Татарстан Республикасы Гадәттән тыш хәлләр министрлыгының шәһәр округлары һәм муниципаль районнар буенча идарәләре (бүлекләре), жирле янгын-коткару гарнизоннары белән аерым мәсьәләләр буенча тыгыз хезмәттәшлеген оештыру.

2024 елның 1 сентябреннән Мәгариф Министрлыгының федераль белем бирү программаларындагы аерым фәннәр өлешендәге үзгәрешләргә кагылышлы боерыгы үз көченә керде.

Һәр мәктәп «Ватанны саклау һәм иминлек нигезләре» фәннен яңартуга әзерләнде. Барлык укытучылар да квалификация күтәрү программасы буенча читтән торып уку модулен һәм көндөзгә модульне үттеләр.

«Татарстан Республикасында «Тормыш иминлегенә һәм Ватанны саклау нигезләре» укыту предметы буенча белем бирү программаларын гамәлгә ашыру өчен предмет кабинетын җиһазландыру чараларында катнашучы гомуми белем бирү оешмалары исемлеген раслау турында» 2025 елның 14 февралендәге под-244/25 номерлы боерыгы нигезендә. Җиһазландыру 2025-2027 еллар дәвамында этаплап бара.

«Граждан-патриотик тәрбия»

юнәлешен гамәлгә ашыру буенча төп чаралар исемлегә

№	Чаралар	Тормышка ашыру вакыты	Башкаручылар	Көтелгән нәтижә
1	Бөтенроссия, республика, муниципаль патриотик программаларда һәм акцияләрдә, шул исәптән «Юнармия» Бөтенроссия балалар-яшүсмерләр хәрби-патриотик ижтимагый хәрәкәте линиясе буенча катнашу	2026-2030 еллар	«Татарстан Республикасы Зәй муниципаль районы Башкарма комитетының Мәгариф идарәсе» МКУ	Тәрбиялелек, активлык дәрәжәсен күтәрү
2	Класс сәгатьләре, викториналар, видеофильмнар карау, Россиянең Хәрби дан көннәре һәм Ватаныбыз тарихындагы башка истәлекле даталар буенча интерактив дәресләр үткөрү	2026-2030 еллар	«Татарстан Республикасы Зәй муниципаль районы Башкарма комитетының Мәгариф идарәсе» МКУ	Россиянең һәм туган якның бай тарихи традицияләре нигезендә рухи, физик һәм әхлакый яктан сәламәт яшләрне тәрбияләү
3	Социаль әһәмиятле проектлар буенча эш	2026-2030 еллар	«Татарстан Республикасы Зәй муниципаль районы Башкарма комитетының Мәгариф идарәсе» МКУ	Социаль активлыкны арттыру
4	Гражданлык-патриотик тәрбия бирү буенча алдынгы педагогик тәҗрибәне муниципаль семинар-киңәшмәләр аша ачыклау, гомумиләштерү һәм тарату:	2026-2030 еллар	«Татарстан Республикасы Зәй муниципаль районы Башкарма комитетының Мәгариф идарәсе» МКУ	Патриотик тәрбия буенча алдынгы педагогик тәҗрибәне гомумиләштерү һәм тарату
5	"Зәй муниципаль районы гомуми белем бирү оешмаларында музей эшен оештыру»	2026-2030 еллар	«Татарстан Республикасы Зәй муниципаль районы Башкарма	Тәрбиялелек, активлык дәрәжәсен күтәрү, Кораллы Көчләрдә

			комитетының Мәгариф идарәсе» МКУ	хезмәт эзерлек итүгә
6	Оборона-массакуләм һәм спорт эше айлыгының эш планын гамәлгә ашыру	2026-2030 еллар	«Татарстан Республикасы Зәй муниципаль районы Башкарма комитетының Мәгариф идарәсе» МКУ	Яшүсмернең әхлакый-әхлакый позицияләрен формалаштыру
7	Бөек Ватан сугышы, хәрби хезмәт ветераннары һәм тыл хезмәтчәннәре, ветераннар һәм патриотик оешмалар вәкилләре, Ватаныбызның героик язмышы һәм үткәне турында сөйләүче кызыклы кешеләр белән очрашулар	2026-2030 еллар	«Татарстан Республикасы Зәй муниципаль районы Башкарма комитетының Мәгариф идарәсе» МКУ	Яшүсмернең әхлакый-әхлакый позицияләрен формалаштыру
8	Тантаналы һәм рәсми чаралар үткәргәндә Россиянең дәүләт символларыннан файдалану	2026-2030 еллар	«Татарстан Республикасы Зәй муниципаль районы Башкарма комитетының Мәгариф идарәсе» МКУ	Россия Федерациясе символикасына хөрмәт формалаштыру
9	Мәдәни массакуләм тарихи майданчыкларда, музейларда, һәйкәлләрдә булу	2026-2030 еллар	«Татарстан Республикасы Зәй муниципаль районы Башкарма комитетының Мәгариф идарәсе» МКУ	Тәрбиялелек, активлык дәрәжәсен күтәрү

7.6. Технологик белем бирүне, фәнни-техник ижатны үстерү

Зәй муниципаль районында укучыларны технологик эзерләү системасы барлыкка килде, аның төп өлешләре булып хезмәт, һөнәри белем бирү, ижтимагый-файдалы хезмәт, профиль алды һәм профильле эзерлек, техник ижат буенча сыйныфтан тыш һәм мәктәптән тыш эш тора.

2024 елның 1 сентябреннән Мәгариф Министрлыгының федераль белем бирү программаларындагы аерым фәннәр өлешендәге үзгәрешләргә кагылышлы боерыгы үз көченә керде.

Һәр мәктәп «Хезмәт (Технология)» фәнен яңартуга эзерләнде. Барлык укытучылар да квалификация күтәрү программасы буенча читтән торып уку модулен үттеләр.

«Татарстан Республикасында «Хезмәт (Технология)» укыту предметы буенча уку-укыту программаларын гамәлгә ашыру өчен предмет кабинетын жиһазландыру чараларында катнашучы гомуми белем бирү оешмалары исемлеген раслау турында» 2025 елның 14 февралендәге под-244/25 номерлы боерыгы нигезендә. Жиһазландыру 2025-2027 еллар дәвамында этаплап бара.

Белем бирүнең заманча моделә кысаларында гомуми белем бирү учреждениеләре эшчәнлегендә технологик белем актуаль әһәмияткә ия була. Гомуми белем бирү учреждениеләрендә укыту-матди базаны саклап калу, педагогик кадрларның һөнәри осталыгын, белем бирү сыйфатын күтәрү, хезмәттә белем бирүнең эчтәлеген яңарту һәм оештыру буенча уңай тәҗрибә тупланган. «Хезмәт» предметы буенча белем бирү сыйфаты 95% тәшкит итә, гомуми белем бирү учреждениеләрендә укыучылар төрле дәрәжәдәге олимпиадаларда, конкурсларда һәм ФГК дә призерлар һәм жиңүчеләр булып торалар һәм югары нәтиҗәләргә ирешәләр. Педагогларның һөнәри осталык буенча региональ конкурсларда, конференцияләрдә һәм чараларда катнашуы: «Идеядән уйлап табуга» уку – укыту эшләренең смотр-конкурсы; «Иң яхшы технология укытучысы»; «Технология буенча предмет укытучылары өчен олимпиада»; Д.И.Менделеев исемендәге «Квантор» педагогик технопаркы базасында «Үсеш перспективалары: хәзерге дөньяда үсеш нокталары" түгәрәк өстәле; «Тел тарихы көзгесендә сүз» Халыкара катнашында Бөтенроссия фәнни укулары; «Төп мәктәптә дәрәсләр конструкцияләүдә дәвамлылык» семинарлары; "Хезмәт (Технология)" укыту предметы буенча инвариант һәм вариатив модульләргә гамәлгә ашыру формалары һәм ысуллары; АКМЕТtalk IV белем бирү конференциясе; «Хезмәт (Технология)" укыту предметы буенча белем бирүнең эчтәлеген һәм методларын модернизацияләү: перспектива проблемалары; “Сынлы сәнгать” предметын ФЭП үзләштерүнең планлаштырылган нәтиҗәләрен бәяләү формалары һәм методлары турында фикер алышу; ачык дәрәс кысаларында “Конструкция материалларыннан эшләнмәләр ясау” бүлегендә икенчел чимал куллану;» «Башлангыч гомуми һәм төп гомуми дәрәжәләрдә гыйльми предмет (технология) буенча федераль эш программаларын гамәлгә ашыруда дәвамлылык» турында фикер алышу; “Хезмәт (Технология)" укыту предметын ФЭП гамәлгә ашыру үзәнчәлекләре турында фикер алышу. «Кванториум» балалар технопарклары базасында «Технология» фән өлкәсе укытучылары өчен квалификация күтәрү чараларында катнашу. «Хезмәт» предмет өлкәсе буенча материалларның (методик, дидактик материаллар, үрнәк эш программалары) һәм иң яхшы педагогик практикаларның (предмет өлкәсенә ярдәм итү буенча дәрәстән тыш эшчәнлек программалары, өстәмә гомуми үсеш программалары, видео шөгыйльләр) муниципаль банкын формалаштыру, шул исәптән Интернет мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендәге рәсми ачык региональ белем бирү порталларында урнаштырып.

2024 елның 1 сентябрнен Мәгариф Министрлыгының федераль белем бирү программаларындагы аерым фәннәр өлешендәге үзгәрешләргә кагылышлы боерыклары үз көченә керде.

Төп гомуми белем бирүнең бердәм эчтәлеге порталында укуту предметлары буенча эш программалары һәм методик тәкъдимнәр урнаштырылган.

Укучылар өчен «Хезмәт (Технология)», «Ватанны иминлек һәм саклау нигезләре» фән өлкәләре буенча дәрестән тыш һәм дәрестән тыш вакытта укулар өчен барлык шартлар да тудырылган

Методик эшне планлаштыруда куелган бурычларны системалы рәвештә хәл итәргә мөмкинлек биргән чаралар комплексы сайлап алынды: методик семинарлар, семинар-практикумнар, ачык дәресләр, педагогик укулар, мастер-класслар, предмет атналары, түгәрәкләр, ижади төркемнәр эше, МБ утырышлары.

Актуаль юнәлешләр буенча квалификация күтәрү, оештыру һәм агымдагы бурычларны хәл итү ММБ утырышлары аша гамәлгә ашырылды.

Билгеләнгән график буенча һәм тулы күләмдә укытучылар үз вакытында курс әзерлеген үтәләр.

ММБ утырышларында методик, психологик-педагогик, фәнни-популяр әдәбият яңалыклары, яңалыклары: «Учительская газета» газетасы, «Учитель» журналлары, «Технология. Барысы да укытучы өчен!», "Мәктәп һәм житештерү», "Гаилә һәм мәктәп"; укучыларның уку һәм дәрестән тыш эшчәнлеген оештыруның яңа нәтижәле формалары белән, мәктәпнең методик лабораториясе эшчәнлеге кысаларында, шулай ук популяр nsportal, ЯКласс, РЭШ, Учи белем бирү сайтлары аша.ру һ. б.

Мөстәкыйль белем алу ихтыяжыннан башка укытучының һөнәри үсеше мөмкин түгел. Үзлегеннән белем алу темасы буенча эшне оештыру педагогларга өзлексез белем бирү системасын тәшкил итә һәм предметка өйрәтүнең эчтәлеген, технологияләрен камилләштерүдә һәм нәтижәлелекне күтәрүдә сизелерлек роль уйный.

«Мәгариф» милли проектының «Заманча мәктәп» федераль проекты кысаларында Сәвәләй һәм Кадер авыл мәктәпләре базасында «Үсеш ноктасы» цифрлы һәм гуманитар профильле мәгариф үзәге үз эшен дәвам итә.

2020 елда мондый үзәк Р.Ш.Фәрдиев исемендәге Татар гимназиясендә ачылды. Ремонтка 1 млн.200 мең сум акча бүлеп бирелгән.

Мәктәпләрдә матди-техник база ныгытылган, проект эшчәнлеге, шахмат, компьютер классы, информатика өчен зоналы белем бирү кичлекләре булдырылган.

Мәгариф учреждениеләрен күрсәтмә эсбаплар, укутуның техник һәм мәгълүмати чаралары, махсулаштырылган жиһазлар белән тәэмин итү 60% тәшкил итә. Инвентаризация материалларына анализ барлык станоклар һәм жиһазларның да эш хәлендә булмавын күрсәтте. Хәзерге этапта укучыларга технологик белем бирү гомуми белем бирү учреждениеләренең федераль база уку планында технологиянең уку сәгатьләрен житезлек дәрәжәдә бүлеп бирмәү белән дә характерлана (атнага 1-2 сәгать). Район мәгариф системасында 3 өстәмә белем бирү учреждениесе бар: 2320 бала шөгыйльләнгән торган «Балалар ижат йорты» муниципаль бюджет өстәмә белем бирү учреждениесе, 240 бала белем ала торган «Балалар сәнгать мәктәбе» муниципаль бюджет өстәмә белем бирү учреждениесе һәм «Кече фәннәр академиясе» муниципаль бюджет өстәмә белем бирү учреждениесе, муниципаль задание буенча 327 бала.

**"Техник һәм технологик белем» юнәлешен гамәлгә ашыру
буенча төп чаралар исемлеге**

№	Чаралар	Тормышка ашыру вакыты	Жаваплы башкаручылар
1	Балаларга өстәмә белем бирү учреждениеләрендә балалар техник ижатының актуаль юнәлешләре буенча берләшмәләр ачу	август - сентябрь	мәгариф идарәсе, өстәмә белем бирү учреждениеләре житәкчеләре
2	Техниканы үстерүнең инновацион юнәлешләре буенча белем алуучыларның фәнни жәмгыятьләре эшчәнлеген оештыру	ел саен	мәгариф идарәсе, өстәмә белем бирү учреждениеләре житәкчеләре
3	Worldskills муниципаль ярышларын оештыру һәм үткәрү	ел саен	мәгариф идарәсе
4	Техник юнәлештәге «Яшь гений» муниципаль күргәзмә-конкурсын үткәрү	план буенча	мәгариф идарәсе, өстәмә белем бирү учреждениеләре житәкчеләре
5	«Үсеш нокталары» базасында челтәр рәвешендә техник ижатны үстерү	ел саен	мәгариф идарәсе, өстәмә белем бирү учреждениеләре житәкчеләре
6	Мәгариф учреждениеләре өчен техник һәм технологик юнәлештәге чараларда катнашу рейтингы системасын керту	ел саен	мәгариф идарәсе

Материал-техник базаны ныгыту

№	Чаралар	Тормышка ашыру вакыты	Жаваплы башкаручылар
1	Белем бирү учреждениеләренең укыту остаханәләрен заманча станоклар, жиһазлар, кораллар белән тәэмин итү	ел саен	шефлык итүче оешмалар, мәгариф идарәсе
2	Укыту-методика комплексын заманча мәгълүмати һәм техник жиһазлар, дәреслекләр, методик әдәбият, дидактик материал белән яңарту	ел саен	Гомуми белем учреждениеләре житәкчеләре
3	Укыту остаханәләренә капитал ремонт ясау	ел саен	мәгариф учреждениеләре житәкчеләре

Педагогик кадрлар белән эшләү

№	Чаралар	Тормышка ашыру вакыты	Жаваплы башкаруучылар
1	Курсларда яңадан эзерләүдә «Технология " предметы укытучыларының квалификациясен күтәрүне оештыру	даими	мәгариф учреждениеләре житәкчеләре
2	Мәгариф учреждениеләрендә "Технология" предметы укытучыларын курсларда эзерләүне оештыру	даими	мәгариф учреждениеләре житәкчеләре
3	Хезмәт базарында чыгарылыш укучыларының ихтыяжын исәпкә алып, электив курслар эшләнү һәм гамәлгә ашыру	Ел дәвамында	мәгариф учреждениеләре житәкчеләре
4	Башлангыч, урта һәм өстәмә белем бирү учреждениеләре педагогик хезмәткәрләренә иң яхшы техник иҗат эшләнмәсенә "Һәрберебездә иҗат" ачык зона конкурсы	ел саен	Балалар иҗаты үзәгендә Мәгариф идарәсе

7.7. Физик культураны, мәктәп спортын һәм матди базаны үстерү

Зәй муниципаль районы мәгариф идарәсенә белем бирү чөптәренә физик тәрбия һәм сәламәтлек культураны формалаштыручы 22 белем бирү учреждениесе керә. Гомуми белем бирү оешмаларында укучыларның гомуми саны - 4891 кеше.

Хәзерге вакытта физик культура укытучыларының муниципаль методик берләшмәсенә 28 укытучы керә (17 педагог югары квалификация категориясенә ия, 8 – беренче, 2 - биләгән вазифаларына туры килә, 1 - яшь белгеч). Уртача яшь 50 яшь.

Физик культура гомумкешелек культураның состав өлешен тәшкил итә, аның төп максаты-шәхеснең физик камиллегенә ирешү, организмның чыдамлыгын һәм тотрыклылыгын яхшырту, шулай ук уңайсыз яшәү шартларын һәм әйләнә-тирә мохитнең тискәре йогынтысын җиңеп чыгу сәләтен арттыру.

Ел дәвамында мәгариф оешмаларында дәрәсләр һәм физкультура – сәламәтләндерү чаралары үткәрелә, аларга түбәндәгеләр керә: иртәнге гимнастика, дәрәсләрдә физкультминуткалар, хәрәкәтчән үзгәрешләр, шулай ук «Күңелле сартлар», эстафеталар, иптәшләрчә очрашулар, чаңгыда йөрүләр, сәламәтлек көннәре кебек сыйныфтан тыш активлыклар.

Традицион массакүләм спорт белән савыктыру чаралары системасы барлыкка килде. Федераль һәм республика проектларын гамәлгә ашыру дәвам итә («Йөзү буенча гомуми белем бирү», «Мәктәп волейбол лигасы», «Мәктәпкә Футбол», «Мәктәп футбол лигасы», «КЭС-БАСКЭТ», «Президент спорт уеннары», Президент ярышлары», «Мәктәп спорт клублары», «Мәктәптә ГТО» республика акциясе).

Укучылар һәм мәгариф хезмәткәрләре "Хезмәткә һәм оборонага эзер" ВФСК комплексы нормативларын үтәүдә актив катнашалар, мәктәп спорт клубларының Бөтенроссия спорт уеннарында; «Физик культура һәм спорт — начар гадәтләргә альтернатива» Бөтенроссия читтән торып акциясендә һ. б. катнашалар.

Эштә өстенлекле юнәлешләрне гамәлгә ашыру этаплап алып барыла. Балалар яшүсмерләр спортын үстерү Татарстан Республикасында физик культура һәм спорт системасының төп элементларыннан берсе булып тора, ул балаларны системалы рәвештә спорт белән шөгылләнүгә жәлеп итүне, аларның физик үсешен, аларны тәрбияләүне һәм әзерләүне, аларның сәламәтлеген формалаштыруны һәм ныгытуны, патриотик тәрбия бирүне һәм гражданлык үзенчәлеген формалаштыруны тәмин итә *(2030 елга кадәр Татарстан Республикасында балалар-яшүсмерләр спортын үстерү программасы Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 23.08.2022 ел № 603)*.

2025 елның маенда Зәй муниципаль районында узган «Президент спорт уеннары» Бөтенроссия спорт уеннарының төбәк финалында 4нче мәктәп командасы уеннар призеры булды (2нче урын).

2026 елның февралендә 7 нче мәктәп кызлары командасы мәктәп баскетбол лигасының төбәк этабы финалында икенче урынны яулады.

Мәктәп һәм муниципаль этап нәтижеләре буенча 2024-2025 елгы чемпионатта катнашучы командалар житәкчеләренә 88 баскетбол тубы тапшырылды.

РФ мәгариф министры С.С. Кравцов карары белән Татарстан Республикасы 2021 елда каралды һәм Россия футбол берлегенә «Футбол мәктәпкә»проектын гамәлгә ашыру өчен пилот төбәкләрнең берсе буларак кертелде. Әлеге проектта беренчеләрдән булып 8 шәһәр гомуми белем бирү оешмасы катнашты. 2025 елда проектка Сәвәләй мәктәбе кертелгән. 2021 елда мәктәпләр инвентарьның база комплектын алдылар, ә 2025 елда аны проектны гамәлгә ашыру нәтижеләре буенча яңарттылар.

«Мәктәпкә Футбол» модуле «Физик культура» фәне буенча укыту программасына кертелгән, 3 сәгать. Проект кысаларында дәрәсләр, дәрестән тыш эшчәнлек, өстәмә белем бирү (футбол буенча түгәрәкләр һәм секцияләр), ярышларда катнашу, гомуми белем бирү оешмасында Бөтенроссия Фестивален үткөрү һ. б. үткәрелә..

Шуларның берсе мәктәп футбол лигасы турниры.

2025 елда өлкән төркем кызлар командасы (2011-2012 елг. 3 нче мәктәп ярышларның зона этабында жиңүче булды, ә уеннарның финалында 4 нче урынны алып, футбол формасы белән бүләкләнде. 3 нче һәм 7 нче мәктәпләрнең 11-12 һәм 13-14 яшьлек кызлар һәм егетләр командалары ярышларда призер булдылар.

2026 елда турнирның муниципаль этабында шәһәрдән 8 һәм авыл мәктәбеннән 1 команда катнашты. Ярышлар 2 яшь (12-13 һәм 14-15 яшь) арасында узды. Кече һәм өлкән яшьтәге кызлар арасында 3 мәктәп командасы жиңүче булды. Кече һәм өлкән яшьтәге яшүсмерләр арасында 4 мәктәп командасы танылды. Жиңүчеләр Зәй районыннан 2026 елның 12 маенда Әлмәт шәһәрендә узган ярышларның зона этабында чыгыш ясаычак.

Бишенче ел рәттән укытучылар "Мәктәп волейбол лигасы" проектының мәктәп этапларын актив үткәрәләр, шуның белән үз мәктәпләре өчен волейбол туплары эшләп алалар. 2024 - 2025 уку елында мәктәпләр 59 волейбол тубы алды, бу узган ел белән чагыштырганда 11 тупка күбрәк. Ә 2025-2026 елларда 77 волейбол тубы, бу узган ел белән чагыштырганда 18 тупка күбрәк. Ярышларның мәктәп эчендәге этабын уздыру йомгаклары буенча 2 нче мәктәп өстәмә рәвештә 5 мең сумлык сертификат белән бүләкләнде.

2026 елның апрелендә 6 нчы мәктәп яшүсмерләре ярышларның зона этабында жиңүче булдылар һәм 2026 елның 14-16 маенда Казанда узачак финалда Зәй районы исемненән чыгыш ясаячаклар.

Балаларны һәм яшьләрне массакуләм физик культура һәм спорт белән шөгыйльләнүгә жәлеп итү сәламәтлек саклау өлкәсендә өстенлекле юнәлешләрнең берсе булып кала. Районда 25 спорт майданчыгы бар, шуларның 16сы мәктәп территориясендә урнашкан. Бу мәктәп сәгатъләрендә һәм дәресләрдән соң куркынычсыз һәм һәркем файдалана алырлык дәресләр оештырырга мөмкинлек бирә.

Дәрес вакытында күнекмәләрне үстерү һәм физик активлыкны арттыру өчен Зәй шәһәренең «Дулкын» бассейнында 1200 укучыга «Йөзү» модулен гамәлгә ашыру каралган. Ә каникул вакытында йөзү буенча 700 дән артык укучы белем алды.

2020 елдан барлык мәктәпләрдә дә ШСК (мәктәп спорт клублары) төзелде һәм РФ реестрына кертелде. 2025 елда мәктәп спорт клублары буенча мәгълүматны актуальләштерү һәм мәгълүматларны мәктәп спорт клубларының Яңа реестрына керту булды.

2025 елның 7 маенда Россия Федерациясе Президенты Владимир Владимирович Путин илнең милли максатларын билгеләде, алар арасында һәр кешенең потенциалын тормышка ашыру төп әһәмияткә ия.

Олимпиада хәрәкәте-балаларның үсешен стимуллаштыру рычагларының берсе.

2025 елда олимпиадаларда катнашу нәтижәләре буенча шәһәр һәм район мәктәпләре укучылары бөтенроссия һәм республика этапларында 98 призлы урын яуладылар, шуларның 20се физик культура буенча.

2026 елда олимпиадаларда катнашу нәтижәләре буенча шәһәр һәм район мәктәпләре укучылары бөтенроссия һәм республика этапларында 97 призлы урын яуладылар, шуларның 17се физик культура буенча.

Олимпиада ел саен 6 – 8 һәм 9 - 11 сыйныф егетләре һәм кызлары арасында үткәрелә, Республика нигезләмәсе буенча, ул практик төрләрне (спорт уеннары - баскетбол, футбол, жиңел атлетика, гимнастика, гамәли физик культура) һәм теоретик белемнәрне үз эченә ала. 5 ел өчен статистика: 2021-2022 ел – 12 кеше; 2022-2023 уку елы – 16 кеше; 2023-2024 уку елы – 9 кеше; 2024 – 2025 уку елы – 20 урын; 2025-2026 уку елы-17 урын республика этабында.

Укучыларыбыз бөтенроссия олимпиадаларының йомгаклау этабында Татарстан Республикасы командасы составында лаеклы чыгыш ясадылар һәм физик культура буенча олимпиадада 3 призлы урын алдылар.

Физик культура укытучылары һәм аларда тәрбияләнүчеләр муниципаль, республика һәм бөтенроссия конкурсларында һәм акцияләрендә актив катнашып, жиңүчеләр булалар һәм призлы урыннар яулыйлар. «Физик культура» укыту предметын укытуның иң яхшы практикаларын алга жибәрү буенча практик юнәлешле семинарлар оештырылды. «Физик культура» укыту предметы буенча материалларның муниципаль банкын (методик, дидактик эшләнмәләр) һәм иң яхшы педагогик практикаларны (укыту предметына ярдәм итү өчен дәрсән тыш эшчәнлек программалары, физкультура-спорт һәм социаль-педагогик юнәлештәге өстәмә гомуми үстерү программалары, видео дәресләр)төзү, шул исәптән Интернет

мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендәге рәсми ачык белем бирү порталларында урнаштырып (мәктәп сайты). БОУ ДПО «ИРООО» өстәмә һөнәри белем бирү мәгариф учреждениесе базасында Физик культура укытучыларының квалификациясен күтәрү курсларында һәм курслар арасында һөнәри компетентлыкны үстерү. «Физик культура» укыту предметын укытуда укыту формаларын, ысулларын, чараларын яңарту буенча муниципаль чаралар (максатчан семинар-практикумнар, мастер-класслар һ.б.) оештыру һәм үткәрү. Республика семинарларында катнашу.

7.8. Өстәмә белем бирү

Районда ТР муниципаль берәмлекләре һәм ведомстволары карамагындагы 3 өстәмә белем бирү учреждениесе эшли, аларда 2887 бала шөгылләнә: «Балалар ижат йорты» муниципаль бюджет өстәмә белем бирү учреждениесендә - 2320, "Зэй балалар сәнгать мәктәбе" муниципаль бюджет өстәмә белем бирү учреждениесендә - 240, «Сәләтле балаларга өстәмә белем бирү үзәге - мәктәп укыучыларының Кече фәннәр академиясе» муниципаль бюджет өстәмә белем бирү учреждениесендә-327 бала. Укыучыларны өстәмә белем белән колачлау 90% тәшкил итә («Навигатор» АМС та күрсәткеч 81 %).

Балалар ижат йорты, балалар сәнгать мәктәбе, Кече фәннәр академиясе базасындагы өстәмә белем бирүнең төрле юнәлешләре балаларның эш белән тәэмин ителүен һәм үсешен тәэмин итә, интеллектуаль һәм сәнгать ижатында, спорт ярышларында беренче жинүләр тәҗрибәсен бирә.

Күп юнәлешләр буенча шактый зур эшчәнлеккә һәм унай нәтиҗәләргә карамастан, мәгариф идарәсе эшчәнлегендә мәгариф учреждениеләрен кадрлар белән тәэмин итү, матди-техник базаны яңарту, техник һәм технологик юнәлештәге өстәмә белем бирү челтәрен киңәйтү проблемалары кала.

Техник ижатны һәм технологик белем бирүне үстерү бурычын хәл итүдә, шулай ук һөнәри юнәлеш бирү эшендә урта (гомуми) һәм урта һөнәри белем бирүне, Зэй муниципаль районы предприятиеләрен берләштерү нәтиҗәсендә дә мөмкин. Районда Зэй политехник техникумы булу зур ярдәм булып тора.

Безнең балалар һәм педагоглар эстрада сәнгатенең «СОЗВЕЗДИЕ - ЙОЛДЫЗЛЫК» яшьләр фестивале жинүчеләре һәм призерлары. "Без бергә!" республика балалар халык ижаты сәнгать фестивале. «Безнең заман - Безнен заман» Татарстан Республикасының эшләүче яшьләр ижаты фестивале. «Россия – Яшь табигать сакчылары территориясе» Бөтенроссия акциясе, «Татарстан урманнарының киләчәге – безнең кулларда» урман конференциясе. «Мәктәп балаларына экологик тәрбия бирү» муниципаль программасы кысаларында районда мәктәп урманчылыгы актив эшли.

Татарстан Республикасында «Мәгариф» милли проектының «Һәр баланың уңышы» федераль проекты кысаларында 2024 елдан башлап Яр Чаллы шәһәренең «Кванториум» мобиль балалар технопарки «Р.Ш.Фәрдиев исемендәге Татар гимназиясе» мәктәбе базасында техник ижат һәм табигый фәннәр эшчәнлеге өлкәсендә өстәмә белем бирү программаларын гамәлгә ашырды.

7.9. « Сәламәтлек, сәламәт яшәу рәвешен булдыру һәм имин белем бирү мохите булдыру»

Укучыларның сәламәтлеген саклау максатларында мәктәпләрдә уку-тәрбия процессы СанПиН таләпләре нигезендә төзелә. Сәламәтлек саклау мәсьәләләре семинарларда, педагогик советларда, түгәрәк өстәлләрдә, класс сәгәтләрендә, ата-аналар жыелышларында карала. Мәгариф оешмаларында сәламәтләндрү чараларының түбәндәге төрләре үткәрелә: дәресләр башланганчы зарядка ясау, физкультура минутлары, динамик паузалар, Сәламәтлек көннәре. Мәктәпләрдә сәламәтлекне саклау юнәлешендәге мәктәп эчендәге программаларны гамәлгә ашыру буенча эш алып барыла, бу юнәлештә заманча технологияләр һәм методикалар кулланыла, авыруларны профилактикалау үткәрелә.

Укучыларның сәламәтлеген саклауда мәгариф оешмаларының психологик хезмәте зур роль уйный. Зәй муниципаль районының 5 гомуми белем бирү оешмасында калганнарында да, шул исәптән авыл мәктәпләрендә дә психологлар эшли, психологик-педагогик ярдәмне психологик-педагогик хезмәт башкара. Педагог-психологның 2 штат берәмлеге вакантлы.

2026 елга 22 гомуми белем бирү оешмасының 5е (23%) педагог-психологлар белән комплектланган, 1 психолог «Зәйнең 9нчы номерлы мәктәбе» ДБМУ. 8 мәктәптә социаль педагоглар бар.

Гомуми белем бирү оешмаларында психологик эш 5 төп юнәлеш буенча алып барыла: психодиагностика, психокоррекция, психопрофилактика, психоконсультирование. БДИга психологик ярдәм күрсәтү, тәртипнең деструктив формаларын, хокук бозуларны профилактикалау, авыр тормыш хәлендә калган балаларны һәм гаиләләрне озата бару эшенә аерым игътибар бирелә.

Ата-аналарны психологик белемнәргә тарту максатында ата-аналар жыелышлары үткәрелә, аларда алар теге яки бу яшәтәге үсеш үзенчәлекләре белән танышалар (адаптация проблемасы, БДИ тапшыру, «Өлкән сыйныф укучыларының яшә һәм психологик үзенчәлекләре»). Ата-аналар мәгълүмат листовкалары белән тәэмин ителә.

Класс житәкчеләре методик материаллар, психолог комментарийлары белән ата-аналар жыелышлары өчен тәкъдимнәр белән тәэмин ителә.

«Хәвеф-хәтәр төркеме» балалары белән психопрофилактик эш төрле эш формалары, методлары һәм алымнары ярдәмендә башкарыла. Бу эш төрле юнәлешләр буенча алып барыла: психологик диагностика, психологик коррекция, психологик консультация һәм психологик агарту.

Алынган нәтижәләр нигезендә алга таба психологик коррекция төзелә. Бу юнәлеш буенча эш индивидуаль дәресләр рәвешендә алып барыла.

Профилактика эше һәм имин белем бирү мохите булдыру кысаларында мәктәпләрдә 10 Республика профилактика программасы тормышка ашырыла: А. Г. Жилияевның «Тормыш кыйммәтләрен формалаштыру һәм үз-үзенә тоту күнекмәләрен үстерү», И.Г.Вахрушевның, Л.Ф.Блиновның «Уңышка юл», 1-4 сыйныфлар өчен «Сәламәтлек педагогикасы (башлангыч мәктәп укытучылары өчен программа һәм методик житәкчелек)". В.Н. Касаткинның «Мәктәптә тәмәке тартуны профилактикалау программасы», В.Н.Касаткинның «Мәктәптә көч куллануны кисәтү», В.Н.Касаткинның «Мәктәптә алкоголь һәм наркотиклар

куллануны кисәтү», 10-11 сыйныфлар өчен «Наркотикларга һәм бәйлелекнең башка формаларына бәйлелекне профилактикалауның нәтижәле программалары», «Карадан башка барлык төсләр» 1-4 сыйныфлар өчен М. М. Безруких, А.Г. Макеев, Т.А. Филиппов, 7-11 сыйныфлар өчен Г. А. Мусаевның «Поговори со мной мама», 10-11 сыйныфлар өчен П. Г. Половожец редакциясендә «Мой выбор».

Медицина хезмәте күрсәтү

Мәктәп укучыларының сәламәтлеген саклау һәм ныгыту эшчәнлегендә медицина хезмәте күрсәтүнең әһәмияте зур. 2026 елда медицина кабинетлары 9 гомуми белем бирү мәктәбенә ия (23 мәктәпнең 39% ы, шул исәптән коррекцион мәктәп). Авылның белем бирү оешмаларына ФАП хезмәткәрләре хезмәт күрсәтә. Барлык медицина кабинетларының лицензиясе бар.

Укучыларны кайнар ризык белән тәэмин итү

Мәктәп ашханәләренең барысы да 100% технологик жиһазлар белән жиһазландырылган.

2023 елның 1 сентябрәннән гомуми белем бирү оешмаларында укучыларны кайнар тукландыруны оештыру ТР Зәй муниципаль районы Башкарма комитетының "ТР Зәй муниципаль районы гомуми белем бирү оешмалары укучыларын тукландыруны оештыру тәртибе турындагы нигезләмәне раслау турында" 2023 елның 25 августындагы 662 номерлы карары һәм 2025 елның 18 ноябрәндәге 539 номерлы боерыгы нигезендә гамәлгә ашырыла. «2026 елга Татарстан Республикасы Зәй муниципаль районының гомуми белем бирү оешмаларында укучыларны кайнар тукландыру бәясен билгеләү турында" Татарстан Республикасы Зәй муниципаль районы Башкарма комитеты тарафыннан 26 гомуми белем бирү оешмасында, шул исәптән 4 филиалда, кайнар тукландыру оештырылган. Районда кайнар туклану 98% тәшкил итә.

Россия Федерациясе Хөкүмәтенең "Россия Федерациясенең "мәгарифне үстерү" дәүләт программасына үзгәрешләр кертү турында" 2020 елның 20 июнендәге 900 номерлы карары нигезендә район мәктәпләрендә 1-4 сыйныф укучылары өчен бушлай туклану оештырылды.

2020 елдан башлап барлык башлангыч сыйныф укучылары бушлай кайнар иртәнге ашлар ала, шулардан 1800 дән артык бала шулай ук озайтылган көн төркемендә ата-ана взнослары хисабына туклана. Шулай итеп, 1-4 сыйныф укучыларының иртәнге ашлары 91 % тәшкил итә. Озайтылган көн төркемнәрендә кайнар туклану 48 % тәшкил итә.

5-11 класс укучылары кайнар төшке ашлар алалар, 300гә якын бала 2 тапкыр бушлай ашау алалар. Шулай итеп, кайнар туклану нигездә һәм урта звенода 99,8% тәшкил итә.

Укучыларның сәламәтлеген саклау мәсьәләләре төрле дәрәжәдәге киңәшмәләрдә, педагогик советларда, ата-аналар жылышыларында, мәгариф учреждениеләре хезмәткәрләре семинарларында карала.

Туклану системасы белем бирү оешмаларының ашханәләрендә укучыларны туклануны оештыру буенча хезмәтләрне үзәкләштерелгән рәвештә туклану операторлары оешмалары тарафыннан төзелгән муниципаль контракт нигезендә

һәм "Халыкның жәмәгәт туклануын оештыруға санитар-эпидемиологик таләпләр" 2.3/2.4.3590-20 СанПиН таләпләре нигезендә күрсәтүдән гыйбарәт. Балаларның туклану рационына кертелә торган барлык продукциянең сыйфатын һәм куркынычсызлыгын раслый торган документациясе бар. Продукция житештерү контроле кысаларында төзелгән контракт нигезендә санитария контроле, технологик контроль, ветеринария контроле, лаборатория-инструменталь контроль гамәлгә ашыручы азык-төлек сәнәгәте предприятиеләрендә житештерелә. Предприятиеләрнең ХАССП сыйфат менеджменты системасы бар (хәвеф-хәтәргә анализ һәм критик контроль нокталары), ул житештерү процессының, продуктны саклау һәм реализацияләүнең барлык этапларында халыкара куркынычсызлык һәм сыйфат таләпләренә туры килә торган контрольне тәмин итә һәм гарантияли. Азык-төлек продуктлары товар күршелеге сакланган махсус автотранспортта китерелә.

Ризыклар расланган меню нигезендә турыдан-туры мәгариф оешмалары ашханәләрендә әзерләнә. п.8.1.3. СанПиН нигезендә 2.3/2.4.3590-20 "Халыкның жәмәгәт туклануын оештыруға санитар-эпидемиологик таләпләр" меню жәмәгәт туклануы предприятиесе житәкчесе (туклануны оештыручы) тарафыннан раслана һәм балаларның туклануын оештыручы оешма житәкчесе белән килештерелә.

Шулай ук п.8.1.4. СанПиН нигезендә 2.3/2.4.3590-20 меню кимендә ике атнага эшләнә.

Азык-төлек продукциясенә, ашамлыкларның һәм кулинария әйберләренә бер төрән азык-төлек продукциясенә, ашамлыкларның һәм кулинария әйберләренә башка төрләренә, аның азык кыйммәтен исәпкә алып, алмаштыру таблицасы нигезендә алмаштыру рөхсәт ителә (әлегә Кагыйдәләргә 11 нче кушымта).

п.8.1.5. СанПиН нигезендә 2.3/2.4.3590-20 менюны, халыкның туклануының климатогеографик, милли, конфессиональ һәм территориаль үзенчәлекләрен исәпкә алып, балаларның туклану рационында төп азык матдәләренә этәлегенә һәм чагыштырмасына карата таләпләр үтәлгән очракта төзәтергә рөхсәт ителә.

Ашамлыкларның күләме һәм кулинария эшләнмәләренә исемнәре турында белешмәләр күрсәтелгән көндәлек туклану рационнары менюлары аш залында эленә. Шулай ук балаларның туклануы турындагы мәгълүмат, шул исәптән меню, ата-аналарга һәм балаларга теләсә нинди ысул белән житкерелә (аш бүлмәсендә, керү урынында мәгълүмат тактасында (стендта), гомуми белем бирү учреждениеләре сайтында урнаштырыла. Әлегә таләпләр санитария законнары таләпләренә актуальләштерүгә бәйлә рәвештә үзгәргә мөмкин.

Зәй муниципаль районы Башкарма комитетының "Татарстан Республикасы Зәй муниципаль районы гомуми белем бирү оешмалары укучыларын тукландыруны оештыру тәртибе турындагы нигезләмәне раслау хакында" 2023 елның 25 августында 662 номерлы карарының 5.2 п. нигезендә гомуми белем бирү оешмаларының 5-11 сыйныфларында түбәндәге категорияләрдә укучыларга ташламалы түләүсез туклану бирелә:

- сәламәтлеге мөмкинлекләре чикләнгән балалар (СМЧ);
- СМЧ балалар белән белем алучы һәм СМЧ балалар статусы булмаган инвалид балалар, мәгариф оешмаларында белем алучы;

- махсус хәрби операциядә катнашучы гражданның балалары Россия Федерациясе Кораллы Көчләренә мобилизация буенча хәрби хезмәткә чакырылган гражданның, Россия Федерациясе Милли гвардиясендә хезмәт итүче хәрби хезмәткәрләр һәм затлар, Татарстан Республикасында төзелгән «Алга» һәм «Тимер» батальоннарында хәрби хезмәт узучы гражданның, махсус хәрби операция барышында хәрби бурычларны ирекле үтәүче гражданның, Татарстан Республикасы буенча Эчке эшләр министрлыгы хезмәткәрләре, Россия Федерациясе Федераль куркынычсызлык хезмәтенә Татарстан Республикасы буенча идарәсе, махсус хәрби операция уздыру зонасына командировкага жиберелгән, шулай ук югарыда күрсәтелгән категория гражданның махсус хәрби операциядә катнашу нәтижәсендә һәлак булган йә Украина, Донецк Халык Республикасы, Луганск Халык Республикасы, Запорожье өлкәсе һәм Херсон өлкәсе территорияләрендә махсус хәрби операция барышында бурычларны үтәгәндә инвалидлык алган балаларына, йә Украина территорияләрендә махсус хәрби операциядә, Донецк Халык республикада, Луганск Халык Республикасында, Запорожье өлкәсендә һәм Херсон өлкәсендә.;

- Татарстан Республикасы Зәй районы буенча Россия ЭЭМ бүлеге хезмәткәрләренә балалары;

– Зәй районы буенча ведомстводан тыш сак бүлеге - «Россия Федерациясе Милли гвардия гаскәрләренә Татарстан Республикасы буенча ведомстводан тыш сак идарәсе (Татарстан)» федераль дәүләт казна учреждениесе филиалы хезмәткәрләренә балалары.

- жан башына уртача кереме Татарстан Республикасында билгеләнгән яшәү минимумынан түбәнрәк булган гаиләләрдәге балалар, шулай ук жан башына уртача кереме Татарстан Республикасында билгеләнгән яшәү минимумынан түбәнрәк булган күпбалалы гаиләләрдәге балалар.

Районда туклану сыйфатына контроль оештыру буенча системалы эш алып барыла. Контроль төрле юнәлешләр буенча алып барыла:

Роспотребнадзор Идарәсе тарафыннан ай саен 1-2 мәктәптә туклану контроле алып барыла, СанПиН таләпләре нигезендә эшне оештыру мәсьәләләре буенча киңәшләр бирелә, азык-төлек блогы хезмәткәрләре өчен укыту семинарлары үткәрелә.

Гомуми белем бирү учреждениесенә ашханәсе эшен тикшереп торучыларның туклануын оештыруны тикшереп торучы буенча администрация һәм ижтимагый комиссия тарафыннан гамәлгә ашырыла. Өзер продукциянең бракеражы бракераж комиссиясе тарафыннан алына.

Укучыларның туклануын оештыруны тикшереп торучы буенча ижтимагый комиссия кадрларны ротацияләү принцибын үтәп, мәктәп директоры боерыгы белән Администрация, педагогик хезмәткәрләр, медицина хезмәткәрләре, укучылар һәм ата-аналардан төзелә. Боерыкның күчәрмәсе ашханә администрациясенә тапшырыла. Укучыларның туклануын оештыруны тикшереп торучы буенча ижтимагый комиссия директор каршындагы киңәшмәдә, инструктив-методик киңәшмәләрдә, педагогик советта даими рәвештә (эмма кварталга кимендә 1 тапкыр) үзгәртелгән йөкләмәләргә тикшереп торучы һәм үтәү эше турында хисап бирә.

Шулай ук мәктәпләрдә хезмәт күрсәтүнең сыйфатын һәм культурасын яхшырту буенча укучыларның ихтыяжын өйрәнү өчен «Ата-аналар контроле» комиссиясе оештырылган. «Ата-аналар контроле» комиссиясе һәм мәктәпләр коллективы белән берлектә ашамлыкларны дегустацияләү буенча конференцияләр үткәрелә. Аларның нәтижәләре буенча сораштырулар, анкеталаштырулар, жыелышлар уздырыла, аларда туклануны оештыруның ассортименты, сыйфаты һәм башка аспекты буенча сораулар һәм тәкъдимнәр карала.

Шулай ук 1-4 сыйныфларда түләүсез кайнар туклануны оештыруны тикшереп торучу укучыларның туклануын мониторинглау федераль үзегенә электрон системасы менюсын исәпкә алу һәм анализлау юлы белән алып барыла.

Туклануны оештыруның сыйфатын яхшырту өчен мәгариф идарәсе туклануны оештыру буенча тикшерүләр һәм технологик контроль үткәрә.

Мәгариф учреждениеләрендә сәламәтлекне саклау эшчәнлеген системасын үстерү

№	Чара	Гамәлгә ашыру сроклары	Жаваплы башкаручылар
1.	Мәгариф учреждениесенең сәламәтлекне саклау эшчәнлеген мәгълүмати һәм матди-техник тәмин итүне булдыру.	даими	мәгариф идарәсе, мәктәпләр администрациясе
2.	Инклюзив белем бирүне оештыру	ел саен	мәгариф идарәсе, мәктәпләр администрациясе
3.	Укучыларны һәм ОВЗлы балаларны савыктыру методикасын үзләштерү буенча укытучылар өчен квалификация күтәрү курслары оештыру.	ел саен	мәгариф идарәсе, мәктәпләр администрациясе
4.	Инвалид балалар һәм мөмкинлекләре чикләнгән балалар турында мәгълүматлар банкын булдыру, яңарту.	ел саен	мәгариф идарәсе, мәктәпләр администрациясе
5.	Сәламәтлек төркемнәре буенча балаларның катгый исәбен алып бару.	ел саен	мәгариф идарәсе, мәктәпләр администрациясе
6.	Медицина тикшерүе нәтижәләрен житәкчеләргә, укытучыларга, ата-аналарга житкерү	ел саен	мәктәпләр администрациясе
7.	Сәламәт яшәү рәвешен формалаштыруны тәмин итә торган тәрбия һәм спорт чаралары үткәрү	ел саен	мәгариф идарәсе, мәктәпләр

			администрациясе
8.	Дәресләрдә сәламәтлек булдыручы технологияләрне куллану	ел саен	педагоглар
9.	Укучыларның сәламәтлеге торышын системалы диагностикалау	ел саен	мәгариф идарәсе, мәктәпләр администрациясе
10.	СанПиН һәм хезмәтне саклау нормаларының үтәлешен контрольдә тоту	ел саен	мәктәпләр администрациясе
11.	Балаларны савыктыру мәктәбдә сәламәтлек торышын анализлау һәм профилактик эш нәтижеләре турында ата-аналарга мәгълүмат бирү системасын булдыру	ел саен	мәктәпләр администрациясе
12.	Укучыларга психологик, социаль һәм логопедик ярдәм	ел саен	мәгариф учреждениеләре психологлары
13.	Укучылар өчен ял итү һәм психологик бушану зоналары булдыру	ел саен	мәктәпләр администрациясе
14.	Эчке һәм террорчылыкка каршы иминлекне тәмин итү һәм хезмәтне саклау	ел саен	мәктәпләр администрациясе
15.	Белгечләрне, партнерларны, укучыларның ата-аналарын жәлеп итеп, сәламәтлек атналарын оештыру һәм үткәру,	ел саен	мәктәпләр администрациясе
16.	Укучыларның каникуллар буенча сәламәтләндерү ялын оештыру	ел саен	мәгариф идарәсе, мәктәпләр администрациясе
17.	Администраторның, сыйныф житәкчесенең электрон папкаларын төзү һәм тулыландыру,	ел саен	мәгариф идарәсе мәгариф учреждениеләре житәкчеләре
18.	Кабинетлар смотрын оештыру, аларның гигиена таләпләренә туры килүе: жилләтү яктырту жылыту жыю	ел саен	мәгариф идарәсе, мәктәпләр администрациясе

19.	Мәгариф учреждениеләренән сәламәтлек проблемалары буенча грант конкурсларында катнашуын оештыру	Ел дәвамында	мәгариф идарәсе мәгариф учреждениеләре житәкчеләре
20.	Тар медицина белгечләре тарафыннан профилактик әңгәмәләр, лекцияләр (мәктәп авырулары һәм аларны кисәтү, файдалы гадәтләр формалаштыру), индивидуаль консультацияләр уздыру	махсус план буенча	мәгариф учреждениеләре житәкчеләре
21.	Укучыларның физик әзерлеген мониторинглау	ел саен	мәгариф идарәсе мәгариф учреждениеләре житәкчеләре
22.	Авыр тормыш хәлләрендә калган яшүсмерләргә яклауны тәмин итү.	ел саен	мәгариф учреждениеләре житәкчеләре
23.	Мәгариф учреждениеләрен СанПиН таләпләре нигезендә мәктәп җиһазлары белән тәмин итү	ел саен	мәгариф идарәсе мәгариф учреждениеләре житәкчеләре
24.	Артык йөкләнешкә юл куймый торган дәресләрнең рациональ расписаниесен төзү	ел саен	мәгариф учреждениеләре житәкчеләре

Укучыларны сәламәтләндерүгә юнәлдерелгән профилактик чараларны медицина белән тәмин итү

№	Чара	Гамәлгә ашыру сроклары	Җаваплы башкаручылар
1	Медицина карталарын рәсмиләштерү	сентябрь	мәгариф учреждениеләре житәкчеләре
2	Савыктыру лагере аша дөвалануга мохтаж хроник авыру мәктәп укучылары исемлеген төзүне тәмин итү	ел саен	мәгариф учреждениеләре житәкчеләре
3	Медицина хезмәткәрләренә укучыларга гриппка каршы һәм вакцинация үткәрүдә ярдәм итү	ел саен	мәгариф учреждениеләре житәкчеләре
4	Тар медицина белгечләре тарафыннан физик үсешкә диагностика үткәрү	ел саен	мәгариф идарәсе
5	Медицина хезмәткәрләренә мәктәп	План буенча	мәгариф

	укучыларына тулы медицина тикшерүе уздыруда ярдәм итү		учреждениеләре житәкчеләре
6	Сәламәтлек саклау министрлыгы боерыгы нигезендә медицина хезмәткәрләренә балаларга прививкалар ясатуда ярдәм итү	План буенча	мәгариф учреждениеләре житәкчеләре
7	Әңгәмәләр, полцияләр, файдалы киңәшләр, санбюллетеньнәр аша профилактик эш уздыру өчен медицина хезмәткәрләрен жәлеп итү	План буенча	мәгариф учреждениеләре житәкчеләре
8.	Авыру сәбәпле дәресләргә йөрү һәм аларны калдыруларга анализ ясау	ел дәвамында	мәгариф учреждениеләре житәкчеләре
9.	Укучылар сәламәтлегенә психологик мониторинг үткәрү:	сентябрь – январь	мәгариф учреждениеләре житәкчеләре, психология-педагогика хезмәткәрләре
10	- башлангыч мәктәптә балаларны адаптацияләүгә тест;	ел дәвамында	мәгариф учреждениеләре житәкчеләре
11	Юл хәрәкәте кагыйдәләре буенча дәресләр оештыру (ЮХИДИ хезмәткәрләре белән очрашулар, тематик класс сәгатьләре, викториналар, конкурслар)	ел дәвамында план буенча	мәгариф учреждениеләре житәкчеләре
12	ТИН һәм «Кеше һәм сәламәтлек» курслары кысаларында травматизмны профилактикалау буенча тематик дәресләр үткәрү	Программа буенча	мәгариф учреждениеләре житәкчеләре
13	Мәктәптә травматизм очрақлары статистикасы һәм анализы	Ел дәвамында	мәгариф идарәсе

Агарту, мәгълүмати һәм методик эш системасын оештыру

№	Чара	Гамәлгә ашыру сроклары	Жаваплы башкаручылар
1.	Татарстан Республикасы Мәгарифне үстерү институты педагогик хезмәткәрләренң квалификациясен күтәрү курсларында сәламәтлек саклау модуле буенча укытуны оештыру, психологик-педагогик кадрлар әзерләү һәм аларның	ел дәвамында	мәгариф идарәсе

	квалификациясен күтэрү		
2.	Физик культура укытучыларының һәм өстәмә белем бирү педагогларының квалификациясен күтэрү курсларын оештыру һәм аларны янадан эзерләү	ел дәвамында	мәгариф идарәсе
3.	Беренче сыйныфка кергәндә балаларның адаптация чорын йомшак режимда узу	ежегодно	мәгариф идарәсе, мәктәпләр администрациясе
4.	Мәктәпкәчә яшътәге балалар белән мәктәпкә эзерлек буенча махсус дәресләр оештыру	ежегодно	мәгариф учреждениеләре житәкчеләре
5.	Булачак беренче сыйныф укучыларының ата-аналары өчен «Баланы мәктәпкә ничек эзерләргә» дигән лекцияләр	ежегодно	мәктәпләр администрациясе
6.	Ата-аналар лекториен үткәрү (план буенча)	ежегодно	мәгариф учреждениеләре житәкчеләре
7.	Мәгариф учреждениеләрендә төрле циклдагы фәннәрне укытуда сәламәтлекне саклау программаларының һәм сәламәтлекне саклау технологияләренең, МУ һәм гаилә шартларында сәламәтлекне саклауның заманча технологияләренең психологик аспекты буенча семинарлар үткәрү.	два раза в год	мәгариф идарәсе
8.	Семинар-тренингләр оештыру һәм үткәрү: - тәртип куркынычларын, ПАВ куллануны, алкоголь куллануны, тәмәке тартуны, мәктәптә һәм яшъләр арасында мәрхәмәтсезлекне һәм көч куллануны кисәтү буенча. - сәламәтлеккә өйрәтү һәм сәламәтлек дәресләрен үткәрү методологиясе буенча мәгариф учреждениеләрендә регионара сәламәтлеккә өйрәтү үзәгенең күчмә мобиль төркемнәре көче белән	ел дәвамында	мәгариф идарәсе

**Мәгариф учреждениеләренең сәламәтлекне саклау эшчәнлегенең
нәтижелелеген диагностикалау һәм бәяләү**

№	Чаралар	Сроки реализации	Ответственные исполнители
1.	Яшүсмерләр сәламәтлеге өчен куркыныч булган үз-үзеңне тоту куркынычларын социологик тикшеренүләр үткәрү; - укучыларның сәламәтлеген мониторинглау; - башлангыч мәктәптә адаптациягә тест; борчылуға тест	ел саен	мәгариф учреждениеләре житәкчеләре, мәгариф идарәсе
2.	Укучыларның өй эшләре белән мәшгульлеген диагностикалау	ел саен	мәгариф идарәсе
3.	«Сәламәтлек» мәктәп программаларын гамәлгә ашыру буенча мәгариф учреждениеләре эшчәнлеге эчтәлегенә анализ	ел саен	мәгариф идарәсе
4.	СанПиН һәм хезмәтне саклау нормаларының үтәлешен контрольдә тоту	ел саен	мәгариф идарәсе
5.	Укучыларның яшь үзенчәлекләре проблемалары буенча родцияләр һәм ата-аналар жылышылары оештыру һәм уздыру	ел саен	мәгариф идарәсе

7.10 Мәгариф учреждениеләрендә укучыларның һөнәри юнәлеше

Хәзерге жәмгыятьнең кадрларны һөнәри әзерләү дәрәжәсенә һәм сыйфатына карата таләпләрнең артуы яшьләрнең һөнәри ориентациясе проблемаларын актуаль итә, чөнки Зәй муниципаль районы мәгариф учреждениеләрен тәмамлаучыларның күпчелегенең һөнәри ниятләре район икътисадының билгеле бер һөнәр ияләренә булган ихтыяжларына туры килми.

Районда агросәнәгать комплексы кадрларына (агроном, зоотехник, машина белән сыер саву операторы, механизатор, ветеринар, тракторчы), медицинага (тар профильле белгечләр, шәфкать туташлары), мәгарифкә (математика, физика, химия укытучысы, өстәмә белем бирү педагоглары), башка эшче һөнәрләргә (шофер, слесарь-ремонтчы, токарь, электрик, бетончы, төзүче һәм башкалар).

Укучыларны иртә профильләштерү максатларында 2022 елның 1 сентябрәнән 5 психологик - педагогик, 3 инженер, 2 Аграр һәм 1 медицина сыйныфы ачылды. 2023 елда аларга тагын 4 психологик - педагогик, 2 инженер, 2 аграр һәм 1 энергокласс өстәлде. 2024 елда тагын 2 педагогик, 2 аграр, 1 энергокласс ачылды. 2025 елда 590 укучыны үз эченә алган 43 профиль алды сыйныфы эшли.

Хезмәттәшлек турында килешүләр кысаларында Яр Чаллы педагогика университеты, Казан аграр университеты, Казан энергетика университеты, Зәй политехника көллияте һәм «Татэнерго» АЖ филиалы Зәй ГРЭСЫ, «Челтәр компаниясе» АЖ филиалы Түбән Кама электр челтәрләре, "Агрокөчләр" АЖ әйдәүче предприятиеләре уку елы дәвамында һөнәри юнәлеш бирү чаралары һәм практик дәресләр үткәрәләр.

Республиканың агросәнәгать комплексы өчен яшь һәм квалификацияле белгечләр әзерләү өчен, «Кадер УББМ» МБМУ һәм «Сәвәләй УББМ» МБМУ базасында өченче ел рәттән аграр класслар чараларын гамәлгә ашыру бара. Мәктәптә «Биология» һәм «Химия» фәннәрен югары дәрәжәдә өйрәнәләр, «Аграр һөнәрләргә керешү» махсус оештырылган факультатив курсы үзләштерелә. Әлеге мәктәпләр һәм «Н.Э.Бауман исемдәге Казан дәүләт ветеринария медицинасы академиясе» югары һөнәри белем бирү ФДБМУ арасында төзелгән килешүләр нигезендә һәм «Казан дәүләт аграр университеты» югары һөнәри белем бирү ФДБМУ югары уку йортлары вәкилләре «Авыл хужалыгы продукциясенә Технохимик контроль» һәм «Агроселекция» дисциплиналары буенча көндөзге форматта дәресләр, дәресләр үткәрделәр. 2025 елда уку йомгаклары буенча 9 сыйныфны тәмамлаган 20 укучы «Агро-класс» программасын үзләштерү турында таныклык алды. Укучылар соңгы өч елда «Агро НТРИ» Бөтенроссия конкурсында актив катнашып, призлы урыннар яулылар.

Укучыларның энергетика һәм сәнәгать өлкәсе һөнәрләрен популярлаштыруга, балалар һәм яшүсмерләрдә инженер-техник компетенцияләрен үстерүгә, «Энергокласс» энергетика профилендәге профиль алды һәм профильле инженер класслары эшләүгә юнәлдерелгән һөнәри юнәлештәге үзара хезмәттәшлек итү өчен Зәй муниципаль районы мэгариф учреждениеләре «Казан дәүләт энергетика университеты» югары һөнәри белем бирү ФДБМУ, «Татэнерго» АЖ филиалы белән килешүләр төзеделәр" - Зәй ГРЭСЫ,» Челтәр компаниясе «АЖ Түбән Кама электр челтәрләре,» Казан талантлар университеты 2.0 «АКБО,»Тулпар Техник " ЖЧЖ.

2024-2025 уку елында һөнәри юнәлеш бирү эшчәнлегә чараларының муниципаль планын гамәлгә ашыру кысаларында 2025 елның 25 апрелдә Түбән Кама электр челтәрләре «Челтәр компаниясе» АЖ инициативасы белән оештырылган 4 нче урта мәктәпнең (9 нчы сыйныф) беренче профиль алды энергоклассларын чыгаруга багышланган тантаналы чара узды. Беренче жыю 2023 елның көзендә башланып китте, талантлы егетләргә берләштерде. Булачак профессионалларны әзерләү программасы бай һәм күптөрле иде: укучылар тармак белгечләренә мастер-классларына йөрделәр, конкурсларда, олимпиадаларда, конференцияләрдә һәм мавыктыргыч экскурсияләрдә катнаштылар.

«Татэнерго» АЖ филиалы - Зәй ГРЭСЫ ярдәме белән «Яшь профессионал» өстәмә белем бирү программасы буенча «Үз сәләтеңне тап» пилот проекты гамәлгә ашырылды, анда Зәй шәһәре мәктәпләренә 10 нчы сыйныф укучылары шөгыйльләнде № 2, 3, 4, 6, 7. Әлеге укулар 2030 елга кадәр Татарстан Республикасында профильле әзерлек һәм профильле уку системасын үстерүнең «Успех» («Уңыш») концепциясен гамәлгә ашыру кысаларында узды, ул талантларны ачуга һәм киләчәк һөнәргә сайлауда иртәрәк аңлы рәвештә һөнәри үзбилгеләнүгә юнәлдерелгән иде. Зәй ГРЭСЫ белгечләре арасынан мастер-

экспертлар, «Казан дәүләт энергетика университеты» югары һөнәри белем бирү ФДБМУ һәм «Зэй политехника көллияте» ДАҺБУ педагоглары тарафыннан мәктәп укучылары өчен һөнәри юнәлеш бирү чаралары, экскурсияләр, мастер – класслар, һөнәри пробалар, «Математика» һәм «Физика» фәннәре буенча өстәмә эзерлек, лаборатор һәм практик эшләр үткәрелде. Балалар «энергетика өмете» физика буенча көндөзгә олимпиадада катнаштылар, «Казан дәүләт энергетика университеты» югары һөнәри белем бирү ФДБМУнең күчмә Ачык ишекләр көне кысаларында энергетика һөнәренә актив чумдылар. 2025 елның февралендә һәм 2026 елның мартында «Энергокласс» укучылары «Яна буын энергетикасы» программасы буенча Казан 2.0. Талантлар Университетының «Киләчәк инженерлары» профильле сменасында катнаштылар. Балалар физика буенча белемнән тирәнәйткеләр, экскурсияләрдә булдылар һәм тармак компанияләре хезмәткәрләре белән очраштылар, үсешләренә индивидуаль белем бирү траекториясен формалаштырдылар, белгечлек һәм техник юнәлешле югары уку йортын сайлау буенча һөнәри юнәлеш алдылар.

2025 елның 21 маенда Зэй шәһәренә «Энергокласс» 10 нчы сыйныф укучыларының 26сы «Яшь профессионал» өстәмә белем бирү программасы буенча демонстрацион имтиханны уңышлы үткеләр һәм 2025 елның 28 маенда тантаналы шартларда аларга «Яктырту һәм яктырту буенча электромонтажчы» 2 разрядлы эшче һөнәренә ия булу турында таныклык тапшырылды. 2024 елда әлеге юнәлеш буенча энергоклассның 22 укучысы эшче һөнәр алды.

Уку елы дәвамында Зэй ГРЭС хезмәткәрләре 11 мәктәпкәчә учреждение базасында һөнәри юнәлеш бирү чаралары үткәрделәр, 9 мәктәпнең 9 сыйныф укучылары өчен һөнәри юнәлеш бирү экскурсияләре үткәрделәр.

Предприятие житекчеләре 9-11 сыйныф укучылары белән очрашулар үткәрделәр.

Балалар ижат йортында дәрестән тыш эшчәнлек кысаларында укучыларга техник белем бирү буенча зур һөнәри юнәлеш бирү эше алып барыла. Балалар ижат йорты Зэй муниципаль районы гомуми белем бирү оешмалары базасында башлангыч техник модельләштерү, авиамодельләштерү, робот техникасы, 3D модельләштерү буенча челтәрле хезмәттәшлекне гамәлгә ашыра.

«Топта бул!» муниципаль профориентация проекты кысаларында «Кыю бул!» Татарстан Республикасы халыкны эш белән тәэмин итү үзәге» ДКУның Зэй районы буенча идарәсе уку елы дәвамында «Һөнәр дизайны» һөнәри юнәлешле эшлекле уеннар циклы үткәрде. Уеннарда Зэй муниципаль районы мәктәпләренә 9 сыйныф укучыларынан 385 укучы катнашты. Эшлекле уенны уздыруның төп майданчыгы «Зэй политехник көллияте» ДАҺБУ булды. Моннан тыш, район предприятиеләре майданчыкларында ике очрашу узды: «Челтәр компаниясе» АЖ филиалы Зэй РЭСы Түбән Кама электр челтәрләре һәм «Татэнерго» АЖ филиалы - Зэй ГРЭСы. Бу балаларга реаль житештерү процессларына чумарга һәм конкрет предприятиеләренә ихтыяжлы белгечлекләренә басым ясап, үз һөнәри өстенлекләрен яңадан карарга уникаль мөмкинлек бирде.

Зэй районы буенча «Татарстан Республикасы халыкны эш белән тәэмин итү үзәге» ДКУ Зэй районы Башкарма комитеты, мәгариф бүлегә, район оешмалары һәм предприятиеләре белән берлектә 14 яшьтән 18 яшькә кадәрге балигъ булмаган гражданны каникул һәм укудан буш вакытта вакытлыча эшкә урнаштыра. Июнь

аенда Зэй ГРЭСына-28, Зэй шәһәрениң "Яшьләр үзәге" МБУга-58, "Зэй шәһәрениң ТКХ идарәче компаниясе" ЖЧЖенә 2 укучы эшкә урнаштырылды.

8 мәктәп базасында психологик-педагогик сыйныфлар (Якты Күл, Бигеш, Түбән Биш, Татар гимназиясе, 1, 2, 3, 4 мәктәпләр) эшли. Укучылар Ушинский исемендәге Бөтенроссия психология-педагогика олимпиадасында, «Педагогик һөнәргә Старт» республика конкурсында, «Һөнәри пробалар чемпионаты» республика конкурсында призлы урыннар яулыйлар. 2025 елда кырык өч 9 нчы сыйныф укучыларына «Дөньяда булачак һөнәр» курсы программасын үзләштерү турында сертификат биргәннәр.

Мәктәпләрдә укучыларның 43% ы һөнәри ориентациянең Бердәм моделе кысаларында һөнәри юнәлеш бирү чаралары комплексы белән колачланган. 2025 елның 1 сентябреннән 10 мәктәп алдынгы дәрәжәдә эшли, 13е – нигездә. Һөнәри юнәлеш бирү эше «Киләчәккә Билет» платформасында чагыла.

Укучыларны профильле һәм профильле укутуны оештыруда Зэй политехник көллияте актив эшли.

Зэй политехника көллияте 9 нчы сыйныфларны тәмамлаучыларның күбесен жәлеп итү үзәге булып тора. Көллиятнең 541 студенты 10 төп белем бирү программасын уңышлы үзләштерә, сәламәтлек мөмкинлекләре чикләнган төркем бар. 2025 елда 31 студент алган белгечлеге буенча эшкә урнаштырылган, 41 студент Кораллы Көчләр сафын тулыландырган, 1 студент-махсус хәрби операциядә.

Урта һөнәри белем турында дипломнарны 2025 елның июнендә 141 чыгарылыш сыйныф укучысы алды.

Көллият өчен өстенлекле юнәлешләрнең берсе - «Профессионаллар» хәрәкәтендә актив катнашу. 2025 елда чемпионатта 5 компетенциядә катнаштылар (*Аш пешерү эше, Электр үткәргеч кабель линияләрен эксплуатацияләү, Металл конструкцияләр житештерү, Хокук саклау эшчәнлеге, Авыл хуҗалыгы машиналарын эксплуатацияләү*). 4 нче юнәлеш буенча студентлар призлы урыннар яуладылар. Электр станцияләре, челтәрләр һәм системалар белгечлеге буенча белем алучы 3 курс студенты төбәкара этапның абсолют чемпионы булды.

2025 елда «Абилимпикс» мөмкинлекләре чикләнган затлар өчен һөнәри осталык чемпионатында 9 компетенциядә катнаштылар (*Азык-төлек арт-декоры остасы, Пицца әзерләү остасы, Сәйлән үрү, Пешекче эше, Эретен ябыштыру технологияләре, Икмәк-күмәч айберләре пешерү, Слесарь эше, Кондитер эше, Электромонтаж*). 6 юнәлеш буенча студентлар призлы урыннар алды.

Зэй политехник көллияте 2025 елның 1 сентябреннән «Машина төзелеше технологиясе» яңа төркемен ачты, тагын ике юнәлешнең эчтәлеген яңартты. Киләсе уку елыннан башлап башлангыч мәктәпнең булачак педагоглары төркемен ачуга актив әзерлек алып барыла.

Мәгариф оешмаларында кадрлар кытлыгын бетерү өчен Казан федераль университетының Алабуга филиалы, Чаллы дәүләт педагогика университеты белән тыгыз хезмәттәшлек дәвам итә. Ел саен чыгарылыш сыйныф укучылары һәм ата-аналар югары уку йортлары вәкилләре белән очрашалар, һөнәри юнәлеш бирү чараларында катнашалар. 2025 елда 9 сыйныфны тәмамлаучы 20 (4%) һәм 11 сыйныфны тәмамлаучы 13 (12%) педагогика белгечлегенә укырга керделәр.

Яшь педагогларны жәлеп итү максатында 2024-2031 елларга «Кадрлар капиталы» муниципаль программасы кабул ителде, аның кысаларында педагогик белгечлекләр буенча максатчан белгечләргә ай саен 5 мең сум, торак сатып алу өчен бер тапкыр бирелә торган түләүләр, яшь белгечләргә ай саен 5 мең сум өстәмә түләү каралган. 2025 елга «Кадрлар капиталы» программасы буенча финанслауның гомуми суммасы 2 708,8 мең сум тәшкил итә. Педагогик югары уку йортларында максатчан юнәлештәге 9 стипендиат белем ала. Беренче чыгарылыш укучылары 2026 елда 2нче, 3нче һәм 7нче мәктәпләрдә эшкә керешчәк.

Ел саен «Земство укытучысы» федераль программасында катнашабыз (2 педагог килде: башлангыч сыйныфлар укытучысы һәм инглиз теле укытучысы). Конкурс хәрәкәте педагогларның һөнәри дәрәжәсен күтәрүнең бер юнәлеше булып тора.

2023 елда география укытучысы «Россиянең Ел укытучысы» конкурсының Иң яхшы 15легенә кергән, 2024 елда татар теле һәм әдәбияты укытучысы «Иң яхшы татар теле һәм әдәбияты укытучысы» конкурсының Иң яхшы 5легенә кергән, 2025 елда башлангыч сыйныф укытучысы «Педагогик дебют» номинациясендә иң яхшы 20 укытучыга кергән.

2025 елда Ватанны саклау һәм иминлек нигезләре укытучысы 5 иң яхшылар арасына керде һәм «Ватанны саклау һәм иминлек нигезләре» уку предметы буенча Татарстан Республикасының «Ел укытучысы» республика конкурсы лауреаты булды.

Мәгариф учреждениеләрендә төрле һөнәри юнәлеш бирү чаралары үткәрелә. Бу производствога экскурсияләр, төрле һөнәр вәкилләре белән очрашулар, уку йортларында ачык ишекләр көннәрендә булу һәм башкалар. Эмма чыгарылыш сыйныф укучыларының ихтыяжлары һәм шәхси планнары арасындагы аерма һәм өлкән сыйныф укучыларының һөнәрләр дөнъясы турында житәрлек мәгълүматлы булмавы Зәй муниципаль районында һөнәри юнәлеш бирү моделен эшләргә кирәклеге ачыклады.

Әлеге модельнең максаты-Зәй муниципаль районы мәгариф учреждениеләрендә сәләтләре, индивидуаль үзенчәлекләре һәм Татарстан Республикасындагы социомәдәни вазгыятьне исәпкә алып яшүсмерләрдә һәм яшьләрдә һөнәри үзбилгеләнү формалаштыруга ярдәм итә торган нәтижәле һөнәри юнәлеш бирү эше системасын булдыру.

Куелган максатка түбәндәге бурычларны хәл итү юлы белән ирешеп була: сәләтләре, Зәй муниципаль районының кадрларга ихтыяжлары нигезендә укучыларның аңлы рәвештә һөнәри үзбилгеләнүе өчен шартлар тудыру, аларны жәмгыятьтә социаль һөнәри адаптацияләү сәләтен формалаштыру; укучыларга һәм мәктәпкәчә учреждениеләрдә тәрбияләнүчеләргә һөнәрләр дөнъясы, хәзерге хезмәт базары ихтыяжлары турында мәгълүмат бирү; районда кирәкле һөнәрләрне популярлаштыру; мәктәпнең өстәмә һәм һөнәри белем бирү учреждениеләре, шулай ук шәһәр һәм район предприятиеләре белән ведомствоара хезмәттәшлек системасын оптимальләштерү; һөнәри юнәлеш мәсьәләләре буенча педагогларның компетентлыгын арттыру.

Һөнәри ориентация буенча эш планының төп чаралары түбәндәгеләрне үз эченә ала:

- укучыларны һәм тәрбияләнүчеләрне һөнәрләр һәм төрле белгечлекләр алу юллары турында тулы белешмәләр белән таныштыруны күздә тоткан һөнәри белем бирү һәм мәгълүмат бирү;

- конкрет һөнәр алуның индивидуаль юлын сайлауда ярдәм күрсәтүне күздә тоткан һөнәри консультация һәм диагностика;

- мәктәпнең өстәмә һәм һөнәри белем бирү учреждениеләре, шулай ук шәһәр һәм район предприятиеләре белән ведомствоара хезмәттәшлегенң оптималь системасын эшләү;

- һөнәри юнәлеш бирү мәсьәләләрендә педагогларның компетентлыгын арттыру.

Һөнәри ориентация буенча эш планының төп чаралары түбәндәгеләрне үз эченә ала:

- укучыларны һәм тәрбияләнүчеләрне һөнәрләр һәм төрле белгечлекләр алу юллары турында тулы белешмәләр белән таныштыруны күздә тоткан һөнәри белем бирү һәм мәгълүмат бирү;

- конкрет һөнәр алуның индивидуаль юлын сайлауда ярдәм күрсәтүне күздә тоткан һөнәри консультация һәм диагностика;

- мәктәпнең өстәмә һәм һөнәри белем бирү учреждениеләре, шулай ук шәһәр һәм район предприятиеләре белән ведомствоара хезмәттәшлегенң оптималь системасын эшләү;

- һөнәри юнәлеш бирү мәсьәләләрендә педагогларның компетентлыгын арттыру.

Һөнәри юнәлеш бирү эшен мәктәпкәчә яшьтән башларга тәкъдим ителә, ул вакытта балаларда хезмәт күнекмәләре һәм күнекмәләре, һөнәрләр дөньясы турында башлангыч күзаллаулар формалаша. Эшнең өстенлекле формалары булып уеннар һәм конкурслар тора. Мәктәпкәчә яшьтәге балаларның хезмәт күнекмәләрен формалаштыру режим моментларын тормышка ашыру процессында бара: төркемдә, табигать почмагында кизү тору, йорт яны участогында бергәләп эшләү. Бу яшьтә балалар һөнәрләр дөньясы белән танышалар, шәһәр һәм район предприятиеләре һәм оешмаларына экскурсияләр үткәрәләр. Мәсәлән, Зәй районы мәктәпкәчә учреждениеләре Зәй янғын-коткару гарнизоны, Зәй икмәк заводы, «Зәй крекеры» кондитер фабрикасы, Зәй политехника көллияте, Зәй эчке эшләр бүлгеге, район китапханәсе кебек оешмалар белән хезмәттәшлек итә, анда балалар һөнәр һәм белгечлек үзенчәлекләре белән танышалар.

Эшнең чираттагы этабы-башлангыч звено укучылары белән эшләү, башлангыч сыйныф укучыларында һөнәрләр дөньясы турында күзаллаулар формалаша, һөнәргә кызыксыну үсә. Районда «Открытие» проектын гамәлгә ашыру буенча системалы эш алып барыла, аның максаты-шәһәр һәм район предприятиеләрендә, оешмаларында булу аша һөнәрләр дөньясы белән танышу. Әлегә эштә катнашу нәтижәсе булып «Һөнәрләрнең гажәеп дөньясы» проектын яклау тора. Шулай ук мәктәп яны участогында эшләү, өмәлдә, Тимур хәрәкәтендә катнашу аша хезмәт күнекмәләрен һәм күнекмәләрен формалаштыру һәм үстерү дәвам итә.

5-9 сыйныф укучылары белән эшләү һөнәри юнәлеш бирү планының мөһим өлеше булып тора. Бу юнәлеш буенча эшнең төп өлешен социаль партнерлык тәшкил итә. Районның мәгариф учреждениеләре шәһәр һәм район предприятиеләре һәм оешмалары белән хезмәттәшлек итә.

Зэй политехника көллияте базасында Ел саен икътисадчы, программист, эретеп ябыштыручы, пешекче, электромонтер, тракторчы һөнәрләре буенча «Профиквест» һөнәри ориентация уены уза; «Веб-технологияләр», «Пешекче эше», «Эретеп ябыштыру технологияләре», «Эшмәкәрлек» компетенцияләре буенча «ZAINSKILLS» муниципаль һөнәри осталык чемпионаты.

Уку елы дәвамында шәһәр мәктәпләре укучылары өчен Зэй ГРЭСына экскурсия сәфәрләре оештырыла, анда балалар ГРЭС төзелеше тарихы белән таныштылар, бу предприятиенң бөтен куәтен һәм катлаулылыгын тиешенчә бәяләделәр, коллективның бергәләп эшләвенә инандылар, белгечләрнең эшен күзәттеләр, турбоагрегатларның, электр жиһазларының, исәпкә алу приборларының нәрсә икәннен үз күзләре белән күрделәр. башка бик күп нәрсәләр.

“Кванториум” АНО белән хезмәттәшлек кысаларында 5-11 сыйныф укучылары якындагы берничә елга кирәкле һөнәрләр дөньясы белән танышалар, «Киләчәк предприятиеләре өчен кадрлар» һөнәри юнәлеш бирү мастер-классларында катнашалар, киләчәк һөнәр сайлаганда һәм эшкә урнашканда конкурентлыкка сәләтлелек күнекмәләрен үстерәләр.

Өлкән звено укучылары белән эш өлкән сыйныф укучыларының ихтыяжларына туры китереп төзелгән, чөнки бу чорда укучылар урта махсус һәм югары һөнәри белем бирү йортлары белән таныша, һөнәри планнарга бәя бирү һәм коррекцияләү, һөнәргә үз-үзләрен эзерләү бара. Әлеге этапта ТР югары уку йортлары һәм махсус урта уку йортлары вәкилләре белән очрашулар үткәрелә.

Профильгә эзерлек Зэй районының барлык мәктәпләрендә дә оештырылган. Профиль алды эзерлегә 100% тәшкил итә.

Муниципаль проектлар мәгариф идарәсенен, гомуми белем бирү учреждениеләренен урта һөнәри һәм югары белем бирү учреждениеләре белән, район эш бирүчеләренен тыгыз төзелгән партнерлык мөнәсәбәтләре нәтижәсендә тормышка ашырылды, бу исә балаларга Зэй муниципаль районы территориясендә кирәкле һөнәрләр алуга юнәлдерелгән һөнәри юнәлеш бирү эшенен нәтижәсен көчәйтәргә мөмкинлек бирде.

Шулай итеп, эш планы чараларын гамәлгә ашырганда укучыларның һөнәри үзбилгеләнүе буенча системалы эш алып барыла. Укуның билгеле бер баскычын тәмамлап, киләчәктә тормышларына йогынты ясаучак һөнәр сайлау турында аңлы карар кабул итәләр. Яшь кешенең профессионал буларак та, жәмгыять эгъзасы буларак та уңышы аңардан тора. Муниципаль дәрәжәдә һөнәри юнәлешле һәм белем бирү субъектларының үзара хезмәттәшлегенен тәкъдим ителгән системасы укучыларның компетенцияләрен күтәрергә, чыгарылыш укучыларын эшкә урнаштыру проблемаларын хәл итәргә мөмкинлек бирчәк. Нәтижәдә, муниципалитетта уңайлы мохит барлыкка килчәк, анда һәр бала уңышлы һәм кирәкле булачак.

«Һөнәри юнәлеш бирү эше»

юнәлешен гамәлгә ашыру буенча төп чаралар исемлегә

№	Чараның исеме	Гамәлгә ашыру срогы	Жаваплы башкаручы
----------	----------------------	----------------------------	--------------------------

1. Мәктәпкәчә мәгариф учреждениеләрендә гамәлләр			
1	Экскурсиялар, шул исәптән виртуаль, «Һөнәрләр әлифбасы» ачык ишекләр көне үткәрү	ел дәвамында	Мәктәпкәчә белем бирү учреждениесе житәкчесе
2	«Төрле һөнәр ияләре белән очрашу» чараларын үткәрү	ел дәвамында	Мәктәпкәчә белем бирү учреждениесе житәкчесе
3	«Минем гаиләм һөнәре», «Балалар бакчасында кем эшли?» " проектларын гамәлгә ашыру."h. б.	ел дәвамында	Мәктәпкәчә белем бирү учреждениесенең өлкән тәрбиячесе
4	"Һөнәр" темасына балалар белән ачык чаралар үткәрү	ел дәвамында	Мәктәпкәчә белем бирү учреждениесенең өлкән тәрбиячесе
2. Профиль алды сыйныфларын һәм профильле укытуны үстерү эшчәнлеген оештыру-методик тәэмин итү			
1	Профиль алды сыйныфлары һәм профильле укыту чараларын оештыру һәм гамәлгә ашыру өчен җаваплы вазыйфай затларны билгеләү	август- сентябрь	Гомуми белем бирү оешмасы житәкчесе (алга таба- мәгариф оешмасы житәкчесе)
2	ЗМРда профиль алды сыйныфлары исемлеген раслау	Сентябрьн ең 1 атнасы	мәгариф идарәсе методисты
3	"Һөнәри юнәлеш бирү эшен оештыруның яңа алымнары» педагогик советын үткәрү	октябрь- ноябрь	Мәгариф оешмасы житәкчесе
4	Мәгариф оешмасы һәм партнер оешмалар арасында челтәр хезмәттәшлеге шартнамәләрен (киләшүләрен) төзү	август- сентябрь	Мәгариф оешмасы житәкчесе
5	Уку-укыту программаларын, өстәмә белем бирү программаларын, дәрестән тыш эшчәнлек чаралары планын эшләү	август- сентябрь	Мәгариф оешмасы житәкчесе
6	Профиль алды сыйныфларын үстерү эшчәнлеген оештыру-методик тәэмин итү	Ел дәвамында	Мәгариф идарәсе
3. Профиль алды һәм профильле сыйныфлар укучылары өчен чаралар			
1.	STEM-белем бирүнең модульле программасын гамәлгә ашыру, 1-4 сыйныфлар (табигый фәннәр, технология, инженер сәнгате, математика)	ел дәвамында аерым план буенча	"7 нче урта гомуми белем бирү мәктәбе" МБМУ, башлангыч белем бирү буенча директор урынбасары
2.	«Киләчәккә Билет" һөнәри юнәлеш бирү чараларында катнашу	уку елы дәвамында	Мәгариф оешмасы житәкчеләре
3.	Иртә һөнәри юнәлеш бирүгә юнәлдерелгән ачык дәрестәр циклы тәҗрибәсен исәпкә алып гамәлгә ашырыла торган ачык онлайн-	уку елы дәвамында	Мәгариф оешмасы житәкчеләре, сыйныф житәкчеләре

	дәресләрдә катнашу		
4.	«Яңа һөнәрләр атласы» ярдәмлеген өйрәнү	уку елы дэвамында	Фән укытучылары, сыйныф житәкчеләре
5.	7 - 11 сыйныф укучыларына һөнәри диагностика һәм һөнәри консультация бирү: - "Мәнфәгатләр картасы»; - "Һәвәслек һәм профессиональ юнәлешлек»; - "Һөнәри һәвәслекләр»; - "Шәхеснең профессиональ тибы» - "Сайлау мотивлары»; - "Һөнәри кызыксыну" анкетасы. Гуманитар технологияләрне сынау һәм үстерү үзәге платформасында тестлар узу https://proforientator.ru/	уку елы дэвамында	ТЭ буенча директор урынбасарлары, педагог-психологлар
6.	«Зэй политехник көллияте» ДАҺБУнең һөнәри юнәлеш бирү эше планы кысаларында профиль алды сыйныфлары һәм сәламәтлек мөмкинлекләре чикләнган балалар белән чараларда катнашу	ел дэвамында аерым план буенча	"Зэй политехник көллияте" ДАҺБУ житәкчесе, ТЭбуенча директор урынбасарлары "2 нче мәктәп" МБМУ "3 нче мәктәп" МБМУ "6 нчы мәктәп" МБМУ "7 нче мәктәп" МБМУ, «Р.Ш.Фәрдиев исемендәге Татар гимназиясе» МБМУ, "Зэйнең 9 нчы мәктәбе сәламәтлек мөмкинлекләре чикләнган балалар өчен" ДБМУ
7.	Һөнәри эшчәнлек өчен уку предметының эһәмияте элементларын үз эченә алган гомуми белем бирү циклы дәресләре (Киләчәк конструкторы платформасындагы контент-мәгълүмати комплекс материаллары) bvb-kb.ru)	ел дэвамында (кимендә 4 сәгать)	Мәгариф оешмасы предмет укытучылары
8.	"Россия-минем офыкларым»6-11 сыйныфларында атналык һөнәри юнәлеш бирү дәресләре	ел дэвамында	Сыйныф житәкчеләре
9.	Дәрестән тыш эшчәнлек кысаларында проект эшчәнлеге	ел дэвамында	Мәгариф оешмасы предмет укытучылары
10	Профильле укыту программалары	ел	Урта гомуми белем

	буенча ДЙА на эзерлек эшчэнлеген оештыру	дэвамында	житэкчеләре
11	Мәктәпләрдә һөнәри юнәлешле очрашуларда катнашу. Региональ югары белем бирү мәгариф оешмаларында ачык ишәкләр көннәрендә булу	уку елы дэвамында	МИ методистлары, Мәгариф оешмасы житәкчесе
12	«Юниорлар» категориясе буенча һөнәри осталык буенча Бөтенроссия чемпионаты хәрәкәтенең төбәк чемпионатында, «Абилимпикс» мөмкинлекләре чикләнган затлар өчен һөнәри осталык чемпионатында катнашу	аерым график буенча	Мәгариф оешмасы житәкчесе, "Зәй политехника көллияте" ДАҺБУ житәкчесе
13	Олимпиада хәрәкәтендә (аерым фәннәр буенча Бөтенроссия олимпиадасында һәм мәктәп укучыларының республика олимпиадасында), «Республика олимпиада үзәге» ДАМУ, «Талантлар Университеты» АНО, Сириус моделе буенча республика үзәге оештыра торган профильле сменаларда һәм чараларда катнашуны оештыру	уку елы дэвамында	Мәгариф оешмасы житәкчесе, «Республика олимпиада үзәге» ДАМУ, «Талантлар университеты» коммерциягә карамаган автоном оешмасы
14	Профиль алды сыйныфларының муниципаль слеты	май	Мәгариф идарәсе
15	Агрокласс укучыларының махсус проектларда катнашуын оештыру: - «Агрочөчләр» холдингының "Аграр класслар" проекты; - "Татарстан фәне һәм яшьләре – Агровызовлар» фәнни-гамәли конференциясе; - «Минем кече Ватаным» яшь уйлап табучыларның республика олимпиадасы; - мәктәп укучыларының «Милли Технологик олимпиада» Бөтенроссия дисциплинаара олимпиадасы; - авыл жирлекләрендәге һәм кече шәһәрләрдәге гомуми белем бирү учреждениеләре укучылары арасында «АгроНТРИ» Бөтенроссия конкурсы; - укучылар өчен Ачык Чемпионат "Агро. Бизнес. Старт"; - яшь аграрийларның «Юннат» Бөтенроссия конкурсы һәм башкалар.; - Сити-фермерлык, Флористика,	уку елы дэвамында	"Кадер УББМ" МБМУ, «Сәвәләй урта гомуми белем бирү мәктәбе» МБМУ, «Аксар төп гомуми белем бирү мәктәбе» МБМУ, «Якты Күл төп гомуми белем бирү мәктәбе» МБМУ, «Сарсаз-Баграж төп гомуми белем бирү мәктәбе» МБМУ, «Югары Нәлем төп гомуми белем бирү мәктәбе» МБМУ, «Бохарай төп гомуми белем бирү мәктәбе» МБМУ, «Төги төп гомуми белем бирү мәктәбе» МБМУ

	<p>Ландшафт дизайны, ветеринария, Агрономия компетенцияләре буенча Юниорлар категориясе буенча һөнәри осталык буенча Бөтенроссия чемпионат хәрәкәтенә төбәк чемпионаты;</p> <ul style="list-style-type: none"> - «Киләчәккә Билет», «Проектория» һөнәри юнәлеш бирү чараларында, һөнәри юнәлеш бирүнең бердәм моделендәге башка чараларда катнашу; - «Фәнгә адымнар-2026" Республика фәнни - гамәли конференциясе (март); - «Туган жир сулышы" Республика фәнни-гамәли конференциясе (апрель); - «Татарстан Республикасында агротехнологик класслар системасын үстерү» проектын гамәлгә ашыру кысаларында “Зәй элеваторы" ЖЧЖенә экскурсияләр 		
16	<p>Инженер сыйныфлары укучыларының махсус проектларда катнашуын оештыру:</p> <ul style="list-style-type: none"> - сыйныфларны тантаналы ачу - Soft skills компетенцияләрен үстерү буенча «Тренинг-класс" челтәр майданчыгы эшен оештыру; - «Һөнәргә үрнәк бул» һөнәри юнәлеш бирү фестивале укучыларның проект эшләрен яклау; - 9-11 сыйныф укучылары өчен «Университет шимбәләре» агарту-белем бирү проектын гамәлгә ашыру; - «Һөнәр: адым артыннан адым» проектын гамәлгә ашыру; - 5-11 сыйныфлар өчен «Энергетика өметә» укучылар олимпиадасы.; - 9-11 сыйныфлар өчен «Энергетикада беренче адымнар» мәктәп укучыларының тармак олимпиадасы; - 7-11 сыйныфлар өчен «Булачак тикшеренүчеләр-фәннең киләчәге» мәктәп укучыларының төбәк олимпиадасы; - «Эзләнү һәм казанышлар горизонтлары» республика фәнни-житештерү предприятиесе; - «Киләчәкне КДЭУ дан сайлылар» 	<p>ел дэвამында аерым план буенча</p>	<p>“2 нче мәктәп" МБМУ “4 нче мәктәп" МБМУ “6 нчы мәктәп" МБМУ “7 нче мәктәп" МБМУ</p>

	ачык ишекларнең күчмә көннәре		
17	<p>Психология-педагогика сыйныфлары укучыларының махсус проектларда катнашуын оештыру:</p> <ul style="list-style-type: none"> - сыйныфларны тантаналы ачу - психологик-педагогик юнәлештәге сыйныфлар өчен "НГПУ ның ачык педагогик остаханәсендә" катнашу (Яр Чаллы шәһәренең 42нче база мәктәбе мәйданчыгында); - «НГПУ» югары һөнәри белем бирү ФДБМУнең «киләчәккә адым» Бөтенроссия фәнни-гамәли конференциясендә катнашу; - «НГПУ» югары һөнәри белем бирү ФДБМУнең «#ВМоменте " психология буенча онлайн-олимпиадасында катнашу; - «һөнәри пробалар чемпионаты» республика конкурсында катнашу. <p>Ушинский исемендәге Бөтенроссия психологик-педагогик олимпиадасында катнашу,</p> <ul style="list-style-type: none"> - "Педагогик һөнәргә Старт» республика конкурсында катнашу; - Чаллы шәһәренең психологик-педагогик класслар слетында катнашу (НДПУ мәйданчыгында) 	<p>аерым план буенча ел дәвамында</p> <p>сентябрь октябрь ноябрь февраль март апрель апрель май июнь</p>	<p>“1 нче мәктәп" МБМУ “2 нче мәктәп" МБМУ “3 нче мәктәп" МБМУ “4 нче мәктәп" МБМУ “5 нче номерлы төп гомуми белем бирү мәктәбе” МБМУ " Түбән Биш урта гомуми белем бирү мәктәбе " МБМУ " Хәсәнов исемендәге Бигеш урта гомуми белем бирү мәктәбе» МБМУ</p>
18	<p>Медицина сыйныфлары укучыларының махсус проектларда катнашуын оештыру:</p> <ul style="list-style-type: none"> - беренче табибка кадәрге ярдәм күрсәтү буенча мастер-классларда, шул исәптән үзәк район хастаханәсе базасында төрле патологияләр вакытында катнашу; - укучылар арасында күзәтү буенча олимпиадада катнашу; - табибка кадәр беренче ярдәм күрсәтү, ашыгыч хәлләрдә коткару буенча ярышларда катнашу. 	<p>сентябрь-декабрь ноябрь май</p>	<p>«Чыбыклы төп гомуми белем бирү мәктәбе " МБМУ, "Югары Шепкә төп гомуми белем бирү мәктәбе" МБМУ, «Зәй үзәк хастаханәсе " ДАССУ</p>
<p>4. Һөнәри сайлау һәм предприятиеләр һәм оешмалар белән үзара хезмәттәшлек мәктәптә Һөнәри юнәлеш бирүнең нәтижәле системасын булдыру өчен кызыксынган ведомстволарның көчләрен берләштерү максатында</p>			
1.	«Яшьләр эшләре буенча идарә " МКУ белән үзара хезмәттәшлек	ел дәвамында	Мәгариф идарәсе

2.	Һөнәри юнәлеш бирү кысаларында шәһәрнең хезмәт һәм мәшгульлек үзәге белән үзара хезмәттәшлек	ел дәвамьнда	Мәгариф идарәсе
3.	Яр Чаллы дәүләт педагогика университеты белән хезмәттәшлек	ел дәвамьнда	Мәгариф идарәсе
4.	Агро, энергетика, медицина ВУЗлары һәм СУЗлар белән үзара хезмәттәшлек	ел дәвамьнда	Мәгариф идарәсе
5.	9-11 сыйныф укучылары өчен «Университет шимбәләре» агарту – белем бирү проектын гамәлгә ашыру	ел дәвамьнда	КДЭУ, «Татэнерго» АЖ филиалы - Зәй ГРЭСы
6.	Инженер, математика сыйныфлары укучылары өчен «Инженерлык шимбәләре» проектын гамәлгә ашыру	ел дәвамьнда	УТЭ, КДЭУ буенча директор урынбасарлары, «Татэнерго» АЖ филиалы - Зәй ГРЭСы
7.	«Татэнерго» АЖ филиалында - Зәй ГРЭСында профиль алды инженер класслары һәм энергоклассның танышу һәм житештерү экскурсияләре	ноябрь, март	«Татэнерго» АЖ филиалы - Зәй ГРЭСы, ТЭ буенча директор урынбасарлары
8.	Зәй үзәк район хастаханәсенә профиль алды медицина классының житештерү экскурсияләре	ноябрь, март	Зәй үзәк район хастаханәсе, ТЭ буенча директор урынбасары
9.	9-11 сыйныф укучыларының «Киләчәкне безнең белән сайлылар! " ачык ишекләр көне чараларында катнашуы "7 нче урта гомуми белем бирү мәктәбе" МБМУ базасында	ноябрь	"Казан дәүләт энергетика университеты" югары һөнәри белем бирү ФДБМУ, Мәгариф оешмасы директорлары
10	«Татэнерго» АЖ филиалы - Зәй ГРЭСы белгечләренә мәктәп укучылары арасында алга таба хезмәттәшлек итүгә һәм эшкә урнашуга юнәлдерелгән реклама эше	ел дәвамьнда	«Татэнерго» АЖ филиалы - Зәй ГРЭСы
11	«Татэнерго» АЖ филиалы - Зәй ГРЭСы белгечләренә «7 нче номерлы урта гомуми белем бирү мәктәбе» МБМУ инженер классының дәрестән тыш эшчәнлегә программасында каралган белем һәм күнекмәләргә эшкәртү процессында катнашуы	ел дәвамьнда	«7 нче урта мәктәп» МБМУ, «Татэнерго» АЖ филиалы - Зәй ГРЭСы
12	«Татэнерго» АЖ филиалы - Зәй ГРЭСы белгечләренә жәлеп итеп, «7 нче мәктәп» МБМУның инженерлык сыйныфы укучылары өчен мастер-класслар үткәру	ел дәвамьнда	"7 нче мәктәп" МБМУ, УЭ, ТЭ буенча директор урынбасарлары, «Татэнерго» АЖ

			филиалы - Зэй ГРЭСы
5. Профиль алды сыйныфлары житэкчеләре һәм педагоглары өчен чаралар			
1	Актуаль мәсьәләләр буенча киңәшмәләр, семинарлар оештыру һәм уздыру: - профильгә эзерлек чараларын гамәлгә ашыру мәсьәләләре буенча киңәшмә 2025/2026 уку елында профильле укыту»; - «Профиль алды сыйныфлары укучыларының проект эшчәнлегенә» семинары; - «Профиль алды класслары чараларын гамәлгә ашыру буенча ЖЧЖ эшчәнлегенә мониторинг күрсәткечләре турында» киңәшмә («Ел агроклассы», "Ел педклассы», «Ел инженерлык классы») - "Һөнәри юнәлешле эш нәтижеләренә анализ. 9,11 сыйныфны тәмамлаучыларны эшкә урнаштыру»	Октябрь Декабрь Март	ТР мәгариф һәм фән министрлыгы, ТР ИРО, Мәгариф идарәсе
2	Укучылар белән һөнәри юнәлеш бирү системасында аларның ролен билгеләү буенча тәрбия эшләре буенча директор урынбасарлары, педагог-навигаторлар белән инструктив-методик киңәшмә һәм эшчәнлекне планлаштыру	сентябрь	Мәгариф идарәсе
3	«Татарстан Республикасында бердәм методика көне» проекты кысаларында житэкчеләр һәм педагоглар өчен «Профильле һәм профильле эзерлек: 5 нче сыйныфтан килчәк һөнәренә»т емасына Онлайн-семинар	ноябрь	ТР «ИРО " ӨСТӘМӘ ҺӨНӘРИ БЕЛЕМ БИРҮ ДАМУ
4	Өстәмә һөнәри белем бирү программалары буенча педагогларны укытуны оештыру	в течение учебного года	Казан ДАУ ЮБ ФДБМУ, Казан ДАВМ ЮБ ФДБМУ, ТР ИРО
5	«Сыйныф житәкчесе сәгатә» республика проекты кысаларында «ИРО» өстәмә һөнәри белем бирү дәүләт мәгариф учреждениесе вебинарлары	в течение года	«ИРО» өстәмә һөнәри белем бирү дәүләт мәгариф учреждениесе сыйныф житәкчеләре, педагог-психологлар
6	«НГПУ» югары һөнәри белем бирү ФДБМУ ИДПО базасында «Килчәк һөнәр дөнъясында» белем бирү курсы гамәлгә ашыру программасы буенча мәктәп остаз-педагогларының	ноябрь	НГПУ, МИ житәкчеләре, остаз-мәктәп педагоглары

	квалификациясен күтәрү курсларында укыту		
7	«Азык-төлек иминлеген технологик тәмин итү» милли проектының «АПКда кадрлар» федераль проекты кысаларында «профильле агротехнология фәннәрен укытуның эчтәлеге һәм методикасы» программасы буенча Татарстан Республикасы урта гомуми белем бирү учреждениеләренең агротехнология сыйныфлары укытучыларының квалификациясен күтәрүне оештыру.	III-IV квартал 2026 ел.	Казан ДАУ югары белем бирү ФДБМУ (киләшү буенча), ТР ИРО, ТР Мәгариф һәм фән Министрлыгы, Сәвәләй һәм Кадер УББМ
8	«Профиль алды сыйныфлары чараларын гамәлгә ашыруның иң яхшы тәҗрибәләрен тәкъдир итү» түгәрәк өстәле	май	Мәгариф идарәсе
6. Ата-аналар өчен чаралар			
1	«Һөнәри ориентация – киләчәккә инвестицияләр» шәһәр ата-аналар жыелышы «7 нче мәктәп» МБМУ базасында	сентябрь	Мәгариф идарәсе, Казан дәүләт энергетика университеты, Зәй ГРЭСЫ, "Зәй шәһәре халыкны эш белән тәмин итү үзәге» ДКУ
2	Ата-аналар жыелышлары: - "Балалар дөньясы һәм өлкәннәр дөньясы: нокталар Бәйләнешләр» - "Баланың һәвәсләген һәм сәләтен өйрәнү»; - "Жәйге ялны оештыру һәм укучыларны эшкә урнаштыру»; "Ата-аналар өчен шпаргалка. Чыгарылыш имтиханнарын әзерләү һәм тапшыру чорында ярдәм»; "Булачак унынчы сыйныф укучылары өчен ата-аналар жыелышы. Укыту профильләре белән танышу»	ел дәвамында	ТЭ буенча директор урынбасарлары, сыйныф җитәкчеләре, психологлар, социаль мөгаллимнәр, тәрбиячеләр
3	6-11 сыйныф укучыларының ата-аналары өчен ата-аналар жыелышы (контент-мәгълүмат комплексыннан материаллар киләчәк конструкторы платформасында) bvb-kb.ru)	ноябрь	Сыйныф җитәкчеләре, педагог-психологлар
4	Һөнәри юнәлеш бирү мәсьәләләре буенча ата-аналарга консультация бирү	ел дәвамында	Сыйныф җитәкчеләре, педагог-психологлар
7. Массакүләм мәгълүмат чараларында мәгълүмат бирү һәм яктырту			

1	Тематик күргөзмөлөрнө оештыру китапханədə һөнәри юнөлешләр, балалар бакчасы, мәктәп фойесындагы стендларда, сайтта	ел дэвамында	УЭ һәм ТЭ буенча директор урынбасарлары, мәктәпкәчә белем бирү учреждениесенең өлкән тәрбиячесе
2	Мәктәп стендларында «Татэнерго» АЖ филиалы - Зәй ГРЭСы һәм башка предприятиеләр турында һөнәри юнөлеш бирү материалларын урнаштыру	январь- февраль	Тәрбия эшләре буенча директор урынбасарлары
3	Профориентация буенча Стенд бизәү. Рубрикалар: - "Синең һөнәри киләчәгең»; - "Һөнәр типлары»; "Кая укырга барырга»; - "Хезмәт эшчәнлеге структурасы»; - Районның, республиканың хезмәт базары ихтыяжлары; - Битне мәктәп сайтында рәсмиләштерү.	ел дэвамында	УЭ һәм ТЭ буенча директор урынбасарлары, мәктәпкәчә белем бирү учреждениесенең өлкән тәрбиячесе
4	ПППК НГПУ эшчәнлеге турында материалларны #ПЕДКЛАССЫРОССИЯ федераль телеграмма-каналында һәм #ПЕДКЛАССЫРОССИЯнең рәсми төркемендә ВКонтактеда урнаштыру)	Уку елы дэвамында	МИ житәкчесе (мәктәпнең педагог-остазлары)
5	Чараларны ММЧда яктырту	ел дэвамында	УЭ һәм ТЭ буенча директор урынбасарлары, мәктәпкәчә белем бирү учреждениесенең өлкән тәрбиячесе
8. Яшьләренең мәшгульлегенә һәм эшкә урнашуына ярдәм итү системасы эшләвен тәэмин итү максатында профадатацияләү			
1	Чыгарылыш укучыларын алдан һәм фактта эшкә урнаштыру турында мәгълүматлар банкын төзү	май-август	Тәрбия эшләре буенча директор урынбасарлары, сыйныф житәкчеләре
2	Опекага алынучыларны һәм «хәвеф-хәтәр төркеме» балаларын эшкә урнаштыруда ярдәм күрсәтү	июнь- август	Тәрбия эшләре буенча директор урынбасарлары, социаль педагоглар, сыйныф житәкчеләре

9. Һөнәри юнәлеш бирү эшенең сыйфатын мониторинглау			
1	9 нчы һәм 11 нче сыйныфларда ДИА арадаш һәм төп нәтижәләрен мониторинглау	Ел дәвамында	Мәгариф идарәсе методистлары
2	Мәгариф оешмасы эшчәнлеге мониторингы.	май	Мәгариф идарәсе
3	Профиль алды класслары чараларын гамәлгә ашыруның иң яхшы мәгариф оешмасы -лидерларын билгеләү ("Ел агроклассы", «Ел педклассы», «Ел инженерлык классы», «Ел энергоклассы»)	июнь	Тәрбия эшләре буенча директор урынбасарлары
4	Укучыларның һөнәри юнәлеш буенча сыйныф житәкчеләренең ижади хисаплары	август	Мәгариф идарәсе методистлары
5	Һөнәри нияتلәрнең туры килүенә Анализ укучыларның һәм аларның түгәрәкләрдә, секцияләрдә, факультативларда, сайлау курсларында катнашулары	август	Тәрбия эшләре буенча директор урынбасарлары
6	Профиль сайлауның һәм мәктәпне тәмамлаучыларны алга таба укыту	август	Укыту эшләре буенча директор урынбасары

7.11. «Инвалид балаларга белем бирүне һәм әлеге өлкә хезмәткәрләренең квалификациясен күтәрүне кертп, тәрбияне һәм өстәмә белемне үстерү " ярдәмче программасын гамәлгә ашыруны бәяләү индикаторлары

№ пп	Максатчан күрсәткечләр	2026	2027	2028	2029	2030
«Оештыру-идарә чаралары" юнәлешен гамәлгә ашыру						
1	Тәрбия һәм иминлекне тәмин итүнең актуаль мәсьәләләре буенча квалификация күтәрү курсларын узган яисә стажировка майданчыкларында катнашкан сыйныф житәкчеләренең тәрбия эше буенча директор урынбасарлары өлеше, %	30	40	40	44	45
2	Базаларында өстенлекле юнәлешләр буенча стажировка майданчыклары оештырыла торган гомуми белем бирү учреждениеләре өлеше, %	15	20	20	20	25
3	Һөнәри осталык конкурсларында катнашучы тәрбия өлкәсе кадрларының өлеше.	5	6	6	7	8
4	Муниципаль мәгариф учреждениеләрендә гамәлгә ашырыла торган социаль әһәмиятле Муниципаль проектлар саны, бер.	16	16	16	17	18
5	Балалар һәм яшүсмерләр арасында асоциаль	80	90	100	100	100

	күренешләрне профилактикалау буенча яңа методикалар һәм технологияләр кертүче мәгариф учреждениеләре өлеше, %					
«Социаль-актив шәхес тәрбияләү, балалар хәрәкәтен үстерү» юнәлешен гамәлгә ашыру						
6	Балаларны балалар иҗтимагый хәрәкәте волонтерлык хәрәкәте белән колачлау, %	89	89	89	89	90
7	Семинарларда, вебинарларда һ. б. юнәлешләр буенча катнашкан балалар иҗтимагый берләшмәләре житәкчеләренең өлеше, %	95	95	100	100	100
8	Һөнәри осталык конкурсларында катнашучы балалар иҗтимагый берләшмәләре житәкчеләренең өлеше, %	20	20	20	25	27
9	Балалар хәрәкәте линиясе буенча үткәрелгән слетлар, форумнар, белем бирү сменалары саны, бер.	6	6	7	8	9
10	Балалар иҗтимагый хәрәкәте линиясе буенча конкурсларда катнашучы ЮИД отрядлары, Яшь Армия отрядлары, волонтерлык отрядлары, дружиналар советлары һәм өлкән сыйныф укучылары советлары өлеше, %	80	85	90	90	95
«Ата-аналар белән эшләнүнең өстенлекле юнәлешләре» юнәлешен гамәлгә ашыру						
11	Ата-аналар иҗтимагый формираниеләре (ата-аналар комитетлары, аталар советлары һ. б.) эшли торган мәгариф учреждениеләре өлеше, %	100	100	100	100	100
12	Гаилә тәрбиясе мәсьәләләре буенча семинарлар, вебинарлар һәм квалификация күтәрү курслары узган директор урынбасарлары һәм сыйныф житәкчеләре өлеше, %	60	80	80	85	100
13	Ата-аналарның гомуми белем һәм психологик агартуның төрле формаларын колачлаган, шулай ук гомуми белем һәм тәрбия мәсьәләләре буенча конференцияләрдә, форумнарда катнашучы ата-аналар өлеше, %	100	100	100	100	100
14	Авыр тормыш хәлендә калган, психологик-педагогик һәм социаль ярдәм алган гаиләләр һәм балалар өлеше, %	100	100	100	100	100
«Балигь булмаганнарның хокук бозуларын һәм үз-үзләрен тотышындагы тайпылышларны профилактикалау» юнәлешен гамәлгә ашыру						
15	Балигь булмаганнарда хокук аңы һәм хокукый культура формалаштыру нәтижәсе буларак яшүсмерләр жинаятьчелеге дәрәжәсенен кимүе, $V = A / B - 100\%$, монда А-мәгариф учреждениесендә хокук бозулар һәм	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3

	жинаятълэр кылган балалар һәм яшүсмерлэр саны; В-мәгариф учреждениесендә укучыларның гомуми саны-иң чик күрсәткеч %					
16	Социаль куркыныч хәлдә булган ачыкланган гаиләләргә балаларны укутуда һәм тәрбияләүдә ярдәм күрсәтү, аларны уңай динамика белән профилактик исәптән төшерү, %	100	100	100	100	100
17	Авыр тормыш хәлендә калган, психологик-педагогик һәм социаль ярдәм алган гаиләләр һәм балалар өлеше, %	100	100	100	100	100
18	Балаларны һәм яшүсмерләргә ял итү эшчәнлегенә жәлеп итү: $V = A / B - 100\%$, кайда А-өстәмә белем бирү учреждениеләрендә шөгыйльләнүче балалар һәм яшүсмерләр саны; В-мәгариф учреждениесендә укучыларның гомуми саны;	98	98	98	98	100
19	Балаларны һәм яшүсмерләргә «хәвеф-хәтәр төркеме» ял итү эшчәнлегенә белән колачлау: $V = C / D - 100\%$ монда С-өстәмә белем бирү учреждениеләрендә шөгыйльләнүче «наркотиклаштыру буенча хәвеф-хәтәр төркеме» балалары һәм яшүсмерләргә саны; D-мәгариф учреждениесендә «хәвеф-хәтәр төркемдә» торучы укучыларның гомуми саны	94	95	96	96	100
20	Балаларны һәм яшүсмерләргә жәйге ялның, сәламәтләндрүнең һәм мәшгульлекнең оешкан формалары белән колачлау: $V = A / B - 100\%$, монда А-жәйге ял, сәламәтләндрү һәм мәшгульлек формалары белән колачланган балалар һәм яшүсмерләр саны; В-мәгариф учреждениесендә укучыларның гомуми саны;	30	35	35	35	40
21	«Хәвеф-хәтәр төркеме» балаларын һәм яшүсмерләргә жәйге ялның, сәламәтләндрүнең һәм мәшгульлекнең оешкан формалары белән колачлау: $V = C / D - 100\%$, монда С-жәйге ял, сәламәтләндрү һәм мәшгульлекнең оешкан формалары белән колачланган «наркотизация буенча куркыныч төркемнәре» балалар һәм яшүсмерләр саны; D-мәгариф учреждениесендә «Хәвеф-хәтәр	60	65	65	65	70

	төркемендә» торучы укучыларның гомуми саны $V1 = A / B * 100\%$ А-уку елы дәвамында мәктәп тарафыннан ачыкланган социаль имин булмаган гаилләр саны; В-мәктәптә укучыларның гомуми саны					
«Гражданлык-патриотик тәрбия» юнәлешен гамәлгә ашыру						
22	Укучыларны хәрби-патриотик һәм гражданлык-патриотик юнәлештәге чаралар һәм ярышлар белән колачлау %	100	100	100	100	100
23	«Юнармия» ВВПОД укучыларын колачлауны арттыру, %	29	30	35	40	45
24	Патриотик юнәлештәге фәнни-тикшеренү конференцияләрендә, конкурсларында, фестивальләрендә, шул исәптән Туган як тарихын өйрәнү буенча укучылар санын арттыру, %	3	4	5	6	8
25	Ел саен гражданлык - патриотик юнәлештәге традицион чаралар һәм ярышлар уздыру, бер.	50	50	55	60	65
«Технологик белем бирүне, фәнни-техник ижатны үстерү» юнәлешен гамәлгә ашыру						
26	Техник юнәлешле, махсус белеме булган берләшмәләрдә эшләүче өстәмә белем бирү педагогларының өлеше, %	10	10	10	10	10
27	Өстәмә белем бирү учреждениеләре базасында ресурс үзәкләрен ачу һәм эшләтеп жибәрү.	1	1	2	2	3
28	Балаларны техник һәм спорт-техник юнәлештәге өстәмә белем белән тәмин итү, %	21	21	21	21	23
29	Техник ижатны үстерү буенча укыган яисә квалификация күтәрү курсларын узган өстәмә белем бирү педагоглары өлеше, %	3	3	3	3	5
«Сәламәтлек, сәламәт яшәү рәвешен булдыру һәм имин белем бирү мохите булдыру» юнәлешен гамәлгә ашыру						
30	Мәктәп укучыларының гомуми саныннан беренче төркем сәламәтлеге булган балалар өлеше, %	22	22	23	23	25
31	Спорт берләшмәләрендә шөгыйльләнүче укучылар өлеше, %	40	40	45	50	55
32	Сәламәт яшәү рәвешен пропагандалауга юнәлдерелгән бөтенроссия, республика, шәһәр акцияләрендә, ярышларында катнашучы укучыларның өлеше, %	80	85	90	95	97
33	Медицина эшчәнлегенә лицензиясе булган балалар бакчалары саны бер.	18	18	18	18	18
34	Укучыларны балаларның гомуми саныннан	99	99	99	99	99

	кайнар ризык белән колачлау, %					
35	Укучыларны балаларның гомуми саныннан 2 тапкыр кайнар ризык белән тәэмин итү, %	68	68	68	68	68
36	Хезмәт шартлары буенча эш урыннары аттестацияләнгән оешмалар өлеше (5 елга 1 тапкыр)	100	100	100	100	100
37	Куркынычсызлык паспорты булган мәктәпләр өлеше, %	100	100	100	100	100
38	Янғын сигнализациясе булган мәктәпләр өлеше, %	100	100	100	100	100
Сәламәтлек мөмкинлекләре чикләнгән балалар өчен сыйфатлы белем алу өчен мөмкин булган шартлар тудыру						
39	Пандуслары булган мәгариф учреждениеләренә мәгариф оешмаларының гомуми саныннан өлеше, %	33	33	33	33	33
40	Сәламәтлеге мөмкинлекләре чикләнгән балалар белән эшләүче педагогларны семинарлар, консультацияләр, конференцияләр белән колачлау.	100	100	100	100	100
41	Сәламәтлеге мөмкинлекләре чикләнгән балаларны шәһәр һәм республика массакүләм чаралары, шул исәптән инвалидлар декадасы кысаларында колачлау, %	80	90	95	100	100
42	Инклюзив укыту технологияләрен сынау буенча мәктәпләр, ресурс үзәкләре саны	1	1	1	1	1
«Үнәри юнәлеш бирү эше» юнәлешен гамәлгә ашыру						
Профиль алды эзерлеге						
43	9 сыйныф укучыларының профиль алды белемнәрен саклап калу	95	96	97	98	99
44	физика буенча имтихан тапшыру өчен былелгы чыгарылыш сыйныф укучылары өлеше, %	7,1	8,1	8,9	9,5	10,5
45	химия буенча имтихан тапшыру өчен былелгы чыгарылыш сыйныф укучылары өлеше, %	8,0	8,5	9,0	9,5	10
46	биология буенча имтихан тапшыру өчен былелгы чыгарылыш сыйныф укучылары өлеше, %	28,3	29,0	29,5	30,0	30,5
47	жәмгыять белеме буенча имтихан тапшыру өчен былелгы чыгарылыш сыйныф укучылары өлеше, %	26,9	27,5	28,0	28,5	29,0
Профильле укыту						
48	гомуми белем бирү оешмаларында урта гомуми белем бирүнең уку-укыту программаларын үзләштерүче укучыларның гомуми саныннан 10-11 сыйныф укучыларын профильле белем белән колачлауны арттыру (универсаль профильне исәпкә алмыйча), %	65	68	71	74	76

49	агымдагы елда физика буенча БДИ тапшыру өчен сайлаган чыгарылыш сыйныф укучылары өлеше, %	25,6	26,5	27,0	27,5	28
50	агымдагы елда химия буенча БДИ тапшыру өчен сайлаган чыгарылыш сыйныф укучылары өлеше, %	20,0	21,0	21,5	22,0	22,5
51	быел биология буенча БДИ тапшыру өчен сайлаган чыгарылыш сыйныф укучылары өлеше, %	29,6	30,5	31,0	31,5	32,0
52	агымдагы елда жәмгыять белеме буенча БДИ тапшыру өчен сайлаган чыгарылыш сыйныф укучылары өлеше, %	28,0	28,5	29,0	29,5	30,0
53	агымдагы елда 3 һәм аннан күбрәк фән буенча БДИ тапшырган агымдагы елда чыгарылыш сыйныф укучыларының гомуми санына карата 3 фән буенча 240 балл һәм аннан күбрәк жыйган агымдагы елда чыгарылыш сыйныф укучылары өлеше	10,2	10,3	10,4	10,5	10,6
	Һөнәри ориентация					
54	иртә һөнәри ориентациягә юнәлдерелгән чаралар, шул исәптән «Киләчәккә билет» программасы кысаларында, төп һәм урта гомуми белем бирү программалары буенча укучыларның өлеше, %	30	32	34	36	37
55	8-11 сыйныф укучылары катнашкан «Проектория» ачык дәресләр циклы тәжрибәсен исәпкә алып, иртә һөнәри юнәлеш бирүгә юнәлдерелгән һәм гамәлгә ашырыла торган ачык онлайн-дәресләр үткәрүне тәэмин итү, %	75	85	90	95	100
	Һөнәри юнәлеш бирү минимумы программасын гамәлгә ашыру, шул исәптән:					
56	Дәрес эшчәнлеге: гомуми белем бирү циклы предметлары буенча дәресләрнең һөнәри юнәлеш эчтәлегенә аерым предметларның эш программаларына кертелгән гомуми белем бирү оешмалары өлеше, %	100	100	100	100	100
57	Дәрестән тыш эшчәнлек: «Киләчәккә билет» дәрестән тыш эшчәнлек курсы программасы буенча эш оештырылган гомуми белем бирү оешмалары өлеше, «Россия – минем офыкларым» дәресләр курсын да кертеп, %	100	100	100	100	100
58	Практик юнәлешле модуль: һөнәри сайлау чараларында, житештерүгә экскурсияләрдә, ООВО һәм ПОО экскурсияләрдә һәм баруда, «Киләчәк лабораториясе» һөнәри юнәлеш күргәзмәсендә яисә башкаларда катнашуда,	100	100	100	100	100

	һөнәри пробаларда, белем бирү күргәзмәләрендә, һөнәрләр ярминкәләрендә, ООВО һәм ПОО да ачык ишекләр көннәрендә катнашуда катнашучы укучылар өлеше, %					
59	Өстәмә белем бирү: өстәмә белем бирү оешмалары дәрәсләренә йөрү оештырылган гомуми белем бирү оешмалары өлеше, шул исәптән укучыларның һәвәслеген һәм белем бирү ихтыяжларын исәпкә алып «Мәгариф» милли проекты кысаларында төзелгәннәренә дә, %	100	100	100	100	100
60	Һөнәри белем бирү: һөнәри белем бирү программалары буенча белем бирү эшчәнлеген гамәлгә ашыручы оешмаларда, шул исәптән һөнәри квалификацияле уку үзәкләрендә яисә производства һөнәри белем бирү программаларын үзләштергән 10-11 сыйныф укучыларының өлеше, %	21	22	23	24	25
61	Ата-аналар (законлы вәкилләр) белән үзара хезмәттәшлек: төрле һөнәр вәкилләре буларак һөнәри юнәлеш бирү эшендә ата-аналар бергәлегенә катнашуы оештырылган гомуми белем бирү оешмаларының өлеше, %	100	100	100	100	100
62	Профильле һөнәр алды сыйныфлары: инженер, медицина, педагогика, агро һәм башка сыйныфлар төзелгән гомуми белем бирү оешмалары өлеше, %	55	60	65	70	75
63	санлы белем бирү мохитенә федераль мәгълүмат-сервис платформасынан файдаланып, гомуми белем бирү, өстәмә белем бирү һәм урта һөнәри белем бирү программалары буенча белем алуучыларның гомуми санын арттыру, %	11	12	13	14	15
64	- өстәмә белем бирү программаларын үткән, профильле дисциплиналар буенча квалификация күтәргән укучылар саны, кеше.	150	150	150	150	150
	Укучыларның сәләтләрен һәм ижади потенциалын үстерү					
65	Татарстан Республикасы муниципаль берәмлегендә 9-11 сыйныфларның 100 укучысына исәпләгәндә Бөтенроссия укучылар олимпиадасының төбәк этабында жиңүчеләрнең һәм призерларның дипломнары саны, берәмлекләр	4,4	4,5	4,6	4,7	4,8
66	мәктәп укучыларының бөтенроссия олимпиадасының төбәк этабында жиңүчеләр	41,0	41,2	41,3	41,4	41,5

	Һәм призерлар белем ала торган гомуми белем бирү оешмаларының Татарстан Республикасының әлеге муниципаль берәмлегендәге гомуми белем бирү оешмаларының гомуми санындагы өлеше, %					
67	Укучылары һөнәри осталык буенча Бөтенроссия чемпионат хәрәкәтенә төбәк чемпионатларында һәм «Юниорлар» категориясе буенча инвалидлар һәм сәламәтлек мөмкинлекләре чикләнгән затлар арасында һөнәри осталык буенча «Абилимпикс» милли чемпионатында катнаша торган гомуми белем бирү оешмалары саны	2	3	4	5	6
68	Һөнәри осталык буенча Бөтенроссия чемпионат хәрәкәтенә төбәк чемпионатларында һәм «Юниорлар» категориясе буенча инвалидлар һәм сәламәтлек мөмкинлекләре чикләнгән затлар арасында һөнәри осталык буенча «Абилимпикс» милли чемпионатында катнашучы төп һәм урта гомуми белемнең белем бирү программалары буенча укучылар өлеше, %	5% (10 уч- ся)	7% (15 уч-ся)	9% (20 уч- ся)	11% (25 уч- ся)	13% (30 уч- ся)